

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जालना जिल्हा

१९८५-८६

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन,
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

जिल्हा- सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा जालना

१९८५-८६

अर्थ व सांख्यिकी संघालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा: जालना

१९८५-८६

अनुक्रमणिका

विषय	पृष्ठ क्रमांक
<u>भाग-१</u>	
१] दृष्टिक्षेपात जिल्हा [सामान्य माहिती व महाराष्ट्राशी तुलना]	१ ते ८
२] जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन	१ ते ३०
<u>भाग-२</u>	
३] जिल्हा सांख्यिकी गोष्टवारा [विविध माहितीचे सांख्यिकीय तक्ते]	१ ते १७८

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक संमालोचन १९८५-८६

दृष्टीक्षोपात जिल्हा जालना

अ. क्र.	वाक्य	परिमाण	जालना जिल्हा	महाराष्ट्र राज्य
१	२	३	४	५
[स्क] प्राकृतिक रचना				
अ] भौगोलिक स्थान				
१]	उत्तर अक्षांश	अंश	१९.१ ते २०.३	१६.४ ते २३.१
२]	पूर्व रेखांश	अंश	७५.४ ते ७६.४	७२.६ ते ८०.९
ब] हवामान				
तपमान		सेल्सियस	<u>१९८५</u>	
१]	दिना	"-	औरंगाबाद	चिंचलठाणा
			उ. ना.	उ. ना.
२]	कमाल	"-	उ. ना.	उ. ना.
			<u>१९८५</u>	
३]	पर्जन्य [सरासरी]	मि. मि.	५३२	उ. ना.
क] प्रशासकीय विभाग [१ एप्रिल रोजी]				
१]	तालुके	संख्या	५	३०३
२]	पंचायत समित्या	"-	५	२९८
३]	टंचाईग्रस्त तालुके	"-	४	१३०
४]	एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प गट	"-	५	२९८
५]	शहरे	"-	४	३०७
६]	गावे [एकूण]	"-	९१३	४१, ८३३
	१] निर्जन	"-	१३	२, ४७९
	२] वस्ती असलेली	"-	९००	३९, ३५४
७]	टोपफळ	चौ. कि. मी.	७६१२.४	३, ०७, ६९०
[दोन] प्रशासकीय संस्था				
१]	पंचायत समित्या	संख्या	५	२९८
२]	महानगरपालिका	"-	-	११
३]	नगर परिषदा	"-	४	२१६
४]	कटक मंडळे	"-	निरंक	७
५]	ग्राम पंचायती [३१.३.८६]	"-	५५७	२४, ६३१ [अस्थायी]
६]	पोलीस स्थानके [१.१.१९८५]	"-	<u>१९८५</u>	
			१६	७७८
७]	पोलीस आऊट पोस्ट [१.१.१९८५]	"-	९	१, १९१

[तीन] लोकसंख्या [१९८१]

१.	२.	३.	४.	५.
१.	ग्रामीण लोकसंख्या	आंकडे हजारों में	८५७१	४५,०७,९१
२.	नागरी लोकसंख्या	आंकडे हजारों में	१५६०	२,१९,९३
३.	रकूण लोकसंख्या	आंकडे हजारों में	१०,३०	६,२७,८४
४.	अनुसूचित जातीयों की लोकसंख्या	आंकडे हजारों में	६८	४४,८०
५.	अनुसूचित जातियों की लोकसंख्या टक्केवारी	टक्केवारी	६.५७	७.१४
६.	अनुसूचित जमातीयों की लोकसंख्या	आंकडे हजारों में	२०	५७,७२
७.	अनुसूचित जमातियों की लोकसंख्या टक्केवारी	टक्केवारी	१.९६	२.१९
८.	पुरुष	आंकडे हजारों में	५,२३	३,२४,१५
९.	स्त्रियाँ	"	५,०७	३,०३,६९
१०.	स्त्री-पुरुष प्रमाण	१,००० पुरुषों में	९७०	९३७
११.	घनता	स्त्रियों की प्रमाण दर		
		दर चौ. कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या	१३५	२०४

१२. साक्षरता प्रमाण

१.	रकूण	टक्केवारी	३०.४९	४७.१८
२.	पुरुष	"	४५.५४	५८.७९
३.	स्त्रियाँ	"	१४.९८	३४.७९
४.	राज्यामध्ये जिल्ह्यांच्या क्रमांक	संख्या	२८	—

[चार] कृषि [१९८४-८५]

१९८२-८३				
१.	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	७६३	३,०७,५८
२.	जंगल व्याप्त क्षेत्र व त्याची भौगोलिक क्षेत्राची टक्केवारी	हजार हेक्टर	५	५,२४३
३.	शोतीला उपलब्ध नसलेली जमीन [१९८४-८५]	हजार हेक्टर	१०	१०,६०
अ.	विंगड शोती वापराखालील जमीन	हजार हेक्टर	२८	१४,९०
ब.	पडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	"	३८	२७,७०
क.	रकूण	"	३८	२७,७०
४.	पडीत जमीनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन [१९८४-८५]	हजार हेक्टर	२९	१५,५८
१.	कायम गुरे चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	६	१,९५
२.	झाडे हुडपाखालील जमीन	"	६	१,९५

१.	२.	३.	४.	५.
	३. लागवडीयोग्य परतु पड जमीन हजार हेक्टर ८			१०, २७
५.	पडीत जमीन [१९८४-८५]			
१.	चालू पड	हजार हेक्टर	७२	८, ४९
२.	इतर पड	"	२३	८, ३१
६.	पिकाखालील क्षेत्र			
१.	पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	५, ८२	१, ८१, ८५
२.	दुसोटा क्षेत्र	"	६५	२२, ८५
३.	एकूण पिकाखालील क्षेत्र	"	६, ४७	२, ०४, ७०
७.	ओलित क्षेत्र [१९८४-८५]	हजार हेक्टर		
१.	निव्वळ ओलित क्षेत्र	"	५४	१८, ७६
२.	एकूण ओलित क्षेत्र	"	७६	२५, १८
८.	महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र [१९८५-८६]	हजार हेक्टर	४, ३२	१, ४०, ९९
	[अन्नधान्ये]			
९.	वहीत धारणा जमिनी [१९८०-८१]			
	[अंतीम]			
१.	२ हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या शोकडयात	५६, ३	३४, ६६८
२.	२ ते १० हेक्टर	"	१, १०, ०	३०, ७७५
३.	१० हेक्टर पेक्षा जास्त	"	१३, ५	३, १८२
१०.	जमीन महसूल वसुली [१९८५-८६]	लाख रुपये	५, २६	३, ७३७
११.	जिल्हा परिषदांचा उपकर	हजार रुपये	१५, ०६	४, २०, २९
१२.	पंचायत समितीचा उपकर	"	उ. ना.	उ. ना.
[पाच]	पशुसंवर्धन [पशुधन गणना १९८२]			
१.	पशुधन	संख्या हजारात	७, १२	३, ०९, १९
२.	गायी व बैल	"	४, ०२	१, ६१, ६१
३.	म्हशी व रेडे	"	४९	३९, ७१
४.	भेंढया	"	४२	२६, ७१
५.	शोकडया	"	२०३	७७, ०५
६.	कोबडया व बदके	"	१, ३५	१, ९८, ४४
७.	पशुवैकीय अधिकारी	"	०, ०३४	उ. ना.
८.	निम्न पशुवैकीय अधिकारी	"	०, ०९६	उ. ना.
[सहा]	सहकार [१९८५-८६]			
			३०, ६, १९८६	
१.	सहकारी संस्था	संख्या	१, ०४१	७९, २९१
२.	प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्था	"	५७३	१८, ३७४
३.	प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थांची संभासद संख्या	संख्या लाखात	१, ४९	६३, ११

१.	२.	३.	४.	५.
----	----	----	----	----

४. दुग्धशाला संस्था	संख्या	१४१	१२,०६४	
५. प्राथमिक कृषि पत संस्थानी दिलेले कर्जे	रुपये कोटीत	११	४१८	

[सात] जलसिंचन

[१] पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र [३० जून १९८४]

३०.६.१९८६

1
6
43
50

१. मोठे प्रकल्प	संख्या	२१	२६-
- लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	२,०४	उ.ना.
२. मध्यम प्रकल्प	संख्या	६	१२५-
- लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	१९	उ.ना.
३. लघु प्रकल्प [पूढट भाग]	संख्या	४३	१,१८०
- लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	११	उ.ना.
७. सिंचन विहीरीखाली भिजणारे क्षेत्र [१९८४-८५]		४१	१,०५४

[२] काम सुरू असलेल्या पाटबंधारे

-प्रकल्पाखालील लाभक्षेत्र

१. मोठे	संख्या	—	उ.ना.
- लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	—	उ.ना.
२. मध्यम	संख्या	१	उ.ना.
- लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	४	उ.ना.
३. लघु पाटबंधारे	संख्या	उ.ना.	उ.ना.
- लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	उ.ना.	उ.ना.

[३] जिल्हयामध्ये नव्याने घेण्यात येणारे

-प्रकल्प व त्याचे अंदाजित लाभक्षेत्र

१. मोठे	संख्या	उ.ना.	उ.ना.
-अपेक्षित लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	उ.ना.	उ.ना.
२. मध्यम	संख्या	उ.ना.	उ.ना.
-अपेक्षित लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	उ.ना.	उ.ना.
३. लघु	संख्या	उ.ना.	उ.ना.
-अपेक्षित लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	उ.ना.	उ.ना.

[आठ] उद्योग [१ एप्रिल रोजी]

१९८५

१. नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	संख्या	१३७	१२,४५१
२. नोंदणीकृत चालू कारखान्यांची संख्या	"	११८	१८,९२२
३. साखर कारखान्यांची संख्या [उत्पादन चालू असलेले]	"		
	"	३०.६.१९८६	
	"	१	८८
४. सर्व सत गिरण्यांची संख्या [३१.३.१९८५]	संख्या	१	१३३

[पुढे चालू.....]

१.	२.	३.	४.	५.
----	----	----	----	----

[नऊ] वीज

१] वीज पुरवठा केलेली गाहरे व खोडी	संख्या	२०८	३३, २२७
[३१.३.१९८६]			
२] विद्यूतीकरण झालेल्या गावांची	—"	२०४	३३, ६२०
संख्या [१९८५-८६]			
३] विद्यूत पुरवठा केलेले पंचसंच	—"	२, ०५१	१०, १७, ७०४
४] गौबर गॅस तंत्रा	—"	१९८४-८५	
		८०२	२१, ३१५

[दहा] सार्वजनिक आरोग्य [१९८५]

१] रुग्णातये	संख्या	३	६५०
२] दवाखाने	—"	१६	१, ७२२
३] प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	—"	३०	१, ५३९
४] प्राथमिक आरोग्य पथाके	—"	३	८१
५] एकात्मिक बाल विकास योजनागट	—"	उ. ना.	१०४
६] अंगणवाड्यांत उपस्थित राहणारी	—"	उ. ना.	उ. ना.
मुले			

[अकरा] शिक्षण [३० सप्टेंबर अखेर]

१] स्कूला प्रथम सह शाळा	—"	१, ०७३	५४, ४०६
२] सह शाळांचे शाळा	—"	४४४	१७, ०९८
३] प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	१, ३५	९४, १८
४] प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	हजारात	३	२, ४५
५] प्रत्येक शाळाकामाचे विद्यार्थी	संख्या	४५	३८

[बारा] दुय्यम शिक्षण.

१] दुय्यम शाळा	संख्या	९८	८, १७७
२] शाळेतील स्कूला विद्यार्थी	संख्या	३८	४५, ८५
३] शाळेतील शिक्षक	हजारात	१	१, ४६

[तेरा] उच्च शिक्षण [३०-९-८६] रोजी]

१] स्कूला	संख्या	४	१, २५५
२] स्कूला विद्यार्थी	संख्या	४	८, ८८
	हजारात		

[चौदा] अ. प्रौढ शिक्षण.

१] प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	६२५	२०, ४७४
२] प्रौढांचे उपस्थिती	संख्या हजा-	२६	६, ४०
३] प्राथमिक शिक्षण	रात		
४] औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था			
५] शाळांमधून काढून लाहिल्यात	संख्या	२	उ. ना.

१.	२.	३.	४.	५.
ब] तांत्रिक शिक्षण पूटे चालू				
२] इतर [खाजगी]	संख्या	निरंक	उ. ना.	
२] शासकीय व शासन सहाय्यत आदी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था मध्ये मंजूर झालेल्या जागा	संख्या	३१९	४१,१८८	
३] तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण संस्था	"			
१] शासकीय व शासन सहाय्यत	"	१	१६०	
२][इतर खाजगी]	"	उ. ना.	५२५	
४] शासकीय तांत्रिक व व्यवसाय शिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	"	३३	१७,२००	
५] अभियंत्याची संख्या	"	६	उ. ना.	
[पंधारा] परिवहन आणि दळणावळण [१ एप्रिल रोजी]				
			३१-३-१९८६	
१] स्कूण रेल्वे मार्ग[लांबी किमी.]	कि. मी.	८८	५,२९७	
२] रस्त्यांनी जोडलेली गावे [८५-८६]	संख्या	उ. ना.	३४,६२४	
३] स्कूण रस्त्यांची लांबी[पृष्ठांकित]	कि. मी.	२,५१२	१,०९,७९६	
४] राष्ट्रीय महामार्गांची लांबी	कि. मी.	—	२,९३९	
५] राज्य महामार्ग	"	५०३	१९,०७६	
६] महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	"	५०७	२६,७६३x	
७] इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	"	९२२	२८,८६१x	
८] ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	"	५८०	७८,९४२ x	
[सोळा] पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा [१ एप्रिल रोजी]				
कठीण गावांची संख्या.	संख्या	उ. ना.	उ. ना.	
१] खोड्यांना केलेला पुरवठा	"	उ. ना.	उ. ना.	
२] नळ्याचा पाणी पुरवठा	"	उ. ना.	उ. ना.	
ब] कूप नलिका	"	उ. ना.	उ. ना.	
क] विहीर	"	उ. ना.	उ. ना.	
२] टँकर्स किंवा वेलगाडीने पाणी पुरवठा केला जाणारी गावे	"	उ. ना.	उ. ना.	
३] योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	"	उ. ना.	उ. ना.	
[सतरा] धारवांधणी.				
			१९८५-८६	
भूमिहिन कामगारांसाठी वांधलेल्या झोपड्या स्काटिमक ग्रामीण विकास कार्यक्रम.	संख्या	३००	उ. ना.	

१.	२.	३.	४.	५.
[अकरा]	१] दारिद्र्य रेषाखालील कुटुंबे[१९८२-८३]	संख्या	००.७३	३४.३४
	२] मार्च १९८५ पर्यंतचे लग्नाधार्थी	लाखात संख्या	१५,३६३	उ. ना.
[एकोणिस]	<u>रोजगार हमी योजना.</u>			
	१] मंजूर झालेली कामे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
	२] पूर्ण झालेली कामे	"	उ. ना.	उ. ना.
	३] अपूर्ण कामे	"	उ. ना.	उ. ना.
	४] प्रगतीपथावर असलेली कामे	"	उ. ना.	उ. ना.
	५] सुरु करता येण्यासारखी कामे	"	उ. ना.	उ. ना.
	६] निर्मादणीकृत कामगार	"	उ. ना.	उ. ना.
	७] सरासरी दैनिक उपस्थिती[अद्यावत]	"	उ. ना.]	उ. ना.
	८] कमाल दैनिक उपस्थिती	"	उ. ना.	उ. ना.
[वीस]	<u>आदीवासी कल्याणकारी योजना.</u>			
	१] आदीवासी करिता आश्रम शाळा	"	उ. ना.	उ. ना.
	२] विद्यार्थी	"	उ. ना.	उ. ना.
[एकवीस]	<u>मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना.</u>			
	मागासवर्गीयांसाठी वसतीगृहे	संख्या	३	उ. ना.
	वसतीगृहात राहणारे विद्यार्थी	"	२२५	उ. ना.
[बावीस]	<u>जिल्हा नियोजन</u>		१९८५-८६	
	१] वार्षिक योजनेतील सर्वसाधारण अपेक्षित तरतूद [१९८५-८६]	रुपये कोटीत	९,९५	१,७९८
	२] अनुशोषा झालेल्या काढण्यासाठी तरतूद १९८६-८७	"	८.१६	२,५०
[तेवीस]	<u>नागरी पुरवठा</u>		१९८६	
	१] रास्त भावाची दुकाने [१९८५]	संख्या	१,०६२	३३,००५
	२] शासकीय गुदामे	"	२२	उ. ना.

[८]

१.	२.	३.	४.	५.
३.	साठा [वस्तुसुधार]		३१.३.१९८६	
१.	तांदूळ	मे. टन	७५३	उ. ना.
२.	गहू	"	७३२	उ. ना.
३.	साखर	"	उ. ना.	उ. ना.
४.	ज्वारी	"	५,०३१	उ. ना.
५.	बाजरी	"	३०	उ. ना.
६.	तेल [खाद्य]	"	२०५	उ. ना.

टीप: १] [x] = अस्थायी

२] आंकडे पुष्पांकित केल्याने बेरजा कदापित जुळणार नाहीत.

३] १९८२-८३ ची कृषि विषयक माहिती अस्थायी स्वरूपाची आहे.

४] उ. ना. उपलब्ध नाही.

" सामाजिक व आर्थिक समालोचन "

=====

१] महाराष्ट्र राज्याच्या मंत्रीमंडळाची बैठक औरंगाबाद येथे दिनांक २३ व २४ जानेवारी १९८१ रोजी झाली व त्यांत दिनांक १.५.१९८१ या महाराष्ट्र दिनाच्या मूहूर्तावर जालना जिल्हा निर्माण करण्याचे ठरले. त्यानुसार औरंगाबाद व परभणी या जिल्ह्यांची पुनर्रचना करण्यात आली. पुर्वीच्या औरंगाबाद जिल्ह्यातील जालना, अंबड, भोकरदन [१४ गावे वगळून] व जाफ्राबाद हे चार तालुके व परभणी जिल्ह्यातील परतूर हा एक तालुका असे ५ [पाच] तालुका असलेला जालना जिल्हा महाराष्ट्र राज्यातील २७ वा जिल्हा व मराठवाड्यातील ६ वा जिल्हा म्हणून १.५.१९८१ पासून अस्तित्वात आला. पुर्वीच्या भोकरदन तालुक्याची पुनर्रचना करण्यात येऊन त्यातील १४ गावे सोयगांव तालुका [जिल्हा औरंगाबाद] यामध्ये समाविष्ट करण्यात आली. इतर ४ तालुक्यांच्या सीमा पुर्वीप्रमाणेच कायम ठेवण्यात आल्या. ३०.४.१९८४ ला भोकरदन तालुक्यातील आणखी दोन गावांचा सोयगांव तालुक्यात समावेश करण्यात आला.

२] १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे नवनिर्मित जालना जिल्ह्यात वस्ती असलेली २०० गावे असून १३ गावे ओसाड आहेत. जिल्ह्याची एकूण लोकसंख्या १०.३० लक्ष असून ग्रामीण लोकसंख्या ८.७१ लक्ष व नागरी लोकसंख्या १.६० लक्ष आहे. ही आकडेवारी देताना भोकरदन तालुक्यातील १६ गावे वगळण्यात आलेली आहेत. जिल्ह्यात पांच तालुके असून त्यांचा एकच मुलकी विभाग करण्यात आलेला आहे. जिल्ह्यात ४ नगरपरिषदा असून फक्त जाफ्राबाद तालुक्यात नागरी विभाग नसल्याने नगरपरिषद नाही. चारही नगरपरिषदा तालुक्याच्या मुख्यालया आहेत. जालना येथील नगरपरिषद "अ" वर्गीय असून अंबड, भोकरदन व परतूर येथील नगरपरिषदा "क" वर्गीय आहेत. जिल्ह्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी ०.६८ लक्ष लोकसंख्या अनुसूचित जातीची व ०.३० लक्ष लोकसंख्या अनुसूचित जमातीची आहे. एकूण लोकसंख्येची अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीची टक्केवारी अनुक्रमे ६.५७ व टक्के व १.९६ टक्के आहे. जिल्ह्यातील साक्षरता सख्या ३.१४ लक्ष असून साक्षरतेचे प्रमाण ३०.४९ टक्के आढळते. नागरी व ग्रामीण भागातील साक्षरतेचे प्रमाण अनुक्रमे ४८.४९ टक्के व २७.१९ टक्के आहे.

३] इतर जिल्ह्यांप्रमाणे जालना जिल्हा प्रामुख्याने शेतकी प्रधान आहे. १९८१ च्या जनगणनेनुसार एकूण कामक-यांपैकी ४२.६३ टक्के शेतकरी व ३६.१६

.....पुढे.....

टक्के प्रोत्तमजूर आहेत. १९८०-८१ मध्ये जिल्हयातील ७.७३ लक्ष हेक्टर जमीनीपेकी ४.९९ लक्ष हेक्टर जमीन रूपांतरित २०.५० टक्के क्षेत्र लागवडीलायक होते. १९८२-८३ मध्ये ६.४७ लक्ष हेक्टर जमीन लागवडीखाली होती व त्यापैकी २.६५ लक्ष हेक्टर क्षेत्र [१०.१० टक्के] दुबार पिकांखाली होते. याच वर्षी एकूण लागवडीखालील क्षेत्रापैकी ४.४३ लक्ष हेक्टर क्षेत्रे खाद्य पिकांखाली होते. उर्वरित २.०४ लक्ष हेक्टर क्षेत्र अखाद्य पिकांखालील होते. एकदल पिकांखाली २.७५ लक्ष हेक्टर तर विदल पिकांखाली १.५७ लक्ष हेक्टर क्षेत्र आढळून आले. ०.०६ लक्ष हेक्टर उसाखाली क्षेत्र होते व कपाशी खाली १.१० लक्ष हेक्टर क्षेत्र होते. ऊस व कापूस या पिकांच्या क्षेत्रांची एकूण लागवडी खालील क्षेत्रांची टक्केवारी अनुक्रमे ०.९६ टक्के व १७.०७ टक्के होती.

४] राष्ट्रीय ओलिताच्या प्रमाणापेक्षा जिल्हयातील ओलिताचे प्रमाण कमी आहे. तिसऱ्या पंचवार्षिक योजनेपासून निरनिराळ्या पाटबंधाऱ्यांची व सिंचना योजनांची कामे हाती घेण्यात आली. त्यामुळे ओलिताच्या क्षेत्रात वाढ झाली आहे. १९८२-८३ मध्ये एकूण ओलिताच्या क्षेत्राचे एकूण कसलेल्या क्षेत्राशी प्रमाण ११.९० टक्के आहे. एकूण ओलित क्षेत्रापैकी ८.१५ टक्के ऊस, ३०.२९ टक्के गहू, १४.३६ टक्के राईबी ज्वारी इ. महत्वाच्या बागायती पिकांखालील क्षेत्र आहे.

५] जिल्हयाचे पावसाचे प्रमाण कमी असून पाऊस अनियमित पद्धत असल्याने जिल्हयात बऱ्याचदा दुष्काळ अथवा दुष्काळ सदृश्य परिस्थिती आढळते. जिल्हयात सरासरी ८०१.६ मि. मि. पाऊस पडतो. अंबड तालुक्याचा समावेश अवर्षण प्रवण क्षेत्रात करण्यात आलेला आहे.

६] मार्च १९८६ अखेर जिल्हयातील गावांचे व चार शहरांचे विद्युतीकरण झाले आहे. फक्त गावांचे विद्युतीकरण करणे शिल्लक आहे. २७, ७८६ विद्युत पंपान वीज पुरवठा करण्यात आला आहे.

७] जिल्हयातील नोंदणीकृत कारखान्यांची १९८५ अखेरची संख्या १३७ होती. ह्यापैकी बहुतांश कारखाने महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळाच्या क्षेत्रात कार्यरत आहेत. या महामंडळाचे जुने विकासीत क्षेत्र जालना शहराच्या लगत देऊळगाव राजा रस्त्याजवळ असून नवीन क्षेत्र जालना औरंगाबाद रस्त्याजवळ वसलेले आहे. जुन्या व नवीन औद्योगिक क्षेत्रांचे एकूण क्षेत्रफळ १८८ हेक्टर आहे. जुन्या औद्योगिक क्षेत्रातील सर्व भूखंडांचे वाटप झालेले आहे. तेथील ५७ उद्योग चालू आहेत.

६ उद्योजकांचे बांधकाम सुरु आहे. नवीन औद्योगिक क्षेत्रात २२२ पेकी १६८ मुळाचे वाटप उद्योजकांना झाले आहे. ८२ उद्योजकांनी त्यांचे उद्योगाचे उत्पादन सुरु केले आहे व ३१ जनांचे बांधकाम सुरु आहे. जुन्या व नवीन औद्योगिक क्षेत्रातील १३६ उद्योगांत २, ६९५ कामगारना रोजगार मिळाला आहे. अ औद्योगिक क्षेत्रातील सर्व उद्योगांमध्ये प्रामुख्याने हॅण्ड टुल्स, ओतकाम, क्लेफ्ट पॅपर, रोलर बेरींग, तेलावर प्रक्रिया, स्टील वॉल्स, एल.पी.जी. बॉल्स, गॅस सिलिंडर्स इत्यादी उद्योग आहेत.

८] सहकारी क्षेत्रात शोती पत संस्था, दूग्ध व्यवसाय संस्था, घरबांधणी संस्था हातमाग, व कामगार संस्था, कर्मचारी पत संस्था, मत्स्य व्यवसाय संस्था व कृषि प्रक्रिया संस्था कोरे महत्त्वाच्या संस्था जिल्हयात आहेत. ३० जून १९८६ अखेर जिल्हयात एकूण १,०४१ सहकारी संस्था होत्या व त्यांची सभासद संख्या २,६२ लक्ष होती. २६१७.४७ लक्ष रुपयाचे कर्ज वाटप शोती संस्थांनी केलेले आढळते. व त्याचा लाभ १,७५,६३१ शोतकरी सभासदांनी घेतलेला आहे. १९८५ वर्षात जालन जिल्हयात एकंदर २२ कॉर्पोरेट बँका व त्यांच्या ४० शाखा कार्यालये कार्यरत होत्या

९] जिल्हयात आरोग्य सेवा शासकीय संस्था, जिल्हा परिषद, सेवा भावी संस्था व याजगी उडीक्टरांकडून उपलब्ध आहे. जालना येथे शासकीय रुग्णालय असेल अत्याधुनिक साधन सामग्री रुग्ण सेवांसाठी उपलब्ध होत आहे. मिशन हॉस्पिटलतर्फे हि येथे रुग्ण, रुग्णसेवा उपलब्ध आहे. १९८५ वर्षाखेर जिल्हयात एकूण ३ रुग्णालय, १६ दवाखाने व ३० प्राथमिक आरोग्य केंद्रे कार्यरत आहेत. क्षयरोगावर उपचार करण्यासाठी एक स्वतंत्र चिकित्सालय आहे.

१०] जिल्हयात कला, विज्ञान व वाणिज्य विभागासाठी महाविद्यालय आहेत. तसेच अध्यापन पदवी व पदविका महाविद्यालये आहेत. येथे विधी महाविद्यालय असून तंत्रनिकेतनही नुकतेच सुरु करण्यात आले आहे. १९८५-८६ अखेर जिल्हयात ४ महाविद्यालये ९८ माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा व १,०७३ प्राथमिक शाळा आहेत. त्यात शिक्षण धर्माच्या विद्यार्थ्यांची संख्या अनुक्रमे ३,७५०, ३७,९९९ व १,३४,९८१ होती.

१] स्थान व भौगोलिक परिस्थिती

११] जालना जिल्हा १९^०१ व २०^३ या उत्तर अक्षांश व ७५^४ व ७६^४ या पूर्व रेखांशामध्ये वसलेला आहे. जिल्हयाचे स्थान महाराष्ट्र राज्यात साधारणपणे मध्यभागी आहे. जिल्हयाच्या उत्तर सीमेवर जळगाव

जिल्हा, पूर्व बुलढाणा व परभणी जिल्हे, दक्षिण बीड जिल्हा व पश्चिम औरंगाबाद जिल्हा वसलेला आहे.

१२] क्षेत्रफळ व प्रशासकीय विभाग

जिल्ह्याचे एकूण क्षेत्रफळ ७६१३.४ चौ. कि.मी. असून ते महाराष्ट्र राज्याच्या क्षेत्रफळाच्या ३.४७ टक्के आहे. एकूण क्षेत्रफळाच्या १.४५ टक्के म्हणजे ३४.५ चौ. कि.मी. क्षेत्रफळ नगरी विभागाचे आहे व उरलेले ९९.५५ टक्के म्हणजे ७५७७.९ चौ. कि.मी. क्षेत्रफळ ग्रामीण विभागाचे आहे. प्रशासकीय सोयीसाठी संबंध जिल्ह्यासाठी एक उपविभाग केला असून या उपविभागासाठी स्वतंत्र उपजिल्हाधिकारी कार्यालय जालना येथे आहे. ह्या उपविभागात जालना, अंबड, भोकरदन, जाफाबाद व परतूर या ५ तालुक्यांचा समावेश आहे. प्रत्येक तालुक्यास्तरीय एक एक तहसील व पंचायत समिती कार्यालय आहे. जिल्ह्यातील तहसील व पंचायत समितींच्या कामकाजाच्या सीमा एकच आहेत. जिल्हा स्तरावरील जिल्हा परिषदेच्या अधिपत्याखाली पंचायत समित्या काम करतात.

१३] जिल्ह्यात वस्ती असलेले एकूण ९०० गावे असून १३ गावे औसाड आहेत. या गावांकरिता ३२४ स्वतंत्र ग्रामपंचायती व २३३ गट ग्रामपंचायती आहेत.

जिल्ह्यात जालना, अंबड, परतूर व भोकरदन या ठिकाणी नगरी क्षेत्र असून त्यासाठी नगरपरिषदे आहेत. जिल्ह्यात एकूण ५ नगरी कृषि उत्पन्न बाजार समित्या कार्यरत आहेत. जालना, अंबड, भोकरदन येथे प्रत्येकी एक बाजार समिती असून परतूर तालुक्यात परतूर व मठां येथे एक एक कृषि उत्पन्न बाजार समिती आहे. जालना शहर हे जिल्ह्याचे मध्यस्थ असल्याने तेथे जिल्हाधिकारी कार्यालय तसेच इतर खात्यांची जिल्हा पातळीवरील कार्यालये आहेत.

भौगोलिक परिस्थिती

१४] जालना जिल्हा दक्षिण पठाराच्या क्षेत्रात येतो. दक्षिण पठारावरील इतर क्षेत्राप्रमाणेच या जिल्ह्यात चढ उतार आढळतो. जिल्ह्याचे उत्तर भागास सातमाळा व अजिंठा हे पर्वत आहेत. जालना टेकड्यांच्या रांगा व सातमाळा पर्व टेकड्यांच्या उपरांगा असून त्या जिल्ह्यात पूर्व-पश्चिम पसरलेल्या आहेत. या जिल्ह्यात अति उंच टेकड्या नाहीत. लहान पर्वतांत जालना, अंबड, परतूर तालुक्यांतील टेकड्यांचा समावेश होतो. हे टेकड्या असेद सुळक्या तजा असून त्यांचा पूर्वेकडील पृष्ठभाग पसरट आहे. या भागाचे हळूहळू रूपांतर सपाट भागात झाले आहे. जमीनीपा उतार दक्षिणेकडे आढळून येतो.

.....पुढे.....

जिल्हयाची समुद्रतपाटीपासून सरासरी उंची ५३४ मीटर आढळते.

भूविज्ञान

१५] जिल्हयातील जमीन बहुतांश अग्निजन्य गाळ दगडापासून तयार झाली असून ती काळी, मध्यम काळी, पुनखडीयुक्त, कमी जास्त खोलीची व निरनिराळ्या प्रतीची आढळून येते. जिल्हयातील भोकरदन, जाफ्राबाद व जालना तालुक्यांतील जमीन हलकी व मध्यम प्रतीची आढळते. अंबड व परतूर तालुक्यातील गोदावरी नदी लगतची जमीन भारी व काळी व सुपीक आहे. ही काळी जमीन कापूस उत्पादनास अतिशय पोषक आहे. ज्वालामुखी पासून ही तयार झाली असून त्यात जत वनस्पती अन्न भरपूर प्रमाणात आढळते. रेणूद नावाची रेतळ जमीन ज्वालामुखीपासून अनेक स्थित्यंतरानंतर तयार झाली आहे. स्थान व खोलीनुसार जमीनीच्या प्रतीत बदल आढळतो. स्थितीनुसार जमीनीचे हलकी, मध्यम व भारी असे वर्गीकरण केले जाऊ शकते. नदीच्या किनाऱ्या लगतची जमीन खोल, काळी व सुपीक आढळते. भूशास्त्र रचनेनुसार जमीनीचे वर्गीकरण पुढे पूर्णविल्याप्रमाणे होऊ शकते.

- अ] दख्खन भूप्रदेशातील मध्यभाग,
- ब] गोदावरी नदीच्या गाळाचा सुपीक भाग,
- क] गोदावरी व इतर नद्यांच्या गाळामुळे तयार झालेला स्तर.

नदीनाले

१६] गोदावरी ही जिल्हयातील मुख्य नदी आहे. जिल्हयाच्या दक्षिणे दक्षिणे सीमेवर सीमेलगत अदमासे ६० कि.मी. लांबीच्या किनाऱ्यावरून ती वाहते. त्यामुळे जिल्हयाचा दक्षिणभाग गोदावरीच्या खोऱ्यात सोडतो. दूधना व गुल्हाटी या गोदावरीच्या उपनद्या मध्यभागातून वाहतात तर उत्तर भागातून पूर्णा, खेळणा व गिरजा या उपनद्या वाहतात. कुंडलिका ही दूधनाची उपनदी जालना शहरातून वाहते.

हवामान व पर्जन्य

१७] जिल्हयाचे हवामान समशितोष्ण आहे. हवामानाच्या दृष्टीने जिल्हयाचे हवामान तीन विभागात सोडते.

- अ] जून ते सप्टेंबर - हे चार महिने पावसाचे असून हवामान साधारण उष्ण असते. पावसाळी वातावरणामुळे त्यात थोडा गारवाही आढळतो. या काळात जिल्हयातील तपमान २१° अंश ते ३६° अंश सेल्सिअस आढळते.

व] ऑक्टोबर ते फेब्रुवारी - या कालावधीत थंडी जाणावते. या काळात थंड कौरडे वारे वाहतात. दिवसां उन् तापल्पाये जाणावते व रात्री हवेत गारठा आढळून येतो. कधीकधी थंडीची लाढ या काळात येते.

क] मार्च ते मे - या काळात हवामान उष्ण आढळते. या ३ महिन्यात हवा उष्ण व कौरडी असते. एप्रिल व मे महिन्यात कमालीची उष्णता असते. या कालावधीत तपमान सर्वात अधिक ४१^० अंश सेल्सिअस इतके आढळते. या महिन्यात दिवसा कमालीची उष्णता असली तरी रात्री मात्र हवामान थंड असते. वर्षाच्या बहुतांश काळात जिल्ह्यातील हवामान आल्हाददायक असते.

१८] जालना जिल्ह्यात तपमान नोंदीचे नोंदकेंद्र नाही. जंजीकची तपमान नोंद केंद्र औरंगाबाद व कास चिकलठाणा ही आहेत. १९६५ १९८५ वा वर्षात चिकलठाणा येथे किमान तपमान १३.२^० अंश सेल्सिअस डिसेंबर महिन्यात होते. तर कमाल तपमान मे महिन्यात ३८.६^० अंश सेल्सिअस होते. १९८४ साली ती अनुक्रमे ११.३^० अंश सेल्सिअस व ४०.८^० अंश सेल्सिअस होती.

१९] जिल्ह्यातील पावसाचे प्रमाण बेताचेच आढळते. व ब-याच वेळा पाऊस फेब्रुवर पडत नाही. जिल्ह्यात सरासरी ७५० ते ९०० मि. मि. पाऊस पडतो. पर्जन्याच्या दृष्टीने जिल्ह्याचे दोन भाग ाढीवळमानाने होऊ शकतात. पहिल्या भागात जिल्ह्यातील पांचही तालुक्यातील पूर्वकडील भागांचा समावेश होतो. या विभागात उज्जैन पडणारा पाऊस साधारणपणे ६०० मि. मि. असून तो खरीप पिकासाठी पोषक ठरतो. दुस-या विभागात अंबड व परतूर तालुक्यांचा पश्चिमभाग मोडतो. या भागात ७०० ते ७५० मि. मि. पाऊस पडतो. हा पाऊस रब्बी पिकासाठी पोषक असल्याचे आढळून येते. जिल्ह्यात सर्व भागात सारख्याच प्रमाणात पाऊस पडत नाही. खेडीवेळी दुष्काळसदृश्य पिरिस्थिती कांही भागात निर्माण होतांना आढळते. जालना व अंबड हे तालुके विशेषतः पावसाचे भाग समजले जातात. अंबड तालुक्यातील कांही भागांच्या समोष्ण अवर्षण प्रवण क्षेत्रात करण्यात आला आहे. जिल्ह्यातील बहुतांश पाऊस मसत मोसमी वा-यापासून पडतो. ऑक्टोबर महिन्यात ईशान्य मोसमी वा-यापासून तुरळक पाऊस पडतो.

२०]. जिल्ह्यातील सर्व तालुका मुख्यालयाच्या ठिकाणी पर्जन्यमापके बसविलेली असून दररोज पडणा-या पावसाची नोंद केली जाते. १९८५ साली सर्वात कमी पाऊस भोकरदन तालुक्यात २८७ मि. मि. इतका आढळून आला. तर

तर सर्वात जास्त पाऊत परतूर तालुक्यात ६५१ मि. मि. आढळला. १९८५ साली ह-
हवाय दोन तालुक्यात अनुक्रमे २७५ मि. मि. व ५८२ मि. मि. पावसाची नोंद
आढळते.

जमीनीया प्रकार

२१] जिल्ह्यातील जमीन सुपीक व काळी अतून कापसाच्या पिकासाठी
योग्य अशी आढळते. भोकरदन, जाफ्रावाद व जालना तालुक्यातील जमीन हलक्या
प्रतीची व मुरमाड आहे. यात खरीपाची पिके प्रामुख्याने घेतली जातात. जि.
जिल्ह्याच्या दक्षिण भागातील अंबड व परतूर तालुक्याची जमीन काळी व सुपीक
आहे. या भारी प्रतीच्या जमीनीत कापूस व रब्बीची पिके चांगल्या प्रमाणात
घेतात. जिल्ह्याच्या उत्तर भागात विहीरी खोदल्या जाऊ शकत असल्या तरी
पाण्या अतिशय खोल व अपुऱ्या प्रमाणात आढळते. ते वारमाही पिकांसाठी
अपुऱे भासते.

[२] लोकसंख्या

जनगणना व वार्षिक अंदाज

२२] १९८१ च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्याची एकूण लोकसंख्या १०.३० लक्ष
इतकी आहे. तर १९७१ च्या जनगणनेनुसार ती ८.९७ लक्ष होती. त्यानुसार
दशवार्षिक लोकसंख्या वाढीचा दर हजारी १४८ येतो. वार्षिक वाढीचा दर
विचारात घेतल्यास माथे १९८६ ची जिल्ह्याची अंदाजीत लोकसंख्या ११.०७ लक्ष
येते. जिल्ह्याच्या एकूण लोकसंख्येची १५.९३ टक्के भोकरदन, ८.१७ टक्के
भोकरदन जाफ्रावाद, ३२.८९ टक्के जालना, २४.८८ टक्के अंबड व १८.१३ टक्के
परतूर या तालुक्याची लोकसंख्या आढळते.

घनता

२३] महाराष्ट्र राज्याच्या क्षेत्रफळ व लोकसंख्येच्या तुलनेत जिल्ह्याचे क्षेत्रफळ
२.४७ टक्के व लोकसंख्या १.६४ टक्के रावटी आहे. १९८१ च्या जनगणनेनुसार
जिल्ह्यात लोकसंख्येची घनता दर चौ. कि. मी. १३५ येते. ग्रामीण विभागात
दर चौ. कि. मी. मागे ११४ तर नागरी विभागात दर चौ. कि. मी. मागे ४६२६
लोकसंख्या आहे. नागरी विभागात सर्वात जास्त घनता परतूर शहरात अतून सर्वात
कमी घनता अंबड शहरात आहे. ग्रामीण भागात सर्वात जास्त घनता भोकरदन
तालुक्यात आहे तर सर्वात कमी घनता अंबड तालुक्यात आहे.

ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या

२४] १९८१ च्या जनगणनेनुसार जिल्हयातील एकूण लोकसंख्येपैकी ८.७१ लक्ष म्हणजेच ८७.५१ टक्के लोक ग्रामीण भागात आहेत तर उर्वरीत १.६० लक्ष म्हणजेच १५.४९ टक्के लोक नागरी भागात आहेत. एकूण नागरी लोकसंख्येपैकी ७६.६२ टक्के म्हणजेच १.२२ लक्ष लोकसंख्या जालना शहराची आहे. उर्वरीत २३.३८ टक्के नागरी लोकसंख्या परतूर, अंबड व भोकरदन शहरांची मिळून आहे.

स्त्रि-पुरुष प्रमाण

२५] जालना जिल्हयात १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे दर हजार पुरुषांमागे ९७० स्त्रिया असे प्रमाण आहे तर हेच प्रमाण महाराष्ट्रासाठी दर हजार पुरुषांमागे ९३७ स्त्रिया असे आहे. नागरी व ग्रामीण भागातील अशा प्रमाणांमध्ये थोडा फरक आढळतो. नागरी भागातील हे प्रमाण ९४७ स्त्रिया असे आहे तर ग्रामीण भागासाठी ते ९७४ स्त्रिया असे येते.

अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती

२६] जनगणना १९८१ नुसार जिल्हयात अनुसूचित जातीची एकूण लोकसंख्या ६८ हजार इतकी आहे. ह्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी ६.५७ टक्के आहे. ही महाराष्ट्र राज्याच्या टक्केवारीपेक्षा कमी आहे. महाराष्ट्रात अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी ७.१४ आढळते.

२७] जिल्हयातील अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे २० हजार आहे. तीची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी १.९६ टक्के येते. महाराष्ट्र राज्यासाठी हीच टक्केवारी ९.१९ टक्के आहे. अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या भोकरदन तालुक्यात जास्त असून त्या खालोखाल अंबड तालुक्यात ती जास्त आहे. यात बंजारा जमातीचे लोक जास्त प्रमाणात आढळतात.

कामकऱ्यांची संख्या

२८] १९८१ च्या जनगणनेत कामकऱ्यांच्या व्याख्येत पुन्हा बदल करून सीमांत कामकरी ही संज्ञा नव्यानेच निर्माण केली आहे. पेशाचे पोटी ज्याला वर्षभर अथवा वर्षातील अधिक काळ काम मिळाले ज्याला "कामकरी" ही संज्ञा वापरण्यात आली. अर्थात स्वयं-रोजगार करणारे शेतकरी, कुटीर उद्योगात काम करणारे, व्यापारी इत्यादींची गणना कामगारात झाली. या उलट वर्षातील एक अथवा काही दिवस किंवा दररोज काही काळ पेशाचे मोबदल्यात

ज्याने काम केले त्याला "सिमांत कामकरी" समजण्यात आले आहे.

२९] जिल्हयात १९८१ च्या जनगणनेनुसार ४.५७ लक्ष कामकरी आहेत. एकूण लोकसंख्येची कामक-यांची टक्केवारी ४४.३८ टक्के येते. सिमांत कामकरी ०.४३ लक्ष म्हणजेच ४.२१ टक्के आहेत. महाराष्ट्रात कामक-यांची व सिमांत कामक-यांची टक्केवारी १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे अनुक्रमे ४२.५६ टक्के व ३.८५ टक्के आहे. त्यामुळे राज्याच्या तुलनेत जिल्हयातील कामकरी व सिमांत कामकरी यांची टक्केवारी जास्त आहे.

३०] पुर्वीच्या जनगणनेप्रमाणे या कामक-यांचे ९ वर्गात वर्गीकरण न करता १९८१ च्या जनगणनेत ते पुढील चार वर्गांत करण्यात आले आहे.

१] शेतकरी २] शेतमजूर ३] घरगुती उद्योग, वस्तू निर्माण, प्रक्रिया, सेवा, दुरुस्ती इ. व इतर काम करणारे ज्यात पशुसंवर्धन, जंगलकाम, मच्छीमारी, शिकार, मळे, फळबागा, आणि तत्संबंधी क्षेत्र व खाण व दगड काम करणा-यांचा समावेश आहे. ४] बांधकाम व्यापार व वाणिज्य, परिवहन, साठवण, दळणावळण, घरगुती उद्योगाखेरीज वस्तू निर्माण, प्रक्रिया, दुरुस्ती व इतर हयांचा समावेश केलेला आहे.

३१] इतर जिल्हयाप्रमाणेच हया जिल्हयात शेतकरी व शेतमजूर हयांचे प्रमाणे कामक-यांत जास्त आहे. मोठे उद्योगधंदे जालना शहरात आहेत. इतर नागरी भागात मोठे उद्योग नाहीत. ग्रामीण विभागासाठी वर उल्लेखिलेल्या चार वर्गातील कामक-यांची एकूण कामक-यांची टक्केवारी येणेप्रमाणे आहे.

अ] शेतकरी ४६.६३ टक्के आ] शेतमजूर ३६.१६ टक्के इ] घरगुती उद्योग वस्तू निर्माण क्षेत्रे १.६१ टक्के व ई] इतर १५.६० टक्के नागरी विभागातील कामक-यांची अशी टक्केवारी अनुक्रमे ७.२५ टक्के, ११.९३ टक्के, २.६१ टक्के व ७८.२१ टक्के आहे.

वयोगटानुसार लोकसंख्या

३२] अशा प्रकारची आंकडेवारी जालना जिल्हयासाठी स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही. १९७१ चे जनगणनेत औरंगाबाद जिल्हयाच्या लोकसंख्येची ९ वयोगटात विभागणी करण्यात आली आहे. त्या जिल्हयातील एकूण लोकसंख्येची वयोगटवार टक्केवारी पुढील प्रमाणे आहे.

१] ० ते १४ वर्ष	४३.४२ टक्के
२] १५ ते १९ वर्ष	७.२४ टक्के
३] २० ते २४ वर्ष	७.५७ टक्के

.....इ.दे.....

४] २५ ते २९ वर्ष	७. ६९ टक्के
५] ३० ते ३९ वर्ष	१३. ८५ टक्के
६] ४० ते ४९ वर्ष	९. ०७ टक्के
७] ५० ते ५९ वर्ष	५. ४८ टक्के
८] ६० वर्ष व त्यावरील	
व	५. ९६ टक्के
९] वय अनिर्दिष्ट	०. ०२ टक्के

साक्षरता प्रमाण

३३] जनगणना १९८१ नुसार जिल्ह्यातील साक्षरतेचे प्रमाण ३०. ४९ टक्के आहे. तर महाराष्ट्र राज्यासाठी हे प्रमाण ४७. १८ टक्के आहे. साक्षरतेचे प्रमाणात ग्रामीण व नागरी विभागात फारच तफावत दिसते. नागरी विभागातील टक्केवारी ४८. ४९ असून ग्रामीण विभागातील टक्केवारी २७. १९ टक्के आहे. तसेच पुरुषांचे मानाने स्त्रियांमधील साक्षरतेचे प्रमाण खूप कमी आहे. पुरुष साक्षरांची टक्केवारी ४५. ५४ असून स्त्री साक्षरांची टक्केवारी फक्त १४. ९८ आढळते.

वापरात असलेली निवासीपयोगी घरे व कुटुंबे

३४] १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यात निवासीपयोगी १. ८५ लक्ष नरे आहेत. व ह्या घरांतून एकूण १. ८७ लक्ष कुटुंबे राहतात. १९७१ च्या जनगणनेनुसार पुर्वीच्या औरंगाबाद जिल्ह्यातील एकूण कुटुंबांपैकी ८३. ४६ टक्के कुटुंबे मालकीचे घरात राहतात तर १६. ५४ टक्के कुटुंबे भाड्याचे घरात राहतात.

३] वन

३५] क्षेत्रफळ - जिल्ह्यात वन क्षेत्र फारच कमी आहे. महसूल खात्याच्या १९८२-८३ सालच्या ऋतू व पिके याबाबतच्या अहवालातील आकडेवारीनुसार जिल्ह्यातील जंगल व्याप्त क्षेत्र ५१०० हेक्टर आहे जे एकूण भौगोलिक क्षेत्राच्या फक्त ०. ६६ टक्के आहे. महाराष्ट्र राज्याच्या १९८४-८५ च्या ५३४३०० हेक्टर क्षेत्राशी त्याची टक्केवारी फक्त ०. १९ येते. जिल्ह्यातील जंगल हलक्या दर्जाचे असल्याने लाकडाचे उत्पादन कमी आढळते. सामाजिक वनीकरण विभागाने १९८३-८४ ते १९८५-८६ ह्या कालावधीत ८२ गावांतील १. ४६८ हेक्टर जायरात जमीनीत व रस्त्याचे कडेने वनीकरण केले आहे.

३६] १९८५-८६ साली जंगलातील एकूण उत्पादन रु. १. ८६ लक्ष होते. ह्या उत्पादनापैकी ५५. ९१ टक्के म्हणजे रु. १. ०४ लक्ष विड्याच्या पानांचे उत्पादन

४२.४७ टक्के म्हणजे रु. ०.७९ लक्ष गवतापासून तर ^{उरळंटे} १.६२ टक्के उत्पादन डिकापासून होते.

४] शोती

जमीनीचा वापर

३७] जिल्हयातील शोती विषयक स्थायी स्वरूपाची माहिती १९८०-८१ वर्षाकरिता उपलब्ध असून ती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या तालुक्यासाठी आहे. त्यामुळे हया आंकडेवारीमध्ये भोकरदन तालुक्यातून सोयगांव तालुक्यात समाविष्ट झालेल्या १४ गावांच्या माहितीचा समावेश आहे. सन १९८१-८२ व १९८२-८३ या वर्षांची माहिती अस्थायी स्वरूपाची असल्याने समालोचनासाठी १९८०-८१ या वर्षाचे आंकडेवारीचा प्रामुख्याने उपयोग केला आहे.

जिल्हयाचे भौगोलिक क्षेत्र ७.७३ लक्ष हेक्टर असून त्यापैकी जंगलव्याप्त क्षेत्र ५ हजार हेक्टर म्हणजेच ८.६६ टक्के आहे. शोतीकरिता उपलब्ध नसलेल्या क्षेत्रामध्ये बिगर शोती वापराखालील जमीन २८ हजार हेक्टर म्हणजे ३.६० टक्के होती. तरी पडीत व लागवडीलायक नसलेली जमीन ११ हजार हेक्टर म्हणजेच १.५८ टक्के होती. आता रितीने एकूण क्षेत्रापैकी ५.०३ टक्के जमीन लागवडीस उपलब्ध नव्हती. पडीत जमीनी व्यतिरिक्त लागवडीलायक परंतु वापरात नसलेली जमीन ८ हजार हेक्टर म्हणजेच १.०२ टक्के होती. कायम गुरेचरण व इतर चरण्याची जमीन २९३७५ हेक्टर म्हणजे ३.८० टक्के होती. कसलेल्या जमीनीत समाविष्ट न झालेली झाडे झुडूपे व फळबागा खालील जमीन १.०४७० हेक्टर म्हणजे १.३६ टक्के होती. हया खरीज चालू पड २५३३२ हेक्टर [३.२८ टक्के] व इतर पड २१.८४ हेक्टर [२.७३ टक्के] होती. ही सर्व जमीन वजा जाता निव्वळ कसलेले क्षेत्र ६.३४ हजार हेक्टर जे एकूण क्षेत्राच्या ८२.१२ टक्के होते. जिल्हयातील एकूण निव्वळ कसलेल्या जमीन क्षेत्राची तालुकावार टक्केवारी पुढील प्रमाणे आहे. भोकरदन १५.९२ टक्के, जाफ्राबाद ८.७६ टक्के, जालना २३.८७ टक्के, अंबड ३०.१८ टक्के व परतूर २१.३४ टक्के.

३८] जिल्हयातील ओलिताचे प्रमाण कमी असल्याने दुसोटा पिकाखालील क्षेत्र कमी आहे. पाऊस चांगला झाल्यास काही भागात खरीपाचे पीक काढल्यानंतर रब्बीचे दुसरे पीक कौरडवाहू जमीनीत घेतले जाते. १९८०-८१ साली एकापेक्षा

अधिक पेक्षा लागवडीखालील क्षेत्र ७६६५० हेक्टर म्हणजे निव्वळ कसलेल्या क्षेत्राच्या १२.०८ टक्के होते. १९८१-८२ मध्ये हेच प्रमाण ८.३५ टक्के होते. हीच टक्केवारी

१९८०-८१ ची तालुकावार घेणोप्रमाणो आहे. भोकरदन ६.१३ टक्के, जाफ्राबाद १९.०३ टक्के, जालना १३.६७ टक्के, अंबड १४.६० टक्के व परतूर ८.३२ टक्के.

वहीत धारणा केलीली जमीन व वहीती खातेदार

३९] १९८०-८१ च्या कृषि गणनेनुसार एक हेक्टरपेक्षा कमी जमीन धारणा करणारे वहीती खातेदार २०,८१९ होते व १९८७ च्या कृषि गणनेच्या आकडेवारीशी तुलना करता हया गटातील खातेदारांच्या संख्येत ४५.५४ टक्के वाढ झालेली दिसून येते. एकूण खातेदारांशी हया गटातील खातेदारांची टक्केवारी १२.२६ टक्के होते. तर त्यांनी धारणा केलेल्या जमीनीची टक्केवारी १.८५६५ येते. एक हेक्टर पेक्षा जास्त व दोन हेक्टरपेक्षा कमी जमीन केलेले खातेदार ३५५०८ म्हणजेच २०.९१५४ टक्के होते व त्यांनी धारणा केलेली जमीन ८.५३३६ टक्के होती. दोन हेक्टर पेक्षा जास्त पण ५ हेक्टर पेक्षा कमी जमीन धारणा करणाऱ्यांची संख्या ६४,६५९ म्हणजेच ३८.०९ टक्के होती. त्यांनी ३०.६४ टक्के जमीन धारणा केली होती. पांज हेक्टरपेक्षा जास्त पण ५ हेक्टरपेक्षा कमी जमीन धारणा करणारे खातेदार ३६,३०४ म्हणजेच २१.३८ टक्के होते. १० हेक्टरपेक्षा जास्त जमीन धारणा करणाऱ्या खातेदारांची संख्या १२,४८० होती. त्यांनी धारणा केली जमीन २३.६० टक्के होती. वरील आकडेवारी पाहता कमी जमीन धारणा करणाऱ्यांची संख्या वाढत आहे असे दिसते. १९७६-७७ च्या कृषि गणनेनुसार खातेदारांची सरासरी धारणा केलेली जमीन ६.६५.१६१ हेक्टर होती, तर १९८०-८१ च्या गणनेनुसार ती ७.०६.३२७ हेक्टर होती.

पिके व पिक पध्दती

४०] जिल्हयात खरीप व रब्बी हया दोन्ही हंगामात पिके घेण्यात येतात. दोन्ही हंगामात घेतल्या जाणाऱ्या पिकांमध्ये सर्वात जास्त क्षेत्र एकदल धान्याचे असून त्यानंतर द्विदल धान्याचे क्षेत्र व त्या खालोखाल तेलवर्गीय पिकांचे क्षेत्रफळ असते. ज्वारी, बाजरी व गहू ही प्रमुख एक धान्य दल पिके असून मूंग, तूर हरभरा ही प्रमुख द्विदल [जलवर्गीय] पिके घेण्यात येतात. १९८०-८१ मध्ये एकूण लागवडीखालील क्षेत्रापैकी ४.९२ लक्ष हेक्टर म्हणजे ६९.१२ टक्के जमीन खाद्यपिकांखाली होती. तर अखाद्य पिकांखाली ३०.८८ टक्के जमीन होती. हया वर्षात ज्वारीचे क्षेत्रफळ २.०४ लक्ष हेक्टर म्हणजे एकूण पिकांखालील क्षेत्राच्या २८.६८ टक्के क्षेत्र होते. तर बाजरीचे क्षेत्र ४० हजार हेक्टर म्हणजे ५.६३ टक्के

होते. तालुकानिहाय ज्वारीय क्षेत्राची एकूण ज्वारीच्या क्षेत्राशी टक्केवारी यणोप्रमाणे: भोकरदन ११.७२ टक्के, जाफ्राबाद- ७.३४ टक्के, जालना-२५.०७ टक्के, अंबड- ३८.६१ टक्के व परतूर १७.२६ टक्के. गव्हाय क्षेत्रात ४४ हजार हेक्टर म्हणजेच ६.२३ टक्के होते. एकूण धान्याखालील क्षेत्रात २.९५ लक्ष हेक्टर म्हणजे ४१.५२ टक्के होते.

४१] कडधान्याखालील क्षेत्र १९८०-८१ साली १.८६ लक्ष हेक्टर होते. एकूण क्षेत्राशी त्याची टक्केवारी २६.२१ टक्के येते. तालुकानिहाय एकूण कडधान्याच्या क्षेत्राची एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी यणोप्रमाणे आहे. भोकरदन १५.८९ टक्के, जाफ्राबाद १३.७७ टक्के, जालना २२.८३ टक्के, अंबड २३.७७ टक्के व परतूर २४.२७ टक्के.

४२] तेलवियाय पिकामध्ये प्रामुख्याने करडी, भूर्डमुग व जवस ही पिके घेतली जातात. करडीय पीक रब्बीमध्ये कोरडवाहू जमीनीत बहुधा ज्वारीय पिकाबरोबर मिश्र पीक म्हणून घेतले जाते. मात्र भूर्डमुगाय पीक खरीप व रब्बी या दोन्ही हंगामात घेतले जाते. १९८०-८१ साली गळीताच्या धान्याखालील क्षेत्र सुमारे ८५ हजार हेक्टर होते. त्याची एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी ११.९४ टक्के येते. करडी पिकाखालील क्षेत्र ५९ हजार हेक्टर म्हणजेच ८.३२ टक्के होते. गळीतधान्याच्या क्षेत्राशी करडीय क्षेत्राची तुलना करता टक्केवारी ६९.६९ टक्के येते. एकूण तेलवियाय क्षेत्राशी एकूण पेरलेल्या क्षेत्राशी यणवारी तालुकानिहाय टक्केवारी पुढील प्रमाणे:

भोकरदन-१२.३१ टक्के, जाफ्राबाद- १०.४० टक्के, जालना-१३.२० टक्के अंबड- ११.५२ टक्के व परतूर ११.५२ टक्के.

४३] व्यापारी पिकामध्ये ऊस व कापूस ही महत्त्वाची पिके आहेत. गेल्या काही वर्षांत उपलब्ध झालेल्या औलिताय सोयीमुळे व जिल्ह्यात स्थापन झालेल्या साखर कारखान्यामुळे ऊसाखालील क्षेत्रात वरचेवर वाढ होताना दिसते. सन १९८०-८१ मध्ये ऊसाखालील क्षेत्र ४३०६ हेक्टर होते. म्हणजेच पिकाखालील एकूण क्षेत्राच्या ०.६१ टक्के होते. जालना व अंबड तालुक्यात ऊसाय क्षेत्र जास्त प्रमाणात आहे. कपाशी खालील क्षेत्र १९८०-८१ साली १.२९ लक्ष हेक्टर होते. म्हणजेच एकूण क्षेत्राच्या १८.११ टक्के होते. तालुकानिहाय कपाशीच्या पिकाच्या क्षेत्राची एकूण पिकाच्या क्षेत्राशी टक्केवारी यणोप्रमाणे आहे. भोकरदन: १३.५८ टक्के, जाफ्राबाद- १४.९५ टक्के, जालना १६.४३ टक्के, अंबड १८.६१ टक्के व परतूर २५.०८ टक्के

पिक उत्पादन व मुख्य पिकांचे उत्पादनाचे प्रमाण

१४] जिल्ह्यातील सर्व साधारण जमीनीचा पीत चांगला असल्याने पावसा पुरेसा व केवळ पडल्यास पिके चांगली येऊ शकतात. जिल्ह्यात कोरडवाहू जमीनीचे प्रमाण जास्त असल्याने पिके व त्यांचे उत्पादन पावसावरच अवलंबून आहे. उत्पादनाचे प्रमाण व एकूण उत्पादन ह्याची माहिती तालुकानिहाय असल्याने तुलनात्मक स्थायी आंकडेवारी तालुक्यासाठी उपलब्ध नाही. कृषि संचालक, पुणे यांनी तयार केलेल्या अंदाजाप्रमाणे अस्थायी आंकडेवारीचे जिल्ह्यासाठी सध्या उपलब्ध आहे. पावसाच्या अनियमितपणाामुळे जिल्ह्यात जरी सुधारित बियाणां, रासायनिके खते व पिक संरक्षणाविक्रयी दिवसेंदिवस वाढता वापर होत असला तरी उत्पादनाच्या प्रमाणात वाढीचे सातत्य दिसत नाही. पिकवार एकूण उत्पादन व त्याचे दर हेक्टरी प्रमाण ह्यांची अस्थायी स्वभाषी १९८५-८६ वर्षांची मुख्य पिकांची माहिती उपलब्ध आहे. ती येणेप्रमाणे [उत्पादनाचे आंकडे टनामध्ये असून कंसातील आंकडे दर हेक्टरी उत्पादनाचे किलो मध्ये आहेत.]

१] ज्वारी	१३०३००	[५९०]
२] गहू	२४२००	[७१८]
३] बाजरी	१३८००	[२७८]
४] तूर	१०४००	[३२९]
५] हरभरा	५६००	[४१५]
६] मूग	८०००	[२००]
७] गुळ	४९२००	[९९१]
८] कापूस*	१२१२००	[१६०]

*= कापसाचे उत्पादन गाठीमध्ये असून एक गाठ १७० किलोची आहे.

जास्त उत्पादन देणा-या बियाणांचे जातीचा वापर

४५] जास्त उत्पादन देणा-या व सुधारित बियाणांचा वापर जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणावर होत आहे. गहू, खरीप ज्वारी, बाजरी, मका व तांदूळ या पिकांखालील एकूण क्षेत्रापेकी अंदाजे ७५ टक्के क्षेत्रात सुधारित संकरीत बियाणांचा वापर होतो. रब्बी ज्वारी साठी संकरीत बियाणांचा वापर फारच कमी होतो. परंतु सुधारित मालदांडी बियाणांचा वापर होत आहे. नगदी पिकांमध्ये जिल्ह्यात संकरीत कापसाच्या बियाणांचा ८० टक्के

.....पट्टे चालू...

वापर केला जातो. थोड्या प्रमाणात गावरान कापूस पेरला जातो. उसाचे लागवडीचे क्षेत्र जरी कमी अतले तरी त्यासाठी सुधारित बियाणो वापरले जाते.

फळ व भाजीपाला

४६] जिल्ह्यात सिंचनाचे प्रमाणात वाढ होत असल्याने फळे व भाजीपाला यांचे लागवडीकडे शेतकरी आकर्षित होत आहेत. जालना व अंबड तालुक्यात मोसंबीची लागवड होत असून त्याचे क्षेत्रात वाढ होत आहे. केळीची लागवड जालना अंबड, व शरतूर तालुक्यात केली जाते. डाळींबाची लागवड जालना तालुक्याच्या काही भागात दिसून येत आहे. जालना व इतर शहरांलगतच्या खेड्यातून सिंचनाच्या सोयीनुसार कोबी, फुलकोबी, वाणि टमाटे, मिरची, व इतर भाजीपाला यांची लागवड होत असते.

शेती व रासायनिक खतांचा वापर

४७] संकरीत व सुधारित बियाणांच्या वापरा बरोबरच शेती व रासायनिक खतांच्या वापराचे प्रमाणात दिवसेंदिवस वाढ होत आहे. जिल्हा परिषद व स्थानिक संस्था यांचे मार्फत रासायनिक खतांचे वाळप केले जाते. १९८५-८६ साली वाढप झालेल्या रासायनिक खतांची आकडेवारी पुढीलप्रमाणे आहे.

अ] युरीया	८, ७३२ टन
ब] सुपर फास्फेट	२, ३७० टन
क] मिश्र खते	१०, ३४७ टन
ड] म्युरेट ऑफ पोटॅश	८९ टन

१९८५-८६ च्या पक्षा १३७.१४ टक्के वाढ आढळते.

पीक संरक्षण

४८] पीक संरक्षणाची कार्यवाही विशेष करून कापूस या पिकाचे बाबतीत शेतकरी घेताना आढळतात. जिल्ह्यात कपाशीचे क्षेत्र जास्त असल्याने रोगाचा प्रादुर्भाव पिकावर होऊ नये म्हणून रोग प्रतिबंधक औषधांच्या फवारण्या केल्या जातात. जिल्हा परिषदेतर्फे पीक संरक्षण सोहीमा हाती घेतली जाते. ग्रास पेयाची मार्फत पीक संरक्षण औषधांचा पुरवठा केला जातो.

कृषि उत्पन्न बाजार समित्या

४९] जिल्ह्यात भोकरदन, जालना, अंबड, परतूर व मंठा [ता. परतूर] हया पाच ठिकाणी कृषि उत्पन्न बाजार समित्या आहेत. मुख्यत्वेकडून एकदल व विदल धान्य शेतकरी कृषि उत्पन्न बाजार समित्यात विक्रीस आणतात. सन १९८४-८५ व १९८५-८६ हया वर्षात सर्व बाजार समित्या मिळून एकदल धान्य अनुक्रमे ३९, ४९९ टन व ३७, १२२ टन विक्रीस आणले गेले. त्यांची किंमत अनुक्रमे रु. ५२३ लक्ष व रु. ६९०.०५ लक्ष होते. वखार महामंडळाची जालना येथे धान्य साठविण्यासाठी वखारी असून त्यांची धान्य साठवण्याची क्षमता ९, ३७० मे. टन आहे. अंबड तालुक्यातील तीर्थपुरी व वडीगोद्री येथील वखारीची साठवणा क्षमता अनुक्रमे १, ६०० मे. टन व १, ८०० मे. टन आहे. या वखारीतून कापसाच्या गांठी, अन्नधान्य, तेलविया, खो, विभिन्न वगैरे वस्तू साठविल्या जातात.

५] सिंचन

ओलिताची साधने

५०] जिल्ह्यात १९८०-८१ साली एकूण विहीरीच्या सिंचनाखालील क्षेत्र ४३ हजार हेक्टर होते. एकूण निव्वळ कसिल्या क्षेत्राची त्याची टक्केवारी ६. ७३ टक्के येते. जिल्ह्यात मोठे सिंचन प्रकल्प जरी नसले तरी औरंगाबाद जिल्ह्यातील विठ्ठल जवळील जायकवाडी हया मोठ्या प्रकल्पाच्या १. ८३ लक्ष हेक्टर लाभक्षेत्रापैकी ३६३०० हेक्टर लाभक्षेत्र जालना जिल्ह्यात आहे. त्याखेरीज गार्ग १९८६ पर्यंत ६ मध्यम प्रकल्पाची कामे पूर्ण झालेली असून त्यांचे एकूण लाभक्षेत्र १८, ६५५ हेक्टर येते. एका मध्यम प्रकल्पाचे काम प्रगती पथावर आहे. जिल्ह्यात ४३ लघु पाटबंधारे प्रकल्पाची कामे गार्ग १९८६ अखेर होती. हया सर्व कामांद्वारे १९८५-८६ मध्ये १. ९८० हेक्टर निव्वळ ओलित करण्यात आले. १९८०-८१ साली जिल्ह्यात ३२, ९८२ सिंचन विहीरी होत्या. व ८, ६८२ विद्युतपंप सिंचनासाठी वापरात होते. विहीरीमुळे १९८०-८१ सालात ४२, ६८३ हे निव्वळ वागायती क्षेत्र होते. ते एकूण निव्वळ क्षेत्राच्या ६. ७३ टक्के होते.

ओलिताची पिके

५१] अन्नधान्यापैकी रब्बी हंगामात गहू, ज्वारी व हरभरा ही ओलिताची मुख्य पिके आहेत. १९८०-८१ वर्षात गहू, ज्वारी व हरभरा हया खाली एकूण ओलिताचे क्षेत्रापैकी अनुक्रमे ४५. ६१ टक्के, २५. ३५ टक्के व ५. ९५ टक्के क्षेत्र होते. व्यापारी पिकांपैकी मुख्यत्वे ऊस व मिरची पिके घेतली जातात, त्यांचे ओलिताचे क्षेत्र अनुक्रमे ५. ९५ टक्के व २. ३३ टक्के होते. पिके व भाजिपाला पाये

.....पुढे चालू...

ओलिताये क्षेत्र २.७० टक्के होते.

सोठे, मंथपम, लघु सिंचन साधनांचा विकास कार्यक्रम

५२] जिल्ह्यात एकही मोठा प्रकल्प प्रस्तावित नाही. जालना तालुक्यात कल्याण प्रकल्पाचे काम चालू असून तो पूर्ण झाल्यावर एकूण ३५९१ हेक्टर लाभक्षेत्र निर्माण होईल. ह्या प्रकल्पाचा अंदाजित खर्च रु. ४८५.१३ लक्ष अपेक्षित आहे. या खर्चाज ४ लघु पाटबंधा-यांची कामे चालू असून ६ नवीन कामे करण्यात येणार आहेत.

पूर व पूर नियंत्रणा

५३] गेल्या काही वर्षांत ह्या जिल्ह्यात पूर परिस्थिती, निर्माण झालेली नाही. परंतु पूर नियंत्रण कार्यान्तर्गत नदीकाठी पुरांचा धोका असलेल्या गावांचे दुस-या जागी पुनर्वसनाचा कार्यक्रम घेतला गेला आहे.

६] पशु संवर्धन, पशु वैद्यकीय सेवा व दुग्ध व्यवसाय

पशुधन

५४] सन १९८२ चे पशुगणनेप्रमाणे जिल्ह्यात तीन वर्षांवरील १,०८ हजार गाई होत्या. त्यापैकी ४९ हजार म्हणाजे ४५.७२ टक्के गाई दुध देणा-या होत्या अडीच वर्षांवरील संकरीत गाईंची संख्या १,६३३ होती. जिल्हा एकात्मिक ग्रामीण विकास यंत्रणेद्वारे दुग्ध व्यवसाय हा पुरक उद्योग शोतकरी व शोतसंजूर ह्यांना मिळावा म्हणून १९८१ पासून दुधत्या गाईंचे वाटप होत आहे. त्यामुळे आता जास्तीचे दुध जिल्ह्याबाहेर पाठविले जाते. ह्याच पशुगणनेनुसार जिल्ह्यात तीन वर्षांवरील १९७ हजार बैल होते. एकूण म्हशी व रेड्यांची संख्या ४९ हजार होती. त्यापैकी तीन वर्षांवरील २८ हजार म्हशी व २,३४१ रेडे होते. दुध देणा-या म्हशींची संख्या १३,३३७ होती. १९८२-८३ ला वहीतीखाली एकूण क्षेत्राप्रमाणे दर बैल जोडी सागे ७.१८ हेक्टर वहीती क्षेत्र पैसे. जिल्ह्यात रेडे शोती कामाला अगर वाहतूक कामाला वापरावयाची पध्दत नसल्याने रेड्यांचे प्रमाणा कमी आहे. १९८२ साली १९७८ सालीच्या पशुगणनेच्या तुलनेत गाई मंथशीच्या संख्येत ११.९६ टक्के वाढ दिसून येते.

५५] १९८२ चे पशुगणनेनुसार जिल्ह्यात एकूण २,०३ हजार शोड्या व ४२ हजार भेंड्या होत्या. भेंड्यांची व्यवसाय जिल्ह्यात शोड्या प्रमाणात नाही. त्यामुळे भेंड्यापासून मिळणा-या लोकरीचे उत्पन्न अल्प आहे. कास्तकार दुधासाठी

व आहारासाठी शोड्या पाळतात. जिल्ह्यात ह्याच गणनेप्रमाणे १, ३५ हजार कोवड्या व वढके होती. कुक्कुट पालनाचा व्यवसाय जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणात व्हाढत नाही. अंडी मिळविण्यापुरत्या कोवड्या शेतकरी व इतर जणा पाळतात. सुधारित जातीच्या कोवड्या पाळण्याचे प्रमाण जिल्ह्यात कमी ^{दिसते.} १९८२ साली १९७८च्या जपशुणनेच्या तुलनेत कोवड्यांच्या संख्येत २१.७२ टक्के वाढ दिसून येते.

पशु उत्पादन

५६] जिल्ह्यात दुग्ध व्यवसाय एक पुरक व्यवसाय म्हणून वाढत आहे. जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्षात एकूण १७१ दुग्ध सहकारी संस्था होत्या. ह्या वर्षा त्याचिमाफत ६.८३.८६ लक्ष ची दुधाची खरेदी करण्यात आली. या संस्थांमाफत संकलीत दुध औरंगाबाद येथील दुध डेअरीला पाठविले जाते.

५७] १९८५-८६ साली जिल्ह्यात ८ नोंदणीकृत पशुवध गृहे होती, त्यात ५,१८५ जनावरे व ७,७०७ शोड्या शेंढ्याची कत्तल केली गेली. या व्यतिरिक्त अनधिकृत जनावरांची कत्तल पुष्कळ प्रमाणात होत असते. जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणावर कुक्कुट पालन व्यवसाय चालत नसला तरी जिल्ह्यात आवाशयक असलेली अंडी स्थानिकरित्या पुरविली जातात.

पशु उपचार सोपी

५८] शासन व जिल्हापरिषदेमाफत पशु उपचार सोपी उपलब्ध केलेल्या आहेत. जिल्ह्यात १९८५-८६ साली १ पशु चिकित्सालय व २० जनावरांचे दवाखाने व ६१ पशु वैद्यकीय मदत केंद्रे कार्यरत होती. ह्या सर्व दवाखाने व केंद्रातून एकूण २.२० लक्ष जनावरांवर उपचार करण्यात आले. पेळोपेळी जिल्ह्यात होणाऱ्या पशुच्यासाठीच्या रोगांवरही उपचार केला जातो व रोग प्रतिबंधक लस जनावरांना टोचण्यात येते.

५९] सुधारित जनावरांचे संख्येत वाढ होण्याच्या दृष्टीने राज्य शासना- तर्फे ग्रामीण भागातून कृत्रिम गर्भ धारणा केंद्रे उभारण्यात आलेली आहेत. या केंद्रातून कृत्रिम गर्भ धारणासिवाय जनावरांवर उपचारही केली जातात. १९८५-८६

७०] कृत्रिम गर्भधारणाकेंद्रे कार्यरत होती व या केंद्रातून ११ हजार जनावरे कृत्रिमरित्या गर्भधारणा करण्यात आली.

.....पुढे चालू....

विकास कार्यक्रम

६०] जिल्ह्यात पशु विकास कार्यांतर्गत विद्यकीय सेवा उपलब्ध करून देण्याकरिता पशु दवाखाने व उपचार केंद्रे दिवसेंदिवस वाढविली जात आहेत. तसेच भरपूर प्रमाणात दुग्ध उत्पादन होण्यासाठी संकरीत गाईंच्या पैदाशीचा कार्यक्रम जिल्ह्यात राबविला जातो. गोठवलेल्या वीयांचा पुरवठा पुणे येथून होतथा. त्याचप्रमाणे गोकुळ ग्राम, एकात्मिक ग्रामीण विकास त्रिपोसाईत दुग्धत्या गाई व म्हशींचा पुरवठा होतो. येरणा विकास कार्यक्रमाही जिल्ह्यात चारा पुरवठा प्रमाणात उपलब्ध व्हावा म्हणून राबविला जातो. दुग्ध संकलनासाठी नवीन दुग्ध संकलन मार्ग पाढविण्यात आले आहेत.

७] मत्स्य व्यवसाय

६१] जिल्ह्यातील मत्स्य व्यवसाय नदीच्या वाहत्या पाण्यात तसेच प्रकल्पाच्या गोड्या पाण्यात प्रासुख्याने केला जातो. मध्यम प्रकल्पात मत्स्यवीज संवर्धन करून मत्स्य उत्पादन केले जाते. न्यातून कार्याही पाण्या वाहत नसल्याने मत्स्य व्यवसाय काही अहिनैव केला जातो. जिल्ह्यात मत्स्य व्यवसायाखालील एकूण क्षेत्र अंदाजे ३२०० हेक्टर आहे. १५ मत्स्य व्यवसाय सहकारी संस्था कार्य करीत असून त्यापैकी १९८५-८६ साली ५० लक्ष रुपयांचे १,००० से. टन मूजल साते प्रकल्पात आले व अदमासे १६.७० लक्ष मत्स्य वीज उपयोगात आणले गेले. जिल्ह्यात कटला, रडू, मिरगळ, सिप्रीनल वगैरे जातीची मछी संवर्धन केली जाते. पाशावाय वास, गरळ, पदम, व अहेर ह्या स्थानिक जातीचे सासेही आढळतात.

विकास कार्यक्रम

६२] जिल्ह्यात मत्स्य व्यवसायाचा विकास होण्याचे बूडतीने रोध कटला, मिरगळ व सिप्रीनल या जातीचे मत्स्य वीज संवर्धनासाठी वाटले जाते. मत्स्य व्यवसाय सहकारी संस्था स्थापन करून त्यापैकी सुधारित वारी व नोंधलीन जाळी इत्यादी साधने पुरविली जातात.

८] विद्युत निर्मिती व विद्युत पुरवठा

६३] जिल्ह्यात विद्युत निर्मितीचा एकही प्रकल्प नाही. महाराष्ट्र राज्य विद्युत संडकातर्फे कोयना, पारस, परळी वगैरे प्रकल्पापासून वीज पुरवठा केला जातो. १९८५-८६ साली जिल्ह्यात ७८५ लक्ष किलोवॉट तास वीज वापरली गेली. १९८४-८५ पैकी १३.३८ टक्के वाढ वीज वापरात दिसून येते. जिल्ह्यातील ४ शहरांचे विद्युतीकरण पूर्वीच झालेले असून ग्रामीण भागात एकूण ११३ गावपिकी ९०४ गावांचे विद्युतीकरण झालेले आहे. विद्युतीकरणार्थ हे प्रमाण ९९.०१ ठरले आहे.

..... पुढे चालू

श्रीती करिता पंपाचे विद्युतीकरण

जिल्ह्यात ग्रामीण भागातील विद्युतीकरणामुळे श्रीती करिता वीजेची मागणी वाढत आहे. सध्या १९८६ अखेर २७, ७८६ विद्युत पंप वसविण्यात आले.

वीजेचा वापर

६४] वर उल्लेख केल्याप्रमाणे जिल्ह्यात १९८५-८६ मध्ये ४८.५ लक्ष फिलोवॅट तास वीज वापरण्यात आली. त्यापैकी २७.२६ टक्के वीज औद्योगिक कामासाठी वापरली होती. घरेलू वीज वापरणाऱ्यांसाठी २२.९४ टक्के व्यापार व लघु उद्योगांसाठी ६.४६ टक्के साखेनीस दिवावत्तीसाठी २.८३ टक्के श्रीतीसाठी ३९.७९ टक्के व इतर कामासाठी ०.७२ टक्के वीज वापरण्यात आली.

९] खाणी व कारखाने

६५] आर्थिक दृष्ट्या महत्त्वाची अशी खनिजे जिल्ह्यात अत्यल्प प्रमाणात आढळतात. जातपार, अंगटा, कानोलीन चकंदरी, वॅलिओट्रॅप्स व चुनखडी, पांढरा व भुरड वॅसॉल्ट व ग्रेनाईट कोरे दगडाच्या खाणी जिल्ह्यात आहेत. या सर्व खनिजांचा इमारत बांधणीसाठी प्रामुख्याने वापर केला जातो.

कारखाने

६६] जिल्ह्यात १९८५ अखेर एकूण १३७ कारखाने असले तरी त्यापैकी १९ कारखाने बंद आहेत. या कारखान्यांतील कामगार संख्या ४, ३४० इतकी आहे. १९८४ अखेर १२८ कारखाने व त्यातील कामगार ३, ८७७ होते. जिल्ह्यातील कामगारांची महाराष्ट्र राज्याच्या एकूण कामगारांशी टक्केवारी ०.३८ येते. जिल्ह्यातील नोंदणीकृत कारखान्यापैकी १९८५ अखेर श्रीतीचे पदार्थ व पशुजन्य उत्पादनाचा दर्जा ठरविण्यात विजयक उत्पादन करणारे १० कारखाने असून त्यात एकूण ४३१ कामगार आहेत. धान्य गिरणी उत्पादनासंबंधी १९ कारखाने असून त्यात ३३८ कामगार आहेत. खाद्य तेल व चरवी यांचे उत्पादन करणारे ६ चालू कारखाने असून त्यात २२१ कामगार आहेत. कापूस स्पच्छ करून गाठी बांधण्याचे १९ कारखाने असून त्यात १, ४९६ कामगार आहेत. तर कापूस पिंजून सूत काढण्याचे ८ कारखाने असून त्यात ७१ कामगार आहेत. लाकडी वस्तू तयार करण्याचे २६ कारखाने असून त्यात ५९ कामगार आहेत. लोखंडी संख्या, पत्रे वनविण्याचे ७ कारखाने असून त्यात ४६१ कामगार आहेत.

.....पुढे चालू.....

विकास कार्या

६७] महाराष्ट्रातील औद्योगिकदृष्ट्या सागातलेल्या जिल्ह्यापैकी जालना हा एक जिल्हा आहे. हे सरकारने सुध्दा हा जिल्हा औद्योगिकदृष्ट्या सागात आणायचे जाहीर केले आहे. त्यामुळे सागात भागासाठी देण्यात येत असलेल्या विशेष सुवलती ह्या जिल्ह्यात देण्यात येत आहेत. जालना जिल्ह्यात अपजारे, ओतकाम, ऑफ्टन पेपर, रोलर पेअरींग, खाद्य तेलावर प्रक्रिया, साखर, व्हॅक्स व लायनर लोखंडी सहभा इ. उत्पादनाचे मोठे उद्योग स्थापन झाले आहेत. गेल रिलेंडर उत्पादन, सुत गिरणी वगैरे उद्योगाचे काय प्रगती पथावर आहे. औद्योगिक विकासासाठी जिल्ह्यातील महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक उद्योग व गुंतवणूक मंडळ, महाराष्ट्र राज्य पित्तीय महामंडळ, महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळ, व महाराष्ट्र राज्य लघु उद्योग महामंडळ वगैरे संस्था कार्यरत आहेत. ऑक्टोबर १९८२ मध्ये जिल्हा उद्योगकेंद्र जालना येथे सुरु करण्यात आले. या केंद्रातर्फे वॅक-मार्श १९८५-८६ मध्ये ३५ घटकाना रु. ४, ४९, ४०० बीज भांडवल वाटप करण्यात आले. सदर केंद्राने सुनिश्चित वेरोजगार सुकाना स्वरोजगार बीजनेतृत्वा १९८५-८६ मध्ये २६६ वेरोजगारांना रु. ४९.३६ लक्ष र्ज वाटप केले.

औद्योगिक यशाहत

६८] १९६२ साली सहकारी औद्योगिक यशाहत स्थापन करण्यात आले. तिचे क्षेत्रफळ २० हेक्टर आहे. सदर यशाहतीत ४५ प्लॉटसि वाटप करण्यात आले. त्यापैकी ३२ प्लॉटसि वा वांधकाम करण्यात येऊन २८ लघु उद्योग सुरु करण्यात आले. या व्यतिरिक्त महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने ३६ प्लॉटसि वा वाटप केले आहे. त्यापैकी २६ लघु उद्योग सुरु झाले असून ४ लघु उद्योगाचे वांधकाम चालू आहे.

१०] रेल्वे वाहतूक व दळणावळ

28
36
54

रेल्वे

६९] जिल्ह्यात फक्त एकच मीटरगेज रेल्वे मार्ग असून यनाड ते काचीडुडा रेल्वे मार्ग जिल्ह्यातील भागातून जातो व त्याची जिल्ह्यातील रूग्णा लांबी ८८ कि.मी. आहे. ह्या मार्गाचे मॉडर्न मध्ये रूपांतर करण्याचा प्रस्ताव केंद्र शासनाकडे आहे.

रस्ते

७०] जिल्ह्यात ३१.३.१९८६ अखेर कार्गू रस्त्याची लांबी २, ६४४ कि.मी. इतकी आहे. त्यापैकी राज्य रस्ते ५०३ कि.मी. लांबीचे, प्रमुख जिल्हा मार्ग ५०७ कि.मी. ये व इतर जिल्हा रस्ते ९२२ कि.मी. ये आहेत.

..... मुळे यारू.....

१९८५ च्या तुलनेत वर्गीकृत रस्त्यांच्या लांबीत २.०४ टक्के वाढ आढळते. खेड्यातील रस्त्यांची लांबी ५८० कि.मी. आहे. प नगरपालिकांच्या हद्दीतील रस्ते १३२ कि.मी. आहेत. पुरील तर्फे रस्त्यांपैकी ५१३ कि.मी. रस्त्यांचे डांबरीकरण झाले असून ११४८ कि.मी. रस्ते खडीचे आहेत. इतर माल पापसून वाहन चालविण्यास योग्य रस्त्यांची लांबी ८३५ कि.मी. असून १३७ कि.मी. रस्ते वाहन चालविण्यास अयोग्य आहेत.

नोंदणीकृत वाहने

७१] मार्च १९८६ अखेर जिल्ह्यात ८,१७७ स्वयंपयलीत वाहनांची नोंद करण्यात आली. मार्च १९८५ च्या तुलनेत वाहनांच्या संख्येत २८.११ टक्के वाढ झालेली दिसून येते. रूग्ण वाहनांपैकी ६२.३५ टक्के वाहने दुचाकी, ६.३१ टक्के मालवाहू मोटारी व ७.७९ टक्के जिप्त, मोटारी स्टेशन फोन ८.११ टक्के ट्रॅक्टर व उर्वरित वाहने १५.४४ टक्के होती.

मालवाहू

७२] जिल्ह्यात रेल्वे व मालवाहू मोटारी तर्फे मालाची वाहतूक केली जाते. मीटर गेज रेल्वे असल्याने व रेल्वे मार्ग कमी असल्याने बहुतांश वाहतूक मोटारीनेच केली जाते. औद्योगिक विकास होत असल्याने मालवाहतुकीचे व माल वाहतूक करणाऱ्या संस्थांचे प्रमाण वाढत आहे.

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन

७३] महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या जिल्यात १९८५-८६ वर्षात १०१ मार्गविऊन ११३ गाड्या धावत होत्या. ह्या मार्गांची रूग्ण लांबी ९३२० कि.मी. असून मार्गांची सरासरी लांबी ९२ कि.मी. येते. रस्त्यांवर धावणाऱ्या गाड्यांची दैनिक सरासरी ९८ असून प्रवाशांची दैनिक सरासरी ३४,००० रवदी येते.

टपाल व तार कार्यालये

७४] जिल्ह्यात १९८५-८६ साली १६३ टपाल कार्यालये व १५ तार कार्यालये होती. १९८४-८५ साली १६६ टपाल कार्यालये व १४ तार कार्यालये होती. जिल्ह्यातील सर्व खेड्यांना टपाल सेवा उपलब्ध आहे. कांही फिरती टपाल कार्यालये ही आहेत. तर कांही अर्धवेळ कार्य करणारी टपाल कार्यालये आहेत.

दूरध्वनी व संयोजन केंद्र

७५] जालना जिल्ह्यात १९८६ अखेर १५ दूरध्वनी संयोजन कार्यालये आहेत. जिल्ह्यात एकूण १, ८४९ दूरध्वनी असून त्यापैकी १, ३६० दूरध्वनी जालना शहरात आहेत. जिल्ह्यात अंबड, परतूर, भोकरदन, व जांभ्याबाद इ. ठिकाणी दूरध्वनी सेवा उपलब्ध आहे.

दूरचित्रवाणी. संय

७६] जालना येथे दूरचित्रवाणी प्रक्षेपण केंद्र नुकतेच सुरु झालेले आहे. मार्च १९८६ अखेर ३७ दूरचित्रवाणी संय सांख्यिक संस्थांतून बसविण्यात आले आहेत.

११] कामगार व रोजगाररोजगार

७७] सेवा योजना आकडेवारीनुसार १९८५-८६ वर्षात १४, ८४८ व्यक्ती कामावर होत्या. त्यापैकी ६२११ व्यक्ती [४१.८ टक्के] शासकीय सेवेत, ४, ०८१ व्यक्ती [२७.४९ टक्के] निमशासकीय सेवेत तर उर्वरित ३०, ६८ टक्के म्हणजे ४, ५५६ व्यक्ती खाजगी सेवेत कामावर होत्या. १९८४-८५ च्या तुलनेत कामावर असणाऱ्या व्यक्तीत ४०.८१ टक्के वाढ दिसून येते.

सेवा संयोजन कार्यालय

७८] जालना येथील नव्यानेच उघडलेल्या सेवा संयोजन कार्यालयात १९८६अखेर सेवा पदावर नोकरी मागणाऱ्यांची नोंदविलेली संख्या २३, १४४ होती जी १९८५अखेर असणाऱ्या संख्येपेक्षा ४६.२२ टक्केनी जास्त आहे. सेवा संयोजन कार्यालया-मार्फत ४०९ उमेदवारांना खाजगी व सांख्यिक क्षेत्रात नोकरी मिळवून दिली.

तांत्रिक शिक्षण. तंत्र

७९] जिल्ह्यात एकही अभियांत्रिकी महाविद्यालय नाही. परंतु डिसेंबर १९८५ पासून तंत्र निकेतन जालना येथे सुरु करण्यात आलेले आहे. तसेच जिल्ह्यात जालना व अंबड येथे प्रत्येकी एक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था आहे. या दोन संस्था मधून ३१९ विद्यार्थ्यांना तांत्रिक शिक्षणाची तंत्र असून तंत्रनिकेतन संस्थेमध्ये ३३ विद्यार्थ्यांची शिक्षणाची तंत्र आहे.

ग्रामीण रोजगार दर

८०] १९८५ वर्षात ग्रामीण भागात लोहार, सुतार यांना प्रति दिन १० रु. ते १५ रु. प्रमाणे मजुरी मिळत होती. चर्मकारांना रु. ८ दराने मजुरी होती. शेतीच्या कामासाठी अकुशल पुरुष मजुरास दररोज रु. ८ मजुरी तर स्त्रिया मजुरास

रु. ५ मजुरी होती. गुराख्यांना दररोजची मजुरी सु. रु. ८ होती. १९८४ मध्ये वरील प्रकारच्या कारागीर व मजुरांना मिळणा-या मजुरीत १९८५ साली १४.०८ ते २५ टक्के वाढ दिसून येते.

रोजगार हमी योजना

८१] ग्रामीण भागात मागेल त्या व्यक्तीला काम देण्याची हमी राज्य शासनाने घेतलेली आहे. १९८४-८५ वर्षात ५०८ गावांत दुष्काळी परिस्थिती होती तर १९८५-८६ मध्ये ६२१ गावे दुष्काळग्रस्त म्हणून शासनाने जाहीर केली होती. त्यामुळे १९८५-८६ मध्ये कामाची मागणी जरा जास्त झालेली आढळते. १९८५-८६ मध्ये २४२४ कामे चालू होती. तर १९८४-८५ मध्ये १९७८ कामे चालू होती. व कामावर अनुक्रमे रु. ३८० लक्ष व रु. २९६ लक्ष खर्च झालेली आहे. व अनुक्रमे १,४९,०७९ व १,०७,००७ मनुष्य दिवस काम दिले गेले. या कामावर प्रत्यक्ष केलेल्या कामानुसार रु. ६ ते १५ पर्यंत मजुरी मजुरांना मिळाली रोजगार हमी कार्यक्रमातील खर्चात १९८४-८५ चे तुलनेत ३८.४ टक्के वाढ झालेली आढळते.

राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार योजना

८२] ग्रामीण भागात रोजगार निर्मितीसाठी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार योजना जिल्ह्यात १९८२-८३ पासून राबविण्यात येत आहे. यासाठी ग्रामीण भागातून ग्रामपंचायत घर, शाळा, गटारे बांधकाम, सामाजिक वनीकरण इ. लहान प्रमाणावरील कामे खेड्यातून घेऊन पूर्ण करण्यात आली. १९८५-८६ वर्षात या योजनेवर रु. ८८.२५ लक्ष खर्च झाले असून ६.५२ लक्ष मनुष्य दिवस रोजगार निर्मिती झाली. १९८४-८५ च्या तुलनेत खर्चात २७.९६ टक्के व रोजगार दिवस निर्मितीत २४.६२ टक्के घट दिसते.

१३] सहकार

८३] मार्च १९८६ अखेर जिल्ह्यात १,०४१ सहकारी संस्था असून त्यांचे २,६२,४९४ सभासद आहेत. या संस्थांपैकी ६१५ म्हणजे ६९.०८ टक्के पतसंस्था आहेत. या पत संस्थांपैकी ९३ टक्के कृषि पत संस्था असून इतर ७ टक्के इतर पत संस्था आहेत. इतर पत संस्थेत प्रागुद्योगाने नोकर वर्गाच्या पत संस्थांचा समावेश होतो. इतर ४२६ सहकारी संस्था बिगर पत संस्था आहेत. त्यात दूध उत्पादक संस्था १४१ [३३.१० टक्के], कामगार कंत्राट सहकारी संस्था १०३ [२५.१८ टक्के] इतर औद्योगिक संस्था २७ [७.३४ टक्के] विणकर संस्था १६ [३.७६ टक्के] प्रत्यक्ष व्यवसाय संस्था १५ [३.५२ टक्के] कृषि माल प्रक्रिया संस्था १३ [३.०५ टक्के] ग्राहक भांडार ९ [२.११ टक्के] व गृह निर्माण ७१ [१६.६७ टक्के] अशा सहकारी

तंत्र्याधि कर्णिकरणा होते. सर्व सहकारी तंत्र्याधि २, ६२, ७१७ तंत्र्यासिद आहेत. तंत्र्यापेकी ६६.११ टक्के तंत्र्यासिद पत तंत्र्याधि व उरलेले ३३.०९ टक्के तंत्र्यासिद बिगर पत तंत्र्याधि आहेत. तंत्र्यात तंत्र्यासुख्याने दुग्ध तंत्र्याधि १२.७९ टक्के, कासगार कंत्र्याट तंत्र्याधि ६.३६ टक्के तंत्र्याधि तंत्र्याधि १७.२७ टक्के व तंत्र्यासुख भांडार तंत्र्याधि ७.१५ टक्के तंत्र्यासिदाचा तंत्र्याधि आढळतो.

१९८७-८५ च्या तुलनेत तंत्र्यासुख्यात सहकारी तंत्र्याधि ३.५८ टक्के वाढ व तंत्र्यासिद तंत्र्याधि ११.०२ टक्के वाढ आढळते.

१९८५-८६ साली तंत्र्यासुख्यात मध्यवर्ती सहकारी बँकांनी तंत्र्याधि तंत्र्याधि साठी अल्प सुदतीचे ६.६५ लक्ष तंत्र्याधि कर्ण वाटप केले जे १९८७-८५ तंत्र्याधि ७१.११ टक्क्यांनी कमी होते. मध्यम व दीर्घ सुदतीची वाटलेली कर्ण अनुक्रमे रु. ७८.७५ लक्ष व दीर्घ सुदतीचे कर्ण वाटप केलेले नाही. रु. ६३७.३० लक्ष १९८५-८६ वर्ष अखेर थकबाकी होती तर ती १९८७-८५ अखेर ६७३.७१ लक्ष रु. होती.

१३] बँक

८७] १९८५ अखेर तंत्र्यासुख्यात २२ कर्णिकृत बँका व तंत्र्याधिच्या ७० शाखा कायलिये कार्यरत होती. या कर्णिकृत बँकांच्या ठेवी रु. २७०९ लक्ष असून तंत्र्याधिनी दिलेल्या अग्रिम रकमा रु. २५५७ लक्ष आहेत. तंत्र्याधिवाच तंत्र्यासुख्यात ७८ सहकारी बँकांच्या शाखा असून इतर २७ बँका आहेत. एका कर्णिकृत बँकेच्या शाखाकर्णिकृत २५,७५७ लोकांना सेवा उपलब्ध होते व वाटपाचे प्रमाण १०६.०२ टक्के होते. तंत्र्याधिनी बँकेच्या सापड्याप्रमाणे तंत्र्यासुख्यात बँकांच्या शाखा कमी आहेत.

अग्रिम तंत्र्याधिगत कर्ण पुरवठा

८५] तंत्र्यासुख्यातील अग्रिम बँकेकर्णिकृत बँकांना कर्ण वाटपाचे अग्रिम दिले जातात. १९८५ वर्षात तंत्र्यासुख्यात सर्व बँकांना मिळून रु. १,५३८.२५ लक्ष तंत्र्याधि कर्ण वाटपाचे लक्ष्य देण्यात आले होते. प्रत्यक्षात १,९७३.८८ लक्ष तंत्र्याधि कर्ण वाटप करण्यात आले. कर्ण वाटपाचे हे प्रमाण १३८.३ टक्के आहे. तर १९८७ वर्षाच्या तुलनेत कर्ण वाटप ७.६ टक्क्यांनी जास्त होते.

१७] तंत्र्याधि

घाऊक तंत्र्याधि

८६] तंत्र्यासुख्यातील १९८५ वर्षाच्या तंत्र्याधिवाचच्या निवडक तंत्र्याधि घालाच्या सरासरी घाऊक तंत्र्याधि व १९८७ च्या तुलनेत तंत्र्याधिवाच आढळून आलेली वाढ अथवा घट पुढीलप्रमाणे दिली आहे. तंत्र्याधिवाच घाऊक सरासरी तंत्र्याधिवाच प्रती

22
48
29
194

.....पुढे चालू

किरकोळी असून वाढ [+] व घट [-] यिन्हाने कसांत दर्शाविली आहे

१] २२७ जातीचा गहू रु.	२१६/-	[+ १७. २९ टक्के]
२] पेशाी गहू रु.	२८१/-	[+ ३३. ७० टक्के]
३] पांढरी ज्वारी रु.	१८५/-	[- १. ६० टक्के]
४] गावरान बाजरी रु.	१६९/-	[+ ७०. ८३ टक्के]
५] हरभरा रु.	४५०/-	[+ १७. ७९ टक्के]
६] पांढरी तूर रु.	३६८/-	[- १५. ६० टक्के]
७] मुग हिरवा रु.	४६६/-	[+ १६. ५० टक्के]
८] गूळ रु.	२८८/-	[- ४. ६४ टक्के]
९] भुईमुग टोबळा रु.	४२१/-	[+ १९. ९४ टक्के]

किरकोळ किंमती

८७] जिल्हा मुख्यालय येथील महत्वाच्या वस्तूंच्या सरासरी १९८५ मधील किरकोळ किंमती व त्या वस्तूंच्या १९८७ तालच्या सरासरी किरकोळ किंमतीच्या तुलनेत दिसून येणारी वाढ अथवा घट खालीलप्रमाणे आढळून आली. वस्तूंच्या सरासरी किरकोळ किंमती १ किलोच्या असून किंमतीतद्विल वाढ [+] व घट [-] यिन्हाने कसांत दर्शाविली आहे.

१] तांदूळ [मध्ये प्रतीचा]	रु. ४. ००	[- ५. ८८ टक्के]
२] गावरान गहू	रु. २. ५१	[+ ११. ५६ टक्के]
३] शाळू ज्वारी	रु. ३. ०७	[- १०. ०० टक्के]
४] बाजरी	रु. १. ७२	[- ७. ५३ टक्के]
५] हरभरा [गावरान]	रु. ५. ६०	[+ २९. ०३ टक्के]
६] हरभरा दाळ	रु. ६. ६२	[+ २०. ८० टक्के]
७] तूर दाळ	रु. ६. ४९	[- १२. ३० टक्के]
८] मुग दाळ	रु. ५. ८७	[+ ९. ४६ टक्के]
९] साखर खुना बाजार	रु. ६. ५८	[+ ३०. १६ टक्के]
१०] गूळ	रु. ४. ०९	[+ ३. ७६ टक्के]
११] गोंडेतेल	रु. १६. ०२	[- ६. ८६ टक्के]
१२] वनस्पती तूप	रु. १८. ००	[+ २. २७ टक्के]
१३] चहा [ब्लूक बाँड]	रु. ३८. ५१	[- २. १६ टक्के]
१४] रॉफेल [प्रति लिटर]	रु. २. २३	[+ ७. ७३ टक्के]
१५] धोतर [प्रति नग]	रु. २५. ७९	[+ १५. ९१ टक्के]
१६] साडी [प्रती नग]	रु. ३५. ४२	[+ ३०. ६० टक्के]

१७] धुप्याचा साबण ५०१ बार रु. ३. ६५	[+ १८. १२ टक्के]
१८] धुप्याचा साबण	
१८] आंगाचा साबण [हलाम]	रु. ३. ०० [+ ६२. २६ टक्के]
१९] सिगारेट [पनासा] १० नग	रु. १. ५२ [+ १. २७ टक्के]
२०] बिडी [मजूर छाप-२५ नग]	रु. ०. ८४ [+ ९. ०९ टक्के]

हासगाराचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

८८] औरंगाबाद केंद्रातील हासगाराचे ग्राहक किंमतीचे १९६१ हे पायाभूत वर्ष धरून १९८५-८६ वर्षाचा सर्वसाधारण सहासरी निर्देशांक ६७२ आढळला. ह्या निर्देशांक १९८५-८५ साठी ६१७ होता. त्यामुळे १९८५-८६ वर्ष अखेर निर्देशांक ८. ११ टक्क्यांनी वाढलेला आहे.

१५] शिक्षणाच्या सोयी

८९] जालना जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्ष अखेर १, ०७३ प्राथमिक व ९३ माध्यमिक व ५ उच्च माध्यमिक शाळा होत्या. यापैकी अंदाजे ९४ टक्के प्राथमिक शाळा ग्रामीण भागात आहेत. एक लक्ष लोकसंख्येमागे १०४ प्राथमिक शाळा आढळून येतात. तर माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा प्रति लाख लोकसंख्ये मागे ९ आहेत. महाराष्ट्र राज्यासाठी १ लाख लोकसंख्येमागे ८६ प्राथमिक व १३ माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा असे प्रमाणा आढळते. जिल्ह्यात ४ महाविद्यालये असून त्यातील विद्यार्थी संख्या ३, ७५० आहे. एकूण १, ७७, ४७६ विद्यार्थ्यांपैकी ०. ४२ टक्के पूर्व प्राथमिक शाळेत ७६. ७६ टक्के विद्यार्थी प्राथमिक शाळेत २१. ४१ टक्के विद्यार्थी माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळेत, उपरिक्त २. ११ टक्के विद्यार्थी महाविद्यालयात आहेत. एकूण विद्यार्थ्यांपैकी ६७. २१ टक्के विद्यार्थी असून फक्त ३२. ७९ टक्के विद्यार्थ्यांनी आहेत.

इतर प्रशिक्षणा

जिल्ह्यात १९८५-८६ मध्ये ६९५ प्रौढ शिक्षण केंद्रे कार्य सुरू होती. १९८५-८५ पेक्षा त्यात ८. ५२ टक्के वाढ झालेली आढळते.

१६] वैकीय व आरोग्य सेवा

९०] जिल्ह्यात वैकीय सेवा राज्य शासन, स्थानिक संस्था व खाजगी संस्था तर्फे चालू आहे. १९८५ अखेर जिल्ह्यात ३ रुग्णालये, १६ दवाखाने व ३० प्राथमिक आरोग्य केंद्रे कार्यरत होती. या सर्व संस्थांमधून ३२१ खाटांची सोय उपलब्ध आहे. यातून ६. ०९ लक्ष आंतर रुग्णा व बाह्य रुग्णांची उपचार दे चालू.....

करून घेतले. जिल्ह्यात तीन रुग्णालय असून त्यापैकी दोन रुग्णालय जिल्हा परिषदेचे आहेत. जिल्ह्यातील ३० प्राथमिक आरोग्य केंद्रे जिल्हा परिषदेचे मार्फत चालविली जातात.

जन्ममृत्यू

११] १९८५ वर्षात १६, ६६६ जन्म नोंदी, मृत्यू नोंदी ४, ५६० नोंदविण्यात आल्या. १९८४ मध्ये त्या अनुक्रमे १२, ७६६, ३११६ होत्या. जन्मांची नोंद केल्याप्रमाणे दर हजारी १६ जन्मांचे प्रमाण आढळते. तर मृत्यूचे प्रमाण दर हजारी ४ आढळते.

कुटुंब

कुटुंबकल्याण कार्यक्रम

१२] जिल्ह्यात एकूण ३६ कुटुंब कल्याण केंद्रे कार्यरत होती, १९८५-८६ साली. ७, ०४५ स्त्रियांच्या व ३५२ पुरुषांच्या नसबंदी शस्त्रक्रिया करण्यात आल्या यापुर्वीच्या म्हणजे १९८४-८५ वर्षात ६, ०८५ स्त्रियांच्या व ६४० पुरुषांच्या नसबंदी शस्त्रक्रिया करण्यात आल्या होत्या. लघु बसवून घेणाऱ्या स्त्रियांची संख्या १९८५-८६ मध्ये ७, ८५२ होती. तरी १९८४-८५ मध्ये १३, ०४० इतकी होती.

इतर कार्ये

१३] जिल्ह्यात हिपताप निर्मूलन पथक कार्यरत असते. तसेच साथीच्या रोगांचा प्रादुर्भाव दूर करण्यासाठी पेढीपेढी रोग प्रतिबंधक लस टोचण्याचा कार्यक्रम आवश्यकतेनुसार घेण्यात येतो.

१४] दुर्बल घटक कार्यक्रम

१४] जिल्हा नियोजनात दुर्बल घटकांकरिता स्वतंत्र कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. अनुसूचित जाती व जमातीच्या लोकांकरिता जिल्हा शासकीय विकास यंत्रणेमार्फत व जिल्हा परिषद, तहसील वगैरे इतर कार्यालयांमार्फत स्वतंत्र कार्यक्रम राबविला जात आहे. दुर्बल घटकांना पिहीरी खोदून देणे, विद्यार्थ्यांसाठी व वसतीगृहे, फी गाफी, शिवालयवृत्ती, गुणवत्ता वाटप, पुस्तक पेट्या स्थापन करणे, घरबांधणी करिता कर्जे, अनुदान देणे, जमीन सुधारणेसाठी दुभक्ती जमाखरे घेण्यासाठी, लघु उद्योग सुरू करण्यासाठी कर्जे व अनुदाने वाटप करणे ह्या तारखे कार्यक्रम राबविली जातात. शासकीय व निगमासकीय कार्यालयातून या घटकांतील व्यक्तींच्या नेमांनुसारही पेढीपेढी केला जातात. तसेच जिल्ह्यात महात्मा फुले मागास-वर्गीय महागंडळामार्फत अनुसूचित जाती जमातीच्या दुर्बल घटकातील

..... पुढे चालू.....

व्यक्तीना स्वतःचा उद्योग सुरु करण्याचे दुरुटीने अर्थ सहाय्य लेले जाते.

१८] संकीर्ण

स्थानिक संस्था.

१५] मार्च १९८६ अखेर जिल्ह्यात ५५७ ग्रामसंघांपती होत्या, त्यापैकी ३२४ स्वतंत्र ग्रामसंघांपती व २३३ ग्रुप ग्रामसंघांपती आहेत. १९८५-८६ मध्ये ग्रामसंघांपतीचे एकूण उत्पन्न रु. ३३.५३ लक्ष होते. तर खर्च रु. ३७.५५ लक्ष होता. जिल्ह्यात मार्च १९८६ अखेर ४ नगरपरिषदा कार्यरत होत्या. त्यांचे १९८५-८६ मधील उत्पन्न रु. ३२६.५७ लक्ष व खर्च रु. ३०७.४२ लक्ष होता. जिल्हा परिषदेचे १९८५-८६ चे उत्पन्न रु. १०४२.०८ लक्ष व खर्च १०३२.४२ लक्ष होता. १९८४-८५ च्या तुलनेत ग्रामसंघांपतींच्या उत्पन्नात ३४.३३ टक्के वाढ, खर्चात ३.७० टक्के वाढ आढळते. त्याचप्रमाणे नगरपरिषदांच्या उत्पन्नात १९.१३ टक्के वाढ खर्चात ५३.८८ टक्के वाढ व जिल्हा परिषदेच्या उत्पन्नात ९.४८ टक्के वाढ व खर्चात ७.१० टक्के वाढ आढळून येते.

घरबांधणी कार्यक्रमा

१६] जिल्ह्यात ग्रामीण भूमीहीन व वेधर गजुरांसाठी महसूल खात्यातर्फे १९८५-८६ साली ३०० घरकुले बांधण्यात आली. १९८४-८५ मध्ये ६०० घरे बांधली गेली.

वार्षिक योजना

१७] जालना जिल्ह्यातील १९८४-८५ मध्ये रावपिल्ल्या वार्षिक योजनांचा खर्च ११९१.७९ लक्ष रु. होता तर १९८५-८६ मध्ये तो रु. १३६०.९४ लक्ष झाला म्हणजे त्यात १४.१९ टक्के वाढ आढळते.

केंद्र पुरस्कृत अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रम व सकारात्मक ग्रामीण विकास कार्यक्रमांही जिल्ह्यात रावपिले जात आहेत.

पोलीस

१८] जालना जिल्ह्यात मार्च १९८५ अखेर १६ पोलीस ठाणी ९ आजूट पोस्ट व १५ लोकअप होती १९ गावे व ४ शहरांतून ही पोलीस ठाणी आहेत. डिसेंबर १९८५ अखेर जिल्ह्यातील पोलीस दलात ९४५ पोलीस अधिकारी व शिपाई होते. १९८५ मध्ये दलात १६ म्हणजे १.७२ टक्केनी वाढ झाली. या सर्वांवार १९८५ मध्ये रु. १३४.५७ लक्ष खर्च करण्यात आला. १९८४ व १९८५ वर्षात अनुक्रमे ४३७५ व ४१७७ गुन्हे नोंदविले गेले. त्या दोन्ही वर्षात

..... वटे घाल.....

दखलपात्र गुन्हे आढळले नाहीत. १९८५ मध्ये नोंदविलेल्या गुन्हेगारांची वर्गवारी पुढीलप्रमाणे : शांतता भंग, २६९, व्यक्ती विषयक गुन्हे ४३३, व इतर गालसल्ला विषयक किरकोळ गुन्हे ७०९

करमणूक

९९] जिल्ह्यात १९८५-८६ अखेर ७ कायदा स्वरूपाची चित्रपट गृहे असून ९ फिरती चित्रपट गृहे होती. कायदा संवसू स्वरूपाच्या चित्रपट गृहांची आसन क्षमता ७, ३८५ इतकी तर फिरत्या चित्रपट गृहांची ३, ७७० होती. १९८५-८६ मध्ये रु. ३१. ५८ लक्ष करमणूक कर वसूल करण्यात आला. १९८७-८८ च्या तुलनेत त्यातील वाढ १६. ५७ टक्के येते. जालना शहरात फुलव्रीकर नाट्यगृह, नगरीय नगरपरिषदेने वांधलेले असून त्यात निरनिराळे करमणूकीचे व सांस्कृतिक कार्यक्रम होतात.

जिल्ह्यात एकूण ७० सुट्ट्यालय असून ७ सराठी दैनिके प्रकाशित होतात. त्याचप्रमाणे २१ सराठी १ हिंदी आणि ४ इतर असे एकूण २६ समाप्ताहीके तर २ सराठी गातीके प्रकाशित होतात.

पर्यटन

१००] जालना जिल्ह्यात महत्वाची व प्रसिध्द पर्यटन केंद्रे नसली तरी धार्मिक व प्रेक्षणीय स्थळे आहेत. जालना शहरात संवादेवी, आनंदीस्वामीगठ दुर्गावाता मंदीर ही प्रेक्षणीय स्थळे असून अंबड येथे मत्सोदरी, राजूर येथे गंगापती मंदीर, जांव येथे समर्थ रामदास स्वामीय मंदीर ही धार्मिक स्थळे आहेत.

भाग - २

जिल्हा सांख्यिकी गोषवारा

१९८५-८६

["विविध माहितीय सांख्यिकीय तक्ते"]

भाग
भाग- ३

जिल्हा सांख्यिकी गोष्टवारा १९८५-८६

["विविध माहितीचे सांख्यिकीय तक्ते"]

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	विषय	पृष्ठ क्रमांक
<u>१. जिल्हा व लोकसंख्या</u>		
१.१	१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुकानिहाय क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या	१
१.२	१९५१ पासूनचा लोकसंख्येमध्ये दहावर्षिक फरक	३
१.३	१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावांचे तालुकानिहाय वर्गीकरण	५
१.४	१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकानिहाय वर्गीकरण	७
१.५	१९६१ च्या जनगणनेनुसार तालुकानिहाय काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या	८
१.६	लोकसंख्येचे अ] वयगटानुसार व ब] धर्मानुसार वर्गीकरण	१०
१.७ [अ]	१९७१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती करिता सुधारित आकडेवारी	११
१.७ [ब]	१९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती करिता सुधारित आकडेवारी	१२
१.८	भिक्षी/हजारे याताठी वापरलेल्या साधन सामग्रीनुसार घरांचे वर्गीकरण	१३
१.९	आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/नागरी क्षेत्रातील कुटुंबांचे वर्गीकरण	१५
१.१०	अपंगतेनुसार जिल्ह्यातील अपंगांची संख्या [१९८१ जनगणना]	१७
१.११	१९८१ च्या जनगणनेनुसार जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर	१८
<u>२. हवामान</u>		
२.१	निवडक क्षेत्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य	२०
२.२	निवडक क्षेत्रातील कमाल व किमान दवमान	२२

१.	२.	३.
----	----	----

३. श्रृंती

३.१	जमिनीचा वापर	३३
३.२	तालुकानिहाय निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र	३५
३.३	मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पन्न व एकूण उत्पादन	३७
३.४	विविध साधनांनी ओलिताखाली असलेली तालुका-निहाय क्षेत्र	३९
३.५	निरनिराळ्या पिकाखालील ओलिताचे तालुकानिहाय क्षेत्र	३२
३.६	तालुकानिहाय सिंचन विहीरी व इतर विहीरी	३५
३.७	विहीरीखरीज लघुपाटबंधा-याची कामे	३७
३.८	मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्प	३९
३.९	वहिले धारणा जमिनीची संख्या	४३
३.१०	तालुकानिहाय कृषि विकायक अंजारे	४६
३.११	दुष्काळ टंघाई, टंघाईच्या संख्येपरिस्थितीची माहिती	४७
३.१२	टंघाईच्या पूर्वेतिहासानुसार कठीण व इतर टंघाईंमिती भाग ठरविण्याबाबत माहिती	४८

४. पशुसंवर्धन वने व मत्स्यव्यवसाय

४.१	तालुकानिहाय पशुधन	४९
४.२	तालुकानिहाय पशुवैद्यकीय आकडेवारी	५४
४.३	रोगांच्या प्रकारानुसार पशूंच्या मृत्यूची संख्या	५५
४.४	मान्यताप्राप्त पशुवधुहे आणि प्रत्येक पशुवधुहात कत्तल केलेल्या पशूंची संख्या	५६
४.५	जिल्हयातील वनक्षेत्र	५७
४.६	जिल्हयातील मुख्य व गौण वन उत्पादने	५८
४.७	जिल्हयातील भू-जल मत्स्यव्यवसाय	५९

५. उद्योग व वीज

५.१	कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या	६०
५.२	चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योग-निहाय वर्गीकरण	६४
५.३	क्रामाच्या दिवसानुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण	६६

१.	२.	३.
५.०४	उद्योगाच्या महत्वाच्या बाबींची आंकडेवारी	६८
५.०५	रोजगार विनियम केंद्रातील आंकडेवारी	७०
५.०६	व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम	७२
५.०७	रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेली कामे, वरील रोजगार व खर्च	७३
५.०८	निरानिराळ्या उद्योगातील रोजगार	७४
५.०९	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्याची लोकसंख्या	७५
५.१०	विजिघा वापर	७६
५.११	बिगर कृषि आस्थापना आस्थापना व स्वकार्यरत उद्योगासह	७७
५.१२	प्रमुख उद्योगगटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या व भविष्य साधारणपणे नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या	७८
५.१३	महत्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांची कामगारांची संख्या	७९
५.१४	महत्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांतील कामगारांची संख्या.	८०
५.१५	बिगर कृषि सहकारी आस्थापना [सर्व उद्योग गट एकत्र]	८१
५.१६	प्रमुख उद्योग गटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या.	८२
५.१७	उत्पादन व तुरुस्ती सेवा या गटातील संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	८३
५.१८	धाऊक व किरकोळ व्यापार संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या	८४
५.१९	सांख्यिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या	८५
५.२०	सर्व उद्योग गट मिळून संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या	८६

१.	३.	३.
----	----	----

६. सहकार

६.१	विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था	८७
६.२	जिल्ह्यातील विविध प्रकारच्या पतपेढ्याबाबत निव्वडक माहिती	८९
६.३	जिल्ह्यातील सहकारी बँकाचे कार्य	९०
६.४	प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य	९२
६.५१	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थामार्फत दिलेली पीक कर्जे	९५
६.५२	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा सहकारी संस्थामार्फत दिलेली पीक कर्जे	९६
६.५३	जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थामार्फत दिलेली पीक कर्जे	९७
६.६	जिल्ह्यातील जिल्हा आणि प्राथमिक पणान संस्थांचे कार्य	९८
६.७	जिल्ह्यातील बिगर शेतकरी पत संस्थांचे कार्य	१०१
६.८	जिल्ह्यातील उत्पादक आस्थापना व सामाजिक सेवा सहकारी संस्थांची आकडेवारी	१०६
६.९	जिल्ह्यातील उत्पादक आस्थापना व सामाजिक सेवा सहकारी संस्था यांनी केलेले कार्य	१०३
६.१०	जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजारपेठांची तालुकावार माहिती	१०५
६.११	जिल्ह्यातील नोंदणी केलेले सावकार व त्यांनी दिलेले कर्जे	११०

७. जीवनावश्यक आकडेवारी

७.१	सार्वजनिक व अर्थ सहाय्यत संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या सुविधांची तालुका निहाय माहिती	१११
७.२	नोंदणी केलेल्या जन्म व मृत्यूंची संख्या	११२
७.३	विविध कारणांनुसार मृत्यूंची संख्या	११३
७.४	पटकी प्रतिबंधक लस टोचणी विषयक आकडेवारी	११४
७.५	जिल्ह्यातील कुटूंब नियोजन केंद्रांची संख्या	११५

८. शिक्षण

८.१	१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुका निहाय साक्षरता	११६
८.२	शिक्षणिक संस्था व शिक्षकांची संख्या	११७
८.३	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक, महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तर निहाय संख्या आणि मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची टक्केवारी	११८
८.४	इतर प्रकारच्या शिक्षणिक संस्था	१२०
८.५	आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्यांना मिळणारी मोफत शिक्षणाची सवलत	१२१
८.६	प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च	१२२
८.७	जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन	१२३
८.८	जिल्ह्यातील प्रौढ शिक्षण केंद्रे	१२४
८.९	शिक्षकाकरिता प्रशिक्षण संस्था	१२५

९. परिवहन व दळणवळण

९.१	रेल्वे मार्गाची लांबी	१२६
९.२	प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्याची लांबी	१२७
९.३	वापरात असलेली मोटार वाहनांची संख्या	१२८
९.४	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन मंडळाची [प्रवासी] वाहतूक आंकडेवारी	१२९
९.५	महत्त्वाच्या रस्त्यावरील वाहतूक गणना	१३०
९.६	पोस्ट, तारघरे, व दूरध्वनी सेवा, रेडिओ व दूरदर्शन तयार यांची आंकडेवारी	१३३

१०. स्थानिक संस्था

१०.१	स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च	१३४
१०.२	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च	१३५
१०.३	जिल्हा परिषदेचे बाबवार उत्पन्न व खर्च	१३७
१०.४	नगरपरिषदांचे उत्पन्न व खर्च	१३९
१०.५	नगरपरिषद क्षेत्रातील इमारतीची वापरानुसार संख्या व संधारणीय निवास्त उपयोग असणाऱ्या इमारती. अगर तयार झाल्या असतील, त्या उद्योग/व्यवसाय संबंधी माहिती	१४१

१.	२.	३.	३
११. वार्षिक योजना			
११.१	विविध विकास शीर्षाखालील झालेला योजनांतर्गत खर्च		१४३
११.२	योजनाखालील महत्वाची भौतिक साधने		१४४
१२. किंमती व किंमत निर्देशक			
१२.१	निव्वडक शीतमालाच्या सरासरी हाऊक किंमती		१४६
१२.२	जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणचे महत्वाच्या वस्तूच्या सरासरी किरकोळ किंमती		१४७
१२.३	केंद्रातील कामगारांचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशक (दिलेल)		१४९
१३. पोलीस गुन्हे आणि कारागृहे			
१३.१	जिल्ह्यातील पोलीसदलाची एकूण संख्या		१५१
१३.२	गुन्ह्यासंबंधी ऑफडेवारी		१५३
१३.३	तुसात दाखल केलेले गुन्हेगार		१५५
१३.४	तुसात दाखल झालेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटानुसार व शैक्षणिक पात्रेनुसार वर्गीकरण		१५६
१३.५	दिवाणी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे		१५७
१४. संयुक्त भांडवली संस्था, बँका व विमापत्रे			
१४.१	बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँका यांची संख्या, त्यांच्या ठेवी व कर्जे		१५८
१४.२	संयुक्त भांडवली संस्था		१५९
१४.३	उत्तरविलेल्या विमापत्रांची संख्या व विम्याची रक्कम		१६०

१.	२.	३.
<u>१५. संकीर्ण</u>		
१५.१	चित्रपट गृहाचे विषयी अंकडेवारी	१६१
१५.२	जिल्ह्यात गोळाकेलेली अल्पवयतीची रक्कम	१६२
१५.३	तालुकानिहाय गोळा केलेला जमीन महसूल	१६३
१५.४	छापखाने आणि छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे आणि नियत कालीके	१६४
१५.५	स्वस्त धान्य दुकानांना पुरविलेले तांदूळ, गहू व साखर	१६६
१५.६	मागणी व वसूल केलेले धान्य	१६७
१५.७	१९८४ मधील लोकसभा निवडणूक व १९८५ मधील विधानसभा निवडणूक या संबंधी माहिती	१६८
१५.८	अधिकारी व प्रवासी याचंसाठी असलेल्या बंगाल्याची तालुकानिहाय यादी	१६९
१५.९	रेल्वे स्थानकाची तालुकानिहाय यादी	१७०
१५.१०	निवडक निर्देशांकाचे कल	१७१

[[१]]

तक्ता क्रमांक: १.१

१९८१ च्या जनगणनेनुसार जालना जिल्ह्यातील तालुकानिहाय क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या

अ. क्र.	तालुका	एकूण गांवी नागरी	क्षेत्र [चौ. कि. मी.] मध्ये लोकसंख्या	दर चौ. कि. मी. लोकसंख्या	गावांची संख्या		शहरांची संख्या
					वस्ती असलेली	ओसाड	
	जिल्हा	एकूण गांवी नागरी	७६१२.४ ७५७७.९ ३४.५	१३५ ११४ ४६२६	९०० ९०० ---	१३ १३ ---	४ --- ४
	तालुके						
१.	मोकरदन	एकूण गांवी नागरी	१२०१.२ ११९८.६ २.६	१३६ १२८ ३७३८	१४९ १४९ ---	४ ४ ---	१ --- १
२.	जाफाबाद	एकूण गांवी नागरी	७२७.४ ७२५.४ ---	११६ ११६ ---	१०० १०० ---	--- --- ---	--- --- ---
३.	जालना	एकूण गांवी नागरी	१९१५.६ १८८९.७ २५.९	१७७ ११५ ४७२९	२२१ २२१ ---	२ २ ---	१ --- १
४.	अंबड	एकूण गांवी नागरी	२२४४.८ २२३९.६ ५.२	११४ ११२ २१६२	२३५ २३५ ---	१ १ ---	१ --- १
५.	भरतूर	एकूण गांवी नागरी	१५२३.४ १५२३.६ ६.८	१२३ १२२ २१०६९	१९६ १९६ ---	६ ६ ---	१ --- १

[[२]]

[पुढे चालू.....]

[[२]]

[तक्ता क्रमांक: १.१ पुढे घालू.....]

अ. क्र.	तालुका	एकूण गामीण नागरी	वापरातील निवासी- गृहाची संख्या	आकडे हजारात कुटुंबाची संख्या	लोकसंख्या		
					एकूण	पुरुष	स्त्रिया
१.	२.	३.	४.	१०.	११.	१२.	१३.
	जिल्हा	एकूण	१८५	१८७	१६३०	५२६	५०८
		गामीण	१५२	१६७	८७१	४४५	४३०
		नागरी	२६	२७	१६०	८२	७८
	तालुके						
१.	भोकरदन	एकूण	२२	२२	१६५	८३	८१
		गामीण	२७	२७	१५५	७८	७६
		नागरी	२	२	१०	५	५
२.	जाफाबाद	एकूण	१५	१५	८४	४२	४२
		गामीण	१५	१५	८४	४२	४२
		नागरी					
३.	जालना	एकूण	६०	६१	३३२	१७३	१६६
		गामीण	४८	४०	२१७	११०	१०७
		नागरी	२०	२०	१२२	६३	५९
४.	अंबड	एकूण	४७	४७	२५६	१३०	१२७
		गामीण	४५	४५	२४५	१२४	१२१
		नागरी	२	२	११	६	५
५.	परतूर	एकूण	३५	३५	१८७	९५	९२
		गामीण	३२	३२	१७०	८६	८४
		नागरी	३	३	१७	९	८

[[२]]

टीप: आकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत.

आधार: भाग २ [अ] मालिका-१२ महाराष्ट्र भारतीय जनगणना १९८१ प्रकाशन

तक्ता क्रमांक: [३]
१.२

जालना जिल्हयाचा १९५१ पासूनचा लोकसंख्येमधील दशावाधिक फक्त

[लोकसंख्येचे आकडे हजारात]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	एकूण व्यक्ती			पुरुष			स्त्रिया		
		एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
जिल्हा	१९८१	१०३८	८७१	१६०	५२३	४४१	८२	५०७	४३८	६८
	१९७१	८९७	७७६	१२१	४५८	३९६	६३	३३९	३८९	५८
	१९६१	७२८	६३९	९०	३७०	३२३	४७	३६९	३१६	५३
	१९५१	५७५	४९८	७७	२९१	२५१	४०	२८४	२४७	३७
तालुके										
१. भोकरदन	१९८१	१६४	१५४	११	८३	७८	५	८१	७६	५
	१९७१	१३७	१३०	७	७०	६७	३	६७	६४	३
	१९६१	१२०	११५	५	६१	५८	३	५९	५६	३
	१९५१	८६	८२	४	४४	४१	३	४३	४०	३
२. जाफ्राबाद	१९८१	८४	८४	—	४२	४२	—	४२	४२	—
	१९७१	७२	७२	—	३६	३६	—	३६	३६	—
	१९६१	६९	६९	—	३०	३०	—	३०	३०	—
	१९५१	४६	४६	—	२३	२३	—	२३	२३	—
३. जालना	१९८१	३३९	२१७	१२२	१७३	११०	६३	१६६	११७	४९
	१९७१	२८४	१९३	९१	१४६	९९	४७	१३८	९५	४३
	१९६१	२२६	१५९	६७	११५	८०	३५	१११	७८	३३
	१९५१	१८१	१२३	५८	९२	६२	३०	८९	६१	२८
४. अंबड	१९८१	२५६	२४५	११	१३०	१२३	७	१२७	१२१	६
	१९७१	२३६	२२७	९	१२०	११५	५	११६	११२	४
	१९६१	१८९	१८३	६	९६	९२	४	९४	९१	३
	१९५१	१५४	१४९	५	७८	७५	३	७७	७४	३
५. परतूर	१९८१	१८७	१६०	२७	९५	८६	९	९२	८४	८
	१९७१	१६८	१५४	१४	८५	७६	९	८३	७६	७
	१९६१	१३४	१२४	१०	६६	६२	४	६६	६१	५
	१९५१	१०६	९६	१०	४४	४२	२	४३	४१	२

[[३]]

187
167
27
194
187
27
20

[तक्ता पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: १२ पुढे चालू...]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	दर घो. कि. मी. मधील लोकसंख्या	दशावधिक फरकाची टक्केवारी					
			एकूण	शासिका	नागरी			
१	२	३	४	५	६			
जिल्हा	१९८१	१३३	+	१४.८४	+	१२.२०	+	३९.७२
	१९७१	१२२	+	२४.९३	+	२३.६१	+	३५.०३
	१९६१	१०६	+	२६.७१	+	२८.३९	+	१५.९१
	१९५१	७७		उ. ना.		उ. ना.		उ. ना.
तालुके								
१. भोकरदन	१९८१	१३६	+	१९.३९	+	१८.४६	+	३६.६८
	१९७१	११७	+	२०.५३	+	१९.९७	+	३२.६७
	१९६१	९३	+	३९.०६	+	४०.०३	+	२०.९६
	१९५१	६८		उ. ना.		उ. ना.		१२.१७
२. जाफ्रावाद	१९८१	११६	+	१७.५४	+	१७.५४		
	१९७१	१०४	+	२१.६६	+	२१.६६		
	१९६१	७१	+	२८.८६	+	२८.८६		
	१९५१	५५		उ. ना.		उ. ना.		
३. जालना	१९८१	१७७	+	१९.१६	+	१२.०४	+	३७.२२
	१९७१	१५३	+	२५.८८	+	२१.७५	+	३५.६६
	१९६१	११३	+	२७.६२	+	२९.२७	+	२५.८४
	१९५१	९१		उ. ना.		उ. ना.		५३.५०
४. अंबड	१९८१	११४	+	८.७०	+	८.१८	+	२१.४६
	१९७१	११२	+	२४.४६	+	२३.९०	+	३९.४३
	१९६१	८४	+	२२.८६	+	२२.४७	+	२९.८६
	१९५१	६८		उ. ना.		उ. ना.		१७.४६
५. परतूर	१९८१	१२३	+	११.३१	+	१०.५८	+	१९.५०
	१९७१	११०	+	२५.०६	+	२४.६८	+	२५.४६
	१९६१	९१	+	२७.९७	+	२६.१२	+	१२.६६
	१९५१	७१		उ. ना.		उ. ना.		३०.६७

[६]

टीप: १] आकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत. २] तक्त्यात स्तंभ क्रमांक: ३ ते ११ मध्ये १९६१ व १९५१ व तसेच

१२ ते १५ मध्ये १९७१, १९६१ व १९५१ करिता दशावधिके तालुके तालुक्याच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

३] उ. ना= उपलब्ध नाही.

आधार: १९७१ व १९८१ जनगणना प्रकाशन.

[५]

तक्ता क्रमांक: १.३

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे जालना जिल्ह्यातील गावांचे लोकसंख्येच्या गटानुसार तालुकानिहाय वर्गीकरण
[लोकसंख्येचे आंकडे शोकड्यात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	व स्ती असलेली गांवे									
		२०० पेक्षा कमी संख्या		२०० ते ४९९		५०० ते ९९९		१००० ते १९९९		२००० ते ४९९९	
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
	जिल्हा	४८	५५	१८३	६७८	३६७	२७०७	२७५	३३३०	४८	१३७७
	तालुके								५८०		
१.	भोकरदन	६	७	२८	१०९	५९	४३०	४७		१०	३०३
२.	जाफाबाद	४	३	३२	११६	४१	२९३	१८	२३७	३	७१
३.	जालना	९	१२	३९	१४५	८५	६३४	७७	१०५८	१०	२६१
४.	अंबड	१२	१५	३७	१३९	१०२	७५८	६२	८३२	२०	५९५
५.	परतूर	१७	१८	४७	१६९	८०	५८९	४४	६२२	५	१४६

[पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: १.३ पुढे चालू.....]

अ.क्र. जिल्हा/तालुका		वस्ती असलेली गावे						
		५००० ते ९९९९		१०००० आणि त्याहून जास्त		एकूण		ओसाड गावाची संख्या
१.	२.	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
	जिल्हा	९	५६१	—	—	९००	८७०६	१३
	तालुके							
१.	भोकरदन	२	११४	—	—	१४९	१५४४	४
२.	जाफ्राबाद	२	१२१	—	—	१००	८४२	—
३.	जालना	१	५६	—	—	२२१	२१६६	२
४.	अंबड	२	१११	—	—	२३५	२४५१	१
५.	परतूर	२	१५८	—	—	१९५	१७०३	६

टीप: आंकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत.

आधार: १९८१ जनगणना प्रकाशन

[७]

तक्ता क्रमांक: १.५

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे जालना जिल्ह्यातील लोकसंख्या गटानुसार शहराचे लोकसंख्येच्या

गटानुसार तालुकानिहाय वर्गीकरण

[लोकसंख्या हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	५००० पेक्षा	५००० ते	१०००० ते	२०००० ते	५०००० ते	१००००० व	एकूण शहरे							
		कमी	९९९९	१९९९९	४९९९९	९९९९९	त्याहून अधिक	संख्या	लोकसंख्या						
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.
	जिल्हा	—	—	१	१०	२	२८	—	—	—	—	१	१,२२	४	१,६०
	तालुके														
१.	भोकरदन	—	—	१	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	१	१०
२.	जाफ्राबाद	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३.	जालना	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१	१,२२	१	१,२२
४.	अंबड	—	—	—	—	१	११	—	—	—	—	—	—	१	११
५.	परतूर	—	—	—	—	१	१६	—	—	—	—	—	—	१	१६

टीप: आंकडे पूर्णांकित केल्यामुळे बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत.

आधार: भाग २[अ] सामान्य जनगणना तक्ते महाराष्ट्र भारतीय जनगणना १९८१ प्रकाशन

[८]

तक्ता क्रमांक: १.५

जालना जिल्ह्यातील १९८१ च्या जनगणनेनुसार काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या [आंकडे शोड्यात]

अ. क्र.	काम करणा-यांचा वर्ग	ग्रामीण नागरी एकूण	जिल्ह्याची एकूण				
			भोकरदन	जाफ्राबाद	जालना	अंबड	परतूर
३.	३.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१. शेतकरी	ग्रामीण	२०९८	४३५	२१२	५३३	५७७	३४१
	नागरी	३४	५	—	१४	७	८
	एकूण	२१३२	४४०	२१२	५४७	५८४	३४९
२. शेतमजूर	ग्रामीण	१५९८	२२७	११४	३७७	५२१	३५९
	नागरी	५६	८	—	२४	७	१७
	एकूण	१६५४	२३६	११४	४००	५२८	३७६
३. घरगुती उद्योग वस्तुनिर्मिणा प्रक्रिया सेवा दुरुस्ती इत्यादी	ग्रामीण	६१	१२	६	१४	१७	१३
	नागरी	१२	१	—	९	१	६
	एकूण	७३	१३	६	२३	१८	१९
४.* इतर काम करणारे	ग्रामीण	३४७	४५	३६	९६	७४	९६
	नागरी	३६६	१४	—	३०६	११	२७
	एकूण	७१३	५९	३६	४०२	८५	१२३

[तक्ता क्रमांक: १.५ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: १.५ पुढे चालू.....]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
५. तिसमांतिक काम करणारे	ग्रामीण नागरी सकूण	४१९ १५ ४३४	७९ १ ८०	६६ — ६६	१०१ ९ ११०	१०७ ३ १०९	६६ ३ ६९	
६. सकूण काम करणारे	ग्रामीण नागरी सकूण	४१०५ ४६८ ४५७२	७१९ २८ ७४७	३६७ — ३६७	१८२० ३५२ १३७२	११८९ ३५ १२२४	८१० ५३ ८६३	
७. सकूण काम न करणारे	ग्रामीण नागरी सकूण	४१८२ ११४३ ५२९५	७४६ ६८ ८१३	४०९ — ४०९	१०४५ ८६२ १९०७	११५५ ७५ १२३०	८२८ १०९ ९३७	
८. सकूण लोकसंख्या	ग्रामीण नागरी सकूण	८७०६ १५९६ १०३०२	१५४४ ९७ १६४१	८४२ — ८४२	२१६६ १२२३ ३३८९	२४५१ ११२ २५६३	१७०३ १६४ १८६८	

टीप: * यात पशुसंवर्धन, जंगलकाम, मधुमारी, शिकार, मळे, फळबागा आणि तत्संबंधी क्षेत्र-तसेच खाण व दगड काम करणा-यांचा समावेश आहे. त्याचप्रमाणे बांधकाम, व्यापार व वाणिज्य, परिवहन, साठवण व दळणावळण, घरगुती उद्योगाखेरीज वस्तू निर्माण, प्रकृती सेवा व दुरुस्ती व इतर यांचा समावेश आहे.

१] आकडे सून्यांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत.

आधार: १९८१ जनगणना प्रकाशन

[१०]

तक्ता क्रमांक: १. ६

औरंगाबाद जिल्ह्याचे १९७१ च्या जनगणनेनुसार [अ] वयोगटानुसार व [ब] धर्मानुसार वर्गीकरण

[अ] वयोगटानुसार वर्गीकरण [लोकसंख्या]

[आंकडे शोकड्यात]

बाब	सर्व वयोगट	०-४	५-९	१०-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३९	४०-४९	५०-५९	६० व त्यावरील	वय अनिर्दिष्ट
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
एकूण	१९,७१,०	८,५५,८	१,५६,६	१,४९,३	१,५१,६	२,५३,२	१,७८,७	१,०८,९	१,१७,४		४
ग्रामीण	१६,४१,७	७,२०,५	१,२३,४	१,१४,४	१,२५,२	२,१३,९	१,५०,९	९२,५	१,०१,४		३
नागरी	३,२९,३	१,३५,३	३३,२	३४,९	२६,४	४०,९	२७,७	१५,६	१५,९		१

[ब] धर्मानुसार लोकसंख्या

[आंकडे शोकड्यात]

बाब	सर्व धर्म	बौद्ध	ख्रिश्चियन	हिंदू	जैन	मुस्लिम	शीख	इतर
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
एकूण	१९,७१,०	१,६०,७	२४,२	१४,७५,०	१७,५	२,९०,५	२,८	४
ग्रामीण	१६,४१,७	१,३५,३	१७,०	१२,९४,०	९,८	१,८४,५	१,०	१
नागरी	३,२९,३	२५,४	७,१	१,८१,०	७,६	१,०६,०	१,८	३

टीप: १] आंकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत.

२] जालना जिल्ह्याकरिता स्वतंत्र माहिती उपलब्ध नसल्याने जुन्या औरंगाबाद जिल्ह्याची उपलब्ध असलेली माहिती प्रकाशिल केली गेली आहे.

आधार: १९७१ जनगणना प्रकाशन

तक्ता क्रमांक: १.७ [अ]

जालना जिल्ह्यातील १९७१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व नवबुध्द व १९७७प्रमाणे सुधारित आंकडेवारी
[आंकडे हजारात]

जिल्हा/ तालुका	सकूण ग्रामीण नागरी	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती			नवबुध्द			सकूण		
		व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.
जिल्हा सकूण	सकूण	५२	२७	२६	७	४	४	२०	४५	४४	१४२	७६	७४
तालुके	ग्रामीण	४७	२४	२३	७	३	३	८५	४३	४२	१३९	७०	६९
	नागरी	५	३	३	[अ]	x	x	५	२	२	१०	६	५
१. भोकरदन	सकूण	७	४	३	[अ]	[अ]	[अ]	११	६	५	१२	१०	९
	ग्रामीण	७	४	३	[अ]	[अ]	[अ]	११	६	५	१८	९	९
	नागरी	[अ]	[अ]	[अ]	x	x	x	[अ]	[अ]	[अ]	१	[अ]	[अ]
२. जाफाबाद	सकूण	७	२	२	१	[अ]	[अ]	२	७	७	१४	७	७
	ग्रामीण	७	२	२	१	[अ]	[अ]	२	७	७	१४	७	७
	नागरी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३. जालना	सकूण	१३	७	७	२	१	१	२९	१५	१४	४४	२२	२१
	ग्रामीण	९	५	५	२	१	१	२६	१३	१२	३७	१९	१८
	नागरी	४	२	२	x	x	x	३	२	२	७	४	४
४. अंबड	सकूण	१७	९	८	३	२	१	२२	११	११	४२	२१	२१
	ग्रामीण	१७	८	८	३	१	१	२१	११	११	४१	२१	२०
	नागरी	[अ]	[अ]	[अ]	x	x	x	१	[अ]	[अ]	१	[अ]	१
५. परतूर	सकूण	१०	५	५	१	१	१	२०	१०	१०	३१	१६	१५
	ग्रामीण	९	५	५	१	१	१	१९	१०	९	३०	१५	१५
	नागरी	१	[अ]	[अ]	—	—	—	१	[अ]	[अ]	१	१	१

टीप: १] आंकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत २] [अ]= पायशो पेक्षा कमी ३] x= शहरपेक्षा कमी

४] स्वतंत्ररित्या ग्रामीण व नागरी बाबत १९७७ करिता सुधारित आंकडेवारी उपलब्ध नाही ५] तक्त्यात दर्शविलेले तालुके तालुक्याच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार: १९७१ जनगणना प्रकाशन.

जालना जिल्ह्यातील १९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमाती करिता सुधारित आंकडेवारी [आंकडे हजारात]

जिल्हा/तालुका	रकूण गांभीर्ण नागरी	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती		
		व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
जिल्हा रकूण	रकूण	६८	३४	३३	२०	१०	१०
	गांभीर्ण	५९	३०	२९	२०	१०	१०
	नागरी	९	४	४	१	०	०
तालुके							
१. भोकरदन	रकूण	१०	५	५	६	३	३
	गांभीर्ण	१०	५	५	६	३	३
	नागरी	०	०	०	०	०	०
२. जाफाबाद	रकूण	५	३	३	२	१	१
	गांभीर्ण	५	३	३	२	१	१
	नागरी	०	०	०	०	०	०
३. जालना	रकूण	२०	१०	१०	६	३	३
	गांभीर्ण	१२	६	६	६	३	३
	नागरी	८	४	४	०	०	०
४. अंबड	रकूण	२१	११	११	६	३	३
	गांभीर्ण	२१	१०	१०	६	३	३
	नागरी	०	०	०	०	०	०
५. दरतूर	रकूण	१२	६	६	३	२	२
	गांभीर्ण	११	५	५	३	२	२
	नागरी	१	१	१	०	०	०

[६६]

टीप: १] आंकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत. २] ० = आंकडे दिलेल्या प्रमाणाच्या अध्ययिका कमी आहेत.

आधार: १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक: १.८

भिंती/छप्परे यासाठी वापरलेल्या साधन सामग्रीनुसार औरंगाबाद जिल्ह्यातील

घराचे वीकरण

[१९७१ जनगणनेनुसार]

अ. क्र.

बाब

एकूण

संख्या

ग्रामीण
नागरी

अ. क्र.	बाब	एकूण	संख्या
१.	२.	३.	४.
	एकूण जनगणना घरे	एकूण	४,५६,२३०
		ग्रामीण	३,८६,७००
		नागरी	६९,५३०
१.	<u>भिंतीची सामग्री</u>		
१.	गवत, पाने, वेळे व बांबू	एकूण	३१,०३५
		ग्रामीण	२९,८३५
		नागरी	१,२००
२.	माती	एकूण	१,३८,४५५
		ग्रामीण	१,३२,०५०
		नागरी	६,४०५
३.	कच्च्या विटा	एकूण	४७,१३०
		ग्रामीण	४४,०९५
		नागरी	३,०३५
४.	लाकूड	एकूण	१,७७५
		ग्रामीण	१,०७५
		नागरी	७००
५.	पक्क्या विटा	एकूण	१,५७,०२०
		ग्रामीण	१,०२,९५०
		नागरी	५४,०७०
६.	गॅल्व्हनाइज्ड लोखंडी किंवा इतर धातुचे पत्रे	एकूण	१,५३५
		ग्रामीण	१,१५५
		नागरी	३८०
७.	दगड	एकूण	७९,३९५
		ग्रामीण	७४,११०
		नागरी	५,२८५
८.	सिमेंट कॉक्रीट	एकूण	२,०५०
		ग्रामीण	६९५
		नागरी	१,३५५
९.	वर उल्लेखिलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली इतर सामग्री	एकूण	८३५
		ग्रामीण	७३५
		नागरी	१००

[तक्ता क्रमांक: १.८पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: १.८ पुढे चालू....]

१.	२.	३.	४.
२.	<u>छप्परासाठी वापरलेली सामग्री</u>		
१]	गवत, पाने, वेळू, माती, कच्च्या विटा किंवा बांबू	एकूण गामीणा नागरी	२,५३,५२० २,३९,०९५ १४,४२५
२]	कौल, तक्तीदगड, कंकर.	एकूण गामीणा नागरी	८,६८५ २,३१५ ६,३७०
३]	घन्हाळी, लोखंडी पत्रे, जस्ताचे किंवा धातूचे पत्रे	एकूण गामीणा नागरी	१,७२,४०५ १,३५,०१५ ३७,३९०
४]	अखेस्टॉस सिमेंटचे पत्रे	एकूण गामीणा नागरी	३,२५५ १,८६५ १,३९०
५]	विटा व घुना	एकूण गामीणा नागरी	५,८४५ २,९१० २,९३५
६]	दगड	एकूण गामीणा नागरी	१,१८५ १,०३५ १५०
७]	प्रचलित सिमेंट कोंक्रीट	एकूण गामीणा नागरी	९,४४५ ३,१५५ ६,२९०
८]	इतर घर उल्लेखिलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली सामग्री	एकूण गामीणा नागरी	१,८९० १,३१० ५८०

टीप: १] घरांची संख्या कुटुंबाच्या संख्येपेक्षा जास्त आहे. कारण घरांचे संख्येत निवासी आणि निवासेतर घरांचा समावेश करण्यात आला आहे.

२] जालना जिल्हयाची माहिती उपलब्ध नाही म्हणून जुन्या औरंगाबाद जिल्हयाची माहिती देण्यात आलेली आहे.

आधार: घरबांधणी अहवाल [भाग-४] १९७१ जनगणना प्रकाशन

तक्ता क्रमांक: १.९

औरंगाबाद जिल्ह्यातील आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/नागरी
क्षेत्रातील कुटुंबांचे वर्गीकरण

[१९७१ च्या जनगणनेनुसार]

अ. क्र.	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.
१.	१] एकूण कुटुंबे	२, ९०, ६१५	५२, ७१०	३, ४३, ३२५
	२] घरांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	२, ६२, ३२०	२४, २१५	२, ८६, ५३५
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	२८, २९५	२८, ४९५	५६, ७९०
०	एक व्यक्ती कुटुंब			
	१] एकूण कुटुंबे	१३, ६७५	३, ०६०	१६, ७३५
	२] घरांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	९, ७८५	७६५	१०, ५५०
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	३, ८९०	२, २९५	६, १८५
३.	दोन व्यक्तींची कुटुंबे			
	१] एकूण कुटुंबे	२३, ६३५	५, ४२०	२९, ०५५
	२] घरांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	१९, ५१५	१, ४८५	२१, ०००
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	४, १२०	३, ९३५	८, ०५५
४.	तीन व्यक्तींची कुटुंबे			
	१] एकूण कुटुंबे	३२, ९१०	५, ७१५	३८, ६२५
	२] घरांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	२८, ३७०	१, ७०५	३०, ०७५
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	४, ५४०	४, ०१०	८, ५५०
५.	चार व्यक्तींची कुटुंबे			
	१] एकूण कुटुंबे	४१, ८४५	६, ६९०	४८, ५३५
	२] घरांच्या मालकी बाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	३७, २८५	२, ४८०	३९, ७६५
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	४, ५६०	४, २१०	८, ७७०

[तक्ता क्रमांक: १.२ पुढे चालू.....]

१.	२.	३.	४.	५.
६.	पाच व्यक्तींची कुटुंबे			
१]	सकूणा कुटुंबे	४६, ७९०	७, ०१०	५३, ८००
२]	घराच्या मालकी बाबतची स्थिती			
अ]	स्वतःची घरे असलेली	४२, ५१०	२, ९४५	४५, ४५५
ब]	भाड्याच्या घरात राहणारी	४, २८०	४, ०६५	८, ३४५
५.	सहा किंवा अधिक व्यक्तींची कुटुंबे			
१]	सकूणा कुटुंबे	१, ३१, ७०५	२८, ८१०	१, ५६, ५१५
२]	घराच्या मालकी बाबतची स्थिती			
अ]	स्वतःची घरे असलेली	१, २४, ८००	१४, ८३५	१, ३९, ६३५
ब]	भाड्याच्या घरात राहणारी	६, ९०५	१, ९७५	८, ८८०
६.	निर्देशित न केलेल्या व्यक्तींची कुटुंबे			
१]	सकूणा कुटुंबे	५५	५	६०
२]	घराच्या मालकी बाबतची स्थिती			
अ]	स्वतःची घरे असलेली	५५	—	५५
ब]	भाड्याच्या घरात राहणारी	—	५	५

टीप: जालना जिल्ह्याची माहिती स्वतंत्ररित्या उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या औरंगबाद जिल्ह्याची उपलब्ध असलेली माहिती प्रकाशित केली गेली आहे.

आधार: घरबांधणी अहवाल [भाग-२] १९७१ जनगणना प्रकाशन

Dist

तक्ता क्र. १-१०

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे जालना जिल्हयातील अपंगतेनुसार अपंगाची संख्या

अ. क्र.	तालुका	पुणति: अंध	पुणति: पांगळे	पुणति: मुक	एकूण
<u>एकूण जिल्हा बेरीज</u>					
	एकूण	२४७	५२६	३५१	११२४
	ग्रामीण	८४३	४५६	२१५	१,६१४
	नागरी	१०४	७०	३६	२१०
	<u>तालुके</u>				
१.	भोकरदन	एकूण ११७	७५	५४	२४६
	ग्रामीण	११४	६८	५४	२३६
	नागरी	३	७	—	१०
२.	जाफ्राबाद	एकूण ८४	५४	३३	१७१
	ग्रामीण	८४	५४	३३	१७१
	नागरी	—	—	—	—
३.	जालना	एकूण २६८	१६२	१०६	५३६
	ग्रामीण	१८९	१०७	८०	३७६
	नागरी	७९	५५	२६	१६०
४.	अंबड	एकूण २७३	१४४	६०	५१०
	ग्रामीण	२६७	१४२	०३	४९२
	नागरी	६	२	५७	१८
५.	परतूर	एकूण २०५	८८	६८	३६१
	ग्रामीण	१८९	८५	६५	३३९
	नागरी	१६	३	३	२२

[६६]

टीप: तक्त्यात दर्शविलेले तालुके तालुक्याच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार: १९८१ जनगणना प्रकाशन सांखिका १२ भाग-४

[१८]

तक्ता क्रमांक: १.११

१९८१ च्या जनगणनेनुसार औरंगाबाद जिल्ह्यातील जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर

अ. क्र.	एकूण		जनगणनेच्या सुरुवातीस	जनगणना घरांचा वापर					
	ग्रामीण नागरी	जनगणना घरे		राहणे	दुकान आणि राहणे	यंत्रशाळा [कुटीरोद्योग] सह आणि राहणे	हॉटेल धर्मशाळा पर्यटनघरे इत्यादी	उपहारघरे सोडून दुकाने	वसवसायाची घरे आणि कार्यालये
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१. रुहा औरंगाबाद									
	एकूण	५५९,०२०	४४५,५६०	४१०,३६५	५,१२०	९,४४५	३२०	१०,८६५	३,३२०
	ग्रामीण	४४२,८८५	३६५,३००	३२५,८०५	३,९१५	४,७७०	२५०	५,५००	२,९२०
	नागरी	११६,१३५	११,२६०	८४,५६०	१,२०५	१,६७५	१४९	५,३६५	१,४००
२. औरंगाबाद शहर संकल									
	[नागरी]	६७,१२०	६,६००	५०,२८५	७५५	६५५	७५	३,१३०	७३५
३. जालना शहर [न.प.ग.]									
	जालना शहर [नागरी]	२६,५३०	२,२७०	१८,७००	२८५	६५०	४०	१,१००	२६०

तक्ता क्रमांक: १.११ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: १.११ पुढे चालू.....]

अ. क्र.	एकूण ग्रामीण नागरी	कारखाने यंत्रशाळा कार्यशाळा छप्परे इत्यादी	रेस्टॉरंट्स मिठाईची दुकाने आणि उमहासगृहे	करमणूक पध्यायतघरे सांस्कृतिक केंद्रे इ. पुस्तकस्थाने सोडन	पूजास्थाने [देवळे, चर्च, मशीदी, सुरुव्दार वगैरे]	इतर
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
१. <u>जिल्हा औरंगाबाद</u>						
एकूण	७,५८०	१,७७०	८५०	६,२६५	५५,३४०	
ग्रामीण	४,१२०	१,००५	६९५	५,२९०	५०,०४५	
नागरी	३,४६०	७६५	१५५	९७५	५,२९५	
२. <u>औरंगाबाद शहर संकल</u> [नागरी]	१,९६५	३७०	८५	४२५	२,०४०	
३. <u>जालना शहर [न. पा.]</u>						
जालना शहर [नागरी]	७३५	१८५	२०	२९५	१,९९०	

टीप: जालना जिल्हयाची स्वतंत्र माहिती उपलब्ध नाही.

आधार: १९८१ जनगणना प्रकाशन.

तक्ता क्रमांक: २.१

जालना जिल्हयातील निवडक केंद्रातील पर्जन्य/सह्या व एकूण पर्जन्य १९८५ या वर्षाकरिता
दिवसाची

[मिली मिटर मध्ये]

अ. क्र. महिना

१. केंद्र: औकरदन

२. केंद्र: जाफ्राबाद

३. केंद्र: जालना

१.	२.	१. केंद्र: औकरदन			२. केंद्र: जाफ्राबाद			३. केंद्र: जालना		
		सामान्य पर्जन्य	पर्जन्य दिवसाची सह्या	पर्जन्य	सामान्य पर्जन्य	पर्जन्य दिवसाची सह्या	पर्जन्य	सामान्य पर्जन्य	पर्जन्य दिवसाची सह्या	पर्जन्य
३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	
१. जानेवारी	५	—	—	१	—	—	७	—	—	
२. फेब्रुवारी	५	—	—	१	—	—	६	—	—	
३. मार्च	३	—	—	३	—	—	२	—	—	
४. एप्रिल	६	—	—	२	—	—	७	—	—	
५. मे	१८	—	—	२२	—	—	२३	—	—	
६. जून	१९२	<	९५	१३७	९	१२१	२०३	१०८	१३६	
७. जुलै	१६९	<	६५	२१८	१४	१९९	१५८	१३	१६९	
८. ऑगस्ट	१३८	१०	४२	१६८	१३	१७२	१२७	७	४०	
९. सप्टेंबर	१४४	३	२२	१०८	२	९	१६६	<	५९	
१०. ऑक्टोबर	२८	५	६३	५९	३	५६	२७	६	१७०	
११. नोव्हेंबर	२२	—	—	३५	—	—	२१	—	—	
१२. डिसेंबर	५	—	—	१६	—	—	<	—	—	
एकूण	७३५	३४	२८८	७७०	४१	५४९	७५५	४४	५६६	

[२०]

तक्ता क्रमांक: २.१ पुढे चालू...

[तुक्ता क्रमांक: २.१ पुढे चालू.....]

अ. क्र. महिना

४. केंद्र: अंबड

५. केंद्र: परतूर

१.	२.	सामान्य पर्जन्य		सामान्य पर्जन्य		
		३.	४.	५.	६.	
		पर्जन्य दिवसांची संख्या		पर्जन्य दिवसांची संख्या		
१.	जानेवारी	४	—	—	४	८
२.	फेब्रुवारी	२	—	—	१३	—
३.	मार्च	७	—	—	४	१६
४.	एप्रिल	१	—	—	३	२०
५.	मे	१५	—	—	३	१७
६.	जून	१२४	१०	१५६	१३०	१७१
७.	जुलै	२०२	१०	१८२	२२०	१६२
८.	ऑगस्ट	१९९	१०	७९	२१२	६८
९.	सप्टेंबर	१८५	११	१०३	१७०	७७
१०.	ऑक्टोबर	४५	५	९९	१२१	१०२
११.	नोव्हेंबर	२३	—	—	१५	—
१२.	डिसेंबर	११	—	—	१२	—
एकूण		८१८	४६	६१९	९३०	७०

आधार: सर्व तहसीलदार, जालना जिल्हा

[२२]

तक्ता क्रमांक: ३.३

जालना जिल्हयात १९७५ वर्षातील निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तपमान

[आंकडे सेल्सिअस मध्ये]

अ. क्र.	महिना	१. केंद्र: औरंगाबाद: जिल्हा: औरंगाबाद		२. केंद्र: पिकलठाणा: जिल्हा: औरंगाबाद	
		कमाल	किमान	कमाल	किमान
१.	जानेवारी १९८५	उ. ना.	उ. ना.	२९.९	१३.५
२.	फेब्रुवारी --	उ. ना.	उ. ना.	३२.६	२८.३
३.	मार्च --	उ. ना.	उ. ना.	३५.६	२०.०
४.	एप्रिल --	उ. ना.	उ. ना.	३५.२	२८.७
५.	मे --	उ. ना.	उ. ना.	३८.६	२४.६
६.	जून --	उ. ना.	उ. ना.	३४.२	२२.५
७.	जुलै --	उ. ना.	उ. ना.	२९.९	२१.३
८.	ऑगस्ट --	उ. ना.	उ. ना.	२९.२	२०.३
९.	सप्टेंबर --	उ. ना.	उ. ना.	३२.०	२०.८
१०.	ऑक्टोबर --	उ. ना.	उ. ना.	३०.२	१८.३
११.	नोव्हेंबर --	उ. ना.	उ. ना.	३०.०	१३.४
१२.	डिसेंबर --	उ. ना.	उ. ना.	२९.८	१२.२
वर्षातिगठी		उ. ना.	उ. ना.	३८.६	१२.२

टीप: उ. ना. = उपलब्ध नाही

आधार: प्रादेशिक संचालक, प्रादेशिक हवामान केंद्र: कुलाबा, मुंबई.

जालना जिल्हयात १९८०-८१, १९८१-८२ व १९८२-८३ वर्षातील जमीनीचा वापर [क्षेत्रफळ शिबिर हेक्टरमध्ये]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	एकूण भौगोलिक क्षेत्र	जंगल व्याप्त क्षेत्र	शेतीला उपलब्ध नसलेले क्षेत्र			पडीत जमीनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन			
				बिगर शेती वापरा खाली जमीन	पडीत आणि लागवडी लायक नसलेली जमीन	एकूण	जागवडी लायक पणा बापरात नसलेली	कायम गुरेघरणा आणि इतर घरेण्याची जमीन	कसेलेल्या जमीनीमध्ये समाविष्ट न झालेली झुपे व फळबागा या खालील जमीन	एकूण
जिल्हा बेरीज	१९८०-८१	८५,८२५	८,५५९	२८,५००	२०,२००	४८,७००	८,५५९	२०,२००	१०,७५८	८८,४५७
	१९८१-८२	८५,८२५	८,५५९	२८,५००	२०,२००	४८,७००	८,५५९	२०,२००	१०,७५८	८८,४५७
	१९८२-८३	८५,८२५	८,५५९	२८,५००	२०,२००	४८,७००	८,५५९	२०,२००	१०,७५८	८८,४५७
तालुके										
१. भोकरदन	१९८०-८१	२०,२००	२,०२०	६,५५०	४,०४०	१०,५९०	२,०२०	४,०४०	२,०२०	१६,६५०
	१९८१-८२	२०,२००	२,०२०	६,५५०	४,०४०	१०,५९०	२,०२०	४,०४०	२,०२०	१६,६५०
	१९८२-८३	२०,२००	२,०२०	६,५५०	४,०४०	१०,५९०	२,०२०	४,०४०	२,०२०	१६,६५०
२. जाफाबाद	१९८०-८१	८,५५९	८५६	२,५६९	२,५६९	५,१३८	८५६	२,५६९	८५६	८,५५९
	१९८१-८२	८,५५९	८५६	२,५६९	२,५६९	५,१३८	८५६	२,५६९	८५६	८,५५९
	१९८२-८३	८,५५९	८५६	२,५६९	२,५६९	५,१३८	८५६	२,५६९	८५६	८,५५९
३. जालना	१९८०-८१	२०,२००	२,०२०	६,५५०	४,०४०	१०,५९०	२,०२०	४,०४०	२,०२०	१६,६५०
	१९८१-८२	२०,२००	२,०२०	६,५५०	४,०४०	१०,५९०	२,०२०	४,०४०	२,०२०	१६,६५०
	१९८२-८३	२०,२००	२,०२०	६,५५०	४,०४०	१०,५९०	२,०२०	४,०४०	२,०२०	१६,६५०
४. अंबड	१९८०-८१	२,०२०	२०२	६०६	६०६	१,२१२	२०२	६०६	२०२	२,०२०
	१९८१-८२	२,०२०	२०२	६०६	६०६	१,२१२	२०२	६०६	२०२	२,०२०
	१९८२-८३	२,०२०	२०२	६०६	६०६	१,२१२	२०२	६०६	२०२	२,०२०
५. परतूर	१९८०-८१	२,०२०	२०२	६०६	६०६	१,२१२	२०२	६०६	२०२	२,०२०
	१९८१-८२	२,०२०	२०२	६०६	६०६	१,२१२	२०२	६०६	२०२	२,०२०
	१९८२-८३	२,०२०	२०२	६०६	६०६	१,२१२	२०२	६०६	२०२	२,०२०

[तक्ता क्रमांक: ३.१ पुढे चालू.....]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	पडीत जमीन			निव्वळ कर्तिले क्षेत्र	एकापेक्षा अधिक पैसा लागवड केलेले क्षेत्र	लागवडी खालील रकूमा क्षेत्र	लागवडी लायक क्षेत्र रतम क्र. ८-१०-१४-१५
		चालू पुढे	इतर पुढे	रकूमा				
जिल्हा बेरीज	१९८०-८१	२६,२	२१,१	६६,६	६,३६,६	७६,७	६,९९,२	६,९९,२
	१९८१-८२	७७,८	२६,२	१०,३	६,७२,६	७७,७	६,२०,२	६,२०,२
	१९८२-८३	७१,८	२३,२	१६,०	६,८१,६	६९,२	६,६६,९	६,६६,९
तालुके								
१. भोकरदन	१९८०-८१	८,९	२,२	१,०	१,०९,०	१,०	१,०६,२	१,०६,०
	१९८१-८२	९,७	३,६	१,२	१,३२,२	९,७	१,८७,६	१,८७,६
	१९८२-८३	९,१	३,७	१,०	१,६९,७	९,७	१,०७,२	१,०७,२
२. जाफ्राबाद	१९८०-८१	३,६	३,८	८,३	६६,६	१०,६	६६,२	६६,६
	१९८१-८२	१,२	३,८	३,९	६०,९	१२,२	७२,३	६६,६
	१९८२-८३	१,२	२,९	३,९	६०,९	१२,२	७३,९	६६,६
३. जालना	१९८०-८१	३,०	६,०	८,०	१,३९,०	२०,७	१,७९,७	१,७९,०
	१९८१-८२	१,०	६,६	८,६	१,९९,९	२३,२	१,६६,६	१,६६,६
	१९८२-८३	१,२	६,९	९,८	१,९९,९	२३,२	१,६६,६	१,६६,६
४. अंबड	१९८०-८१	७,७	६,६	९,९	१,९९,९	२,८	१,९९,९	२,०९,९
	१९८१-८२	६,२	६,६	९,९	१,९९,९	२,८	१,९९,९	२,०९,९
	१९८२-८३	२,६	६,६	९,९	१,९९,९	२,८	१,९९,९	२,०९,९
५. परतूर	१९८०-८१	२,६	२,६	२,६	१,३६,६	१,३	१,६६,६	१,६६,६
	१९८१-८२	२,३	२,६	२,६	१,३६,६	१,३	१,६६,६	१,६६,६
	१९८२-८३	२,२	२,६	२,६	१,३६,६	१,३	१,६६,६	१,६६,६

टीप: १] आंकडे पुष्पांकात केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत. २] सन १९८०-८१ वर्षाची माहिती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या तालुक्याची असून अंतीम सुधारित आहे. ३] सन १९८१-८२ व १९८२-८३ वर्षाची माहिती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेनंतरच्या तालुक्याची असून अस्थायी स्वस्मांची आहे.

आधार: १] संचालक, कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे. २] जिल्हा निरीक्षक भूमी अभिलेख, जालना.

[३५]

तक्ता क्रमांक: ३.२

जालना जिल्ह्यात १९८०-८१, १९८१-८२ व १९८२-८३ वर्षातील तालुकानिहाय निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र

[क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	तांदूळ	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	ज्वारी सकुपा	बाजरी	मका	वरी	इतरधान्ये	सकुपा धान्ये
जिल्हा बेरीज	१९८०-८१	३,३२३	४४,२९५	५६,९००	१,४४,०६६	२,०३,९६६	४०,८४६	१,९२१	—	१,४४३	२,९५,३२४
	१९८१-८२	३,०३८	३१,५३९	५९,६३७	१,३४,००१	१,९३,०३८	३९,८९०	१,९३६	३५	१,५९७	२,४१,८७३
तालुके	१९८२-८३	२,८३४	३०,४५१	५६,९८४	१,३४,६५०	१,९१,६३४	४४,७२३	१,९५५	—	३,२५५	२,४४,८५२
१. भोकरदन	१९८०-८१	६१३	६,८००	२२,८२५	१,०७६	२३,९०१	१४,५२७	६६२	—	३२५	४६,८२८
	१९८१-८२	५१३	६,२१०	२२,०००	१,५७६	२३,५७६	१४,२००	६३२	—	२५०	४५,३८१
	१९८२-८३	५२०	६,२१०	२२,२१०	१,५९६	२३,८०६	१४,१००	६१०	—	२३५	४५,४८१
२. जाफाबाद	१९८०-८१	२२०	२,३९६	१३,९५०	१,६२०	१४,९७०	४,५४९	२७०	—	३८४	२२,७८३
	१९८१-८२	२१४	२,०१३	१५,१५१	८१८	१६,९६९	५,१५२	२५६	—	११३	२३,७१७
	१९८२-८३	२१२	२,०१५	१५,१५०	८१५	१६,९६५	५,१५०	२५०	—	२३८	२३,८३०
३. जालना	१९८०-८१	७७४	१२,३००	९,७७९	४१,५५०	५१,९२९	९,०६०	३६९	—	३४२	७३,९७३
	१९८१-८२	५८२	८,३७५	१०,३७८	३७,०६४	४७,४४२	१२,०७९	४३२	३५	२८३	६९,१४८
	१९८२-८३	४२७	८,८८९	११,५५३	३९,१९५	५०,७४८	१३,८८७	६२३	—	४३	७४,६१७
४. अंबड	१९८०-८१	६८६	१३,८५०	६,०२५	७२,७३०	७८,७५५	१८,५६०	४५६	—	५४७	१,०४,८५४
	१९८१-८२	६३४	६,०५६	६,८९१	६९,९३४	७६,८२५	७,९८४	४५६	—	५२५	९१,६८०
	१९८२-८३	५७३	४,२९७	३,३६०	६७,७३२	७१,०९२	१०,२६१	३३२	—	२,२९८	८८,८५३
५. परतूर	१९८०-८१	१,०३०	८,९५५	४,३२१	३०,८९०	३५,२११	१,३५०	१६५	—	१७५	४६,८८६
	१९८१-८२	१,०९५	८,९८५	४,६१७	२४,५८९	२९,२०६	१,२७५	१६०	—	४२६	४१,१४७
	१९८२-८३	१,१०२	९,०४७	४,७११	२५,३१२	३०,०२३	१,३२५	१४०	—	४४१	४२,०७१

[तक्ता क्रमांक: ३.२ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ३. २ पुढे चालू.....]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	हरभरा	तूर	उडीद	मूग	होतर कडधान्य	सुकुणा कडधान्य	सुकुणा अन्नधान्य	ऊस	मसाल्याचे पदार्थ
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.
<u>जिल्हा बेरीज</u>	१९८०=८१	१५, २९६	२८, ८२७	१६, ६२७	७०, ३६५	५५, ३०६	१८, ८६५	५२, २२१	५, ८१९	२, २१२
	१९८१=८२	८, ७७७	३०, ००१	१५, १००	६८, २८७	५२, ९६१	१९, ५५५	५१, ११६	५, २६५	२, ८११
	१९८२=८३	११, ०६९	२९, ०७१	१५, २८१	६९, ०८१	३२, ७६६	१९, ६६६	५१, ६२७	६, २२०	३, ००९
<u>तालुके</u>										
१. भोकरदन	१९८०=८१	२, ७९७	५, २९३	७, ३८०	५, ७६९	१०, ९९७	२९, ६३०	७६, ७५८	७७१	१, १०७
	१९८१=८२	१, ७९२	३, ३३८	२, ९३६	३, १६९	८, ५५५	१९, ७९०	६५, १७१	७९०	९२२
	१९८२=८३	१, ८८२	३, ६३७	२, ७३६	३, १३९	७, ९६८	१९, २६२	६५, ७५३	८१०	९३६
२. जाफाबाद	१९८०=८१	१, २८०	२, ८०२	६, ३५५	६, ५७८	८, ६७६	२५, ६९९	५७, ७७७	३६०	६१६
	१९८१=८२	१, १७३	३, ९०७	६, १९७	६, ३२६	९, ९११	२६, ६५३	५०, ३७०	३७२	५८८
	१९८२=८३	१, १७०	३, ९००	६, ११०	६, ३२०	९, ८९३	२५, ३९३	५१, २२३	३७२	५८०
३. जालना	१९८०=८१	१, ७२९	७, १६५	२, ९८७	२१, ०१०	९, ६६३	५२, ५५५	१९, १६५	१, २५८	५५५
	१९८१=८२	१, ६८२	७, २६५	२, ७२०	१९, ७६६	१३, ७१५	५५, ५३७	१९, १३६	७५६	५३५
	१९८२=८३	१, ६९८	७, ७३८	२, ५६६	२५, २२५	५, ५५५	५२, ८२१	१९, १७५	९०३	५५६
४. अंबड	१९८०=८१	६, ५७६	९, ८७८	९०५	१६, ९५२	१०, ०२२	५५, ३०३	१९, ५९५	१, ३७३	६५५
	१९८१=८२	९, ३५५	१९, ३६०	३६०	१३, २०७	८, १०५	३३, ८६६	१९, २६५	५२५	५५२
	१९८२=८३	३, २०५	९, ७५५	८८५	१८, १६३	६, २९३	३७, ९९८	१९, ६५१	२, ५३२	६०३
५. परतूर	१९८०=८१	३, २१७	५, ७१९	—	२१, ३५६	१५, ९५१	५५, २५३	१२, १२९	५५५	३०७
	१९८१=८२	३, १९५	५, ३३२	२, ९६७	१६, १३०	२, ७७६	२९, २७०	७०, ७१७	७९०	३२५
	१९८२=८३	३, २१५	५, ३१२	२, ९८५	१६, २३५	२, ७१६	२९, ७६३	७१, ५३५	७०३	३५५

[२६]

[तक्ता क्रमांक: ३. २ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ३.२ पृष्ठे चालू.....]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	पळे व माजीपाला	संकीर्ण खोद्यपिके	एकूण खास पिके	कापूस	इतर तंतुय पिके	एकूण तंतुय पिके	सुईयुग	जवसा	करडई	तीळ
	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
जिल्हा बेरीज	१९८०-८१	२,२६५	५५	५,९१,५८३	१,२८,८२५	५,५०४	१,३४,३२९	१०,२५७	११,७८७	५९,१७८	२,२८९
	१९८१-८२	२,२६३	३६	५,२५,५२१	९६,१६८	५,९१३	१,०१,६८८	९,०९०	११,३३६	५९,७७२	२,२३४
तालुके	१९८२-८३	२,२१६	—	५,७३,२३५	१,१०,५७०	९,२२५	१,१९,७९५	१२,२६२	१२,२१५	५६,३२०	२,५३०
१. भोकरदन	१९८०-८१	२०३	—	७८,५३२	१५,५६०	८८३	१६,४४३	२,७२५	२५६	५,८५९	२३५
	१९८१-८२	१५३	—	६७,०३६	१६,६२८	७३७	१७,३६५	५,२५०	३५८	८,५४०	१८५
	१९८२-८३	१८५	—	६६,६७५	१७,७५८	६६२	१८,४२०	६,३४८	३२८	८,२४०	१७०
२. जाफाबाद	१९८०-८१	९४	—	५८,५३८	९,८९६	८४४	१०,७४०	१,७५०	२७१	५,६६५	४०५
	१९८१-८२	६२	—	५१,३९२	१२,८४७	८५३	१३,७००	१,१९७	१०३	५,२१२	३८२
	१९८२-८३	५९	—	५२,२३५	१२,८७७	८५२	१३,६२९	१,१९६	१००	५,५१०	३८२
३. जालना	१९८०-८१	६०३	—	१,१८,६३२	२८,२१५	९,६६५	२९,८८०	४८९	३,२९३	१८,१०४	४४८
	१९८१-८२	६२४	—	१,१६,४९०	२३,८९८	२,२५१	२६,०४५	५११	३,०३५	१७,३६६	५१८
	१९८२-८३	५८२	—	१,२०,४६२	२६,८१२	९,५६२	२८,३७४	७३५	२,४६२	१३,२५७	६६५
४. अंबड	१९८०-८१	८२१	—	१,५१,९९०	४०,८३६	१,२२९	४२,०६५	१,८९१	४,७५२	१८,३०३	८८८
	१९८१-८२	९०४	३६	१,३०,५५३	१३,९४८	६८२	१४,६३०	१,५९०	४,९२३	१६,२२९	८५२
	१९८२-८३	८२२	—	१,३०,७०८	२६,९७५	९४४	२७,९२२	३,५६५	६,१०२	१७,२६८	९,८९८
५. परतूर	१९८०-८१	५४४	६६	९३,५८०	३६,३१७	८८३	३६,२००	५०२	३,२१५	१२,३४७	३२९
	१९८१-८२	५१९	—	७२,०५०	२६,१२७	९८३	२७,११०	४६२	२,९१७	१२,४२५	२९७
	१९८२-८३	५६८	—	७३,९४९	२६,३१२	९०३	२७,३१५	४६८	३,२१५	१२,३६५	२९५

[२७]

[तक्ता क्रमांक: ३.२ पृष्ठे चालू.....]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	इतर गळीताची धान्य	सकूण गळीताची धान्य	तंबाखू	इतर औषधी व मादक पदार्थ	सकूण औषधी व मादक पदार्थ
१.	२.	३.	३.	३.	३.	३.
जिल्हा बेरीज	१९८१-८२ १९८२-८३ १९८३-८४	१००० ११६५ ११९९	८५१११ ८५५२७ ८५३८७	६० ३७ १०	६० ३७ ६०	६० ६० ६१
तालुके						
१. भोकरदन	१९८०-८१ १९८१-८२ १९८२-८३	१२० ६२ ६७	१३१२५ १७३७५ १५२३०	 	२८ २५ ३८	२८ २५ ३८
२. जाफाबाद	१९८०-८१ १९८१-८२ १९८२-८३	११३ २३१ ३३७	६८८७ ७१३३ ७१३३	 	१२ १२ १०	१२ १२ १०
३. जालना	१९८०-८१ १९८१-८२ १९८२-८३	३२१ ६३६ ७८१	२२६५५ २२६६६ १७१०७	 	 	
४. अंबड	१९८०-८१ १९८१-८२ १९८२-८३	२५१ १११ १५५	२५२७७ २३७३३ २८०५८	 	 	
५. परतूर	१९८०-८१ १९८१-८२ १९८२-८३	६१५ ६५१ ७७७	१६१०० १६७६० १७०७८	 	 	

[तक्ता क्रमांक: ३.२ पुढे चालू.....]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	एकूण चा-याची पिके	सकीर्ण अखाद्य पिके	एकूण अखाद्य पिके	लागवडी खालील एकूण क्षेत्र	एकापेक्षा अधिकपेक्षा लागवडी खालील असलेले क्षेत्र	लागवडी खालील क्षेत्र [निव्वळ]
१	२	३	४	५	६	७	८
जिल्हा बेरीज	१९८०-८१	३३८	—	२,१९,६२१	७,११,२०४	७६,६५८	६,३४,५४६
	१९८१-८२	३९१	—	१,८२,६३८	६,२०,१५९	६७,७४२	५,५२,४१७
	१९८२-८३	५५१	२,३४३	२,०३,६५७	६,४६,८९९	६५,२८१	५,८१,६१८
तालुके							
१. भोकरदन	१९८०-८१	२६	—	२८,६२२	१,०७,२३१	६,१९५	१,०१,०३६
	१९८१-८२	१०	—	३१,५७५	९८,६११	५,४८०	९३,१३१
	१९८२-८३	१६	—	३३,३२६	१,००,७७०	५,४८०	९५,२९०
२. जाफाबाद	१९८०-८१	—	—	१७,६३६	६६,१७४	१८,५७९	५५,५९५
	१९८१-८२	१९	—	२०,८६४	७२,२५६	१२,२०४	६०,०५२
	१९८२-८३	१६	—	२८,८४७	७३,८८१	१२,२८४	६८,५९७
३. जालना	१९८०-८१	२१३	—	५२,७५०	१,७१,६८२	२८,६५२	१,४३,०३०
	१९८१-८२	२३३	—	४७,७७६	१,६७,२६६	१३,२३७	१,५४,०२९
	१९८२-८३	३७९	२,३४३	४८,९०३	१,६९,३७२	२८,२२४	१,४१,१४८
४. अंबड	१९८०-८१	९९	—	६७,४४१	२,१९,४३५	२७,९६०	१,९१,४७५
	१९८१-८२	१२९	—	३८,५५३	१,६९,१०५	१३,६०५	१,५५,५००
	१९८२-८३	१४८	—	५६,१२५	१,८६,८३३	१५,१३८	१,७१,६९५
५. परतूर	१९८०-८१	—	—	५३,१०२	१,४६,६८२	११,२६४	१,३५,४१८
	१९८१-८२	—	—	४३,८७१	१,१५,९२१	२,२९६	१,१३,६२५
	१९८२-८३	—	—	४४,३८६	१,१७,५३५	४,३१५	१,१३,२२०

टीप: १] सन १९८०-८१ वर्षाची माहिती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या तालुक्याची असून अंतीम सुधारित आहे.
 २] सन १९८१-८२ व १९८२-८३-वर्षाची माहिती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेनंतरच्या तालुक्याची असून अस्थायी स्वरूपाची आहे.
 आधार: १] संचालक, कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे. २] जिल्हा निरीक्षक, भूमी अभिलेख, जालना.

तक्ता क्रमांक: २०२० ३.३

जालना जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्षातील मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पन्न व रकूणा उत्पादन

अ. क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पन्न [किलोमध्ये]	उत्पादन [प्रति टनामध्ये]
१.	तांदूळ	६४५	२०
२.	गहू	७१८	२४२
३.	ज्वारी	५९०	१३०३
४.	बाजरा	२७८	१३८
५.	मका	१४१७	३४
६.	इतर अन्नधान्ये	१०००	१
७.	रकूणा अन्नधान्ये	५६१	१७३८
८.	चना	४१५	५६
९.	तूर	३२९	१०४
१०.	उडीद	२६७	८
११.	मुग	२००	८०
१२.	मसूर	२८६	४
१३.	इतर कडधान्ये	२८६	१७८
१४.	रकूणा कडधान्ये	२८३	४३०
१५.	जवस	२०५	३३
१६.	तीळ	२००	५
१७.	भुईमूग	२५३	२५
१८.	मोहरी	३३३	१
१९.	सरंडी	५००	१
२०.	गुळ	९१११	४९२
२१.	कापूस	१६०	१२१२
२२.	भेस्टा	३००	१०
२३.	सुंठ	१०००	४
२४.	मिरची	४००	१२
२५.	बटाटे	४४४१	३०२

टीप: १] कापसाच्या एका गाठीचे वजन १७० कि.ग्रा. आहे [उत्पादन १०० गाठीचे]

२] भेस्टाच्या एका गाठीचे वजन १८० कि.ग्रा. आहे [उत्पादन १०० गाठीचे]

३] वरील आंकडेवारी अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार: संचालक, कृषिसंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे.

तक्ता क्रमांक: ३४

जालना जिल्ह्यात १९८०-८१, १९८१-८२, व १९८२-८३ वर्षातील विविध साधनांनी
ओलिताखाली असलेली तालुकानिहाय क्षेत्र [क्षेत्रफळ हेक्टर मध्ये]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	वर्ष	ओलिताखालील क्षेत्र		ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र	ओलिताखालील एकूण क्षेत्र
			पृष्ठभागीय	विहीरी		
एकूण जिल्हा बेरीज						
		१९८०-८१	१०,७०५	४२,६८३	५३,३८८	७२,४८७
		१९८१-८२	१२,६५३	४६,२४४	५८,८९७	७१,३१४
		१९८२-८३	१३,५०८	४०,६४८	५४,१५६	७६,३२७
<u>तालुके</u>						
१.	भोकरदन	१९८०-८१	७५०	१०,४३०	११,१८०	१२,५०७
		१९८१-८२	१,९३०	९,६४८	११,५७८	११,९०७
		१९८२-८३	१,९५०	१०,३००	१२,२५०	१२,६०७
२.	जाफाबाद	१९८०-८१	९७६	३,८६६	४,८४२	५,४४७
		१९८१-८२	१,१४५	३,०४९	४,१९४	४,६४७
		१९८२-८३	१,१४५	३,४८२	४,६२७	५,०७७
३.	जालना	१९८०-८१	२,४८९	८,७५६	११,२४५	२१,३१९
		१९८१-८२	२,४८९	१०,१०३	१२,५९२	१४,८८३
		१९८२-८३	३,०९५	११,१०२	१४,१९७	१५,४२१
४.	अंबड	१९८०-८१	५,९४९	९,२८१	१५,२३०	२१,१८०
		१९८१-८२	५,८४४	९,१०३	१४,९४७	२४,२९४
		१९८२-८३	५,८४४	४,२६४	१०,१०८	३०,२४८
५.	परतूर	१९८०-८१	५४१	११,३५०	११,८९१	१३,०१४
		१९८१-८२	१,२४५	१४,३४१	१५,५८६	१५,५८६
		१९८२-८३	१,४७४	११,५००	१२,९७४	१२,९७४

टीप: १] सन १९८०-८१ ची माहिती जिल्ह्याच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या तालुक्याची असून अंतीम सुधारित आहे.

२] सन १९८१-८२ व १९८२-८३ वर्षांची माहिती जिल्ह्याच्या पुनर्रचनेनंतरच्या तालुक्याची असून अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार: १] संचालक, कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे.

२] जिल्हा निरीक्षक भूमी अभिलेख, जालना.

जालना जिल्हयात १९८०-८१, १९८१-८२, व १९८२-८३ वर्षातील निरनिराळ्या पिकाखालील ओलिताचे तालुकानिहाय क्षेत्रफळ [क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	तांदूळ	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	वाजरी	इतर धान्ये	एकूण धान्ये	हरभरा	इतर कडधान्ये	एकूण कडधान्ये	उत्स
१.	३.	३/	५/	६/	६/	७/	७/	७/	१०/	१०/	१०/	१३/
जिल्हा बेरीज	१९८०-८१	१, ५०२	३३, २०६	३, ६०३	१५, ९६५	१८	९२०	५५, ०२३	५, २०५	—	५, २०५	५, २०६
	१९८१-८२	१, ७९८	२५, ८३२	१, ३०९	२०, ०१६	६६	—	५९, ०३०	५, १५२	—	५, १५२	७, २२३
	१९८२-८३	१, ७६५	२३, १२३	३९५	१०, ९६१	६८	१२५९३	५९, १०३	३, २७८	१, २९९	५, ५६८	६, २२८
-तालुके-												
१. भोकरदन	१९८०-८१	—	६, ३६०	—	१, ००८	—	५७२	७, ८५८	२, २३८	—	२, २३०	७७१
	१९८१-८२	—	६, २१८	—	१, ३६१	—	—	७, ५७९	१, ७९३	—	१, ७९२	७९०
	१९८२-८३	—	६, १३०	—	१, ३९०	—	५९०	८, ११०	१, ७८२	—	१, ७८२	८९०
२. जाम्नावाद	१९८०-८१	—	१, ५३६	—	५१५	—	—	२, ०५१	७६६	—	७६६	३६०
	१९८१-८२	७	१, ६५३	—	५६५	—	—	२, २१८	७६३	—	७६३	३७२
	१९८२-८३	७	१, ५५०	—	५६०	—	९६	२, २०६	—	१, २९०	१, २९०	३७२
३. जालना	१९८०-८१	३११	११, ८५५	१, ११८	३, ५९३	१३	९५	१६, ८१७	६५८	—	६५८	१, २५८
	१९८१-८२	६२	२, २२८	८९२	६, ७१५	—	—	९, ८३५	६७२	—	६७२	१, ७५६
	१९८२-८३	८२	२, १०६	—	३, ५७५	६८	—	५, ७५०	५५२	—	५५२	१, ९०३
४. अंबड	१९८०-८१	२५६	६, २३१	३२९	८, २५५	५	१९३	१५, ९५८	६६१	—	६६१	१, ३७२
	१९८१-८२	६३५	६, ०५६	५१७	८, ६५६	६६	—	१५, ८९८	९३५	—	९३५	३, ५२५
	१९८२-८३	५७३	५, २९७	३९५	६, ७९२	—	११८०३	२१, ८५९	१, ०५५	—	१, ०५५	२, ५३२
५. परतूर	१९८०-८१	९३५	६, ६३५	१, ९६६	१, ७१५	—	१६०	११, ५०९	—	—	—	५५५
	१९८१-८२	१, ०९५	८, ९८५	—	३, ७३०	—	—	१३, ८१०	—	—	—	७९०
	१९८२-८३	१, १०२	९, ०५०	—	७५५	—	३०५	११, १९९	—	—	—	७०३

[३२]

[तक्ता क्रमांक: ३.५ पुढे चालू.....]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	मिरपी	हळद	एकूण मसाले व मसाल्याय पदार्थ	बटाटे	एकूण फळे भाजीपाला	एकूण खाद्य पिके	कापूस
जिल्हा बेरीज	१९८०-८१	१,६८६	८	१,८८६	५३	१,९५६	६६,५५६	६,१०३
	१९८१-८२	१,५६०	१२	१,५७२	३८	१,६१०	६५,५५३	६,५०९
	१९८२-८३	१,५७०	५	१,५७५	२८	१,६०३	६३,५८१	१,८५७
तालुके								
१. भोकरदन	१९८०-८१	६९९	११	७१०	४	७१४	१२,०६३	४२५
	१९८१-८२	८८७	११	९००	५	९०५	११,२२८	६५०
	१९८२-८३	९०५	११	९१६	५	९२१	११,८२१	७५०
२. जाफाबाद	१९८०-८१	—	११	—	१३	१३	२,१५८	२,२८५
	१९८१-८२	२	११	१३	—	१३	३,५०९	२,२३३
	१९८२-८३	२	११	१३	१	१४	३,८९०	१,१२०
३. जालना	१९८०-८१	१९१	२	२११	२	२१३	१९,५८५	१,६३३
	१९८१-८२	२०५	२	२०७	८	२१५	१२,८५०	१,५८३
	१९८२-८३	७२	११	११६	५	१२१	८,५५६	६,५२३
४. अंबड	१९८०-८१	२३८	११	२४९	२०	२६९	१९,११२	१,३५५
	१९८१-८२	३७०	११	३८१	२५	४०६	२१,८६२	१,६५९
	१९८२-८३	२८५	११	२९६	१६	३१२	२६,५७८	२,२५८
५. परतूर	१९८०-८१	२६६	६	२७२	४	२७६	१२,५५७	४८५
	१९८१-८२	२९७	६	३०३	११	३१४	१६,०९५	४२२
	१९८२-८३	३०६	६	३१२	११	३२३	१२,५७५	४२६

[तक्ता क्रमांक: ३.५ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ३. ५ पुढे चालू.....]

जिल्हा/तालुका	वर्ष	एकूण तंतूमये पिके भुईमूग	करडई	एकूण गळीताची धान्ये	एकूण ऊवाय पिके	एकूण ओलिताखालील क्षेत्र
एकूण जिल्हा बेरीज	१९८०-८१	५, ६२६	१२५	—	२५२	६, ८११
	१९८१-८२	६, २१५	१८६	—	२९३	६, ८७१
	१९८२-८३	११, १०५	२१५	५०	७५०	१२, ६२६
१. भोकरदन	१९८०-८१	५२५	—	—	—	५५५
	१९८१-८२	६५०	—	—	—	६७९
	१९८२-८३	७५८	—	—	—	७८६
२. जाफाबाद	१९८०-८१	१, २८५	—	—	—	१, २९७
	१९८१-८२	१, २२३	—	—	—	१, २३५
	१९८२-८३	१, १२९	९	५०	५८	१, १८७
३. जालना	१९८०-८१	१, ६३३	—	—	—	१, ७३५
	१९८१-८२	१, ७८३	३७	—	३७	२, ०३३
	१९८२-८३	६, ५२३	३८	—	३८	६, ६७५
४. अंबड	१९८०-८१	१, ८७८	६३	—	१९०	२, ०६८
	१९८१-८२	२, १५६	७९	—	२८६	२, ५३२
	१९८२-८३	२, २८७	९५	—	५७०	३, ७५८
५. परतूर	१९८०-८१	५०५	६२	—	६२	५६७
	१९८१-८२	५२२	७०	—	७८	५९२
	१९८२-८३	५२६	७५	—	७५	६००

टीप: १] सन १९८०-८१ वर्षाची माहिती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेपूर्तीच्या तालुक्याची असून अंतीम सुधारित आहे.

२] सन १९८१-८२ व १९८२-८३ वर्षाची माहिती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेनंतरच्या तालुक्याची असून अस्थायी स्वरूपाची आहे

आधार: १] संचालक, कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे. २] जिल्हा निरीक्षक, भूमी अभिलेख, जालना.

[३५]

तक्ता क्रमांक: ३. ६

जालना जिल्ह्यात १९८०-८१, १९८१-८२ व १९८२-८३ वर्षातील तालुकानिहाय सिंचन विहीरी व झर विहीरीची संख्या

जिल्हा/तालुका	विहीरीची एकूण संख्या			वापरात असलेल्या विहीरीवर बसविलेले पंपसेट						
	१९८०-८१	१९८१-८२	१९८२-८३	डिझेल पंपसेट			विजेचे पंपसेट			
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
संख्या	१९८०-८१	१९८१-८२	१९८२-८३	१९८०-८१	१९८१-८२	१९८२-८३	१९८०-८१	१९८१-८२	१९८२-८३	
संख्या	३२,९८२	३०,६८३	२८,८९४	२,३२१	१,७३६	१,७६६	६,६४२	६,२१२	९,१५१	
तालुके	६,६८४									
१. भोकरदन		५,८८०	३,३८७	४००	३००	२७०	१,१००	१,२००	१,२५०	
२. जाफाबाद	२,६४६	२,४३५	२,४३५	३१५	३८८	३८५	१,५१२	६४५	६५०	
३. जालना	१३,२५९	१२,९३६	१२,८७३	४२५	४२५	४६९	३,९४०	३,९४०	४,५०८	
४. अंबड	६,७४६	६,४५२	४,२०३	८३१	२७३	२८२	१,३१०	१,५०२	१,७१३	
५. परतूर	३,६४७	२,९८०	२,९९६	३५०	३५०	३५०	९२०	९२५	९३०	

[तक्ता क्रमांक: ३. ६ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ३. ६ पुढे चालू.....]

जिल्हा/ तालुका	वापरात नसलेल्या सिंचन विहीरीची संख्या			यशस्वी कुपनलिकांची संख्या			बसविलेल्या हात पांपाची संख्या			इतर विहीरीची संख्या		
	१९८०- ८१	१९८१- ८२	१९८२- ८३	१९८०- ८१	१९८१- ८२	१९८२- ८३	१९८०- ८१	१९८१- ८२	१९८२- ८३	१९८०-८१	१९८१-८२	१९८२-८३
१. कुणा जिल्हा बेरीज	१, ३६९	१००	१, ५३८	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	२, १७२	१९, ८३५	१६, ५३९
तालुके												
१. मोकरदन	७७९	—	—	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	६३५	७, ३८०	१, ८५७
२. जाफ्राबाद	१०५	१०५	१०५	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	२१०	१, २९७	१, २९५
३. जालना	३७९	३७९	२६०	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	२७७	८, १९२	७, ६३६
४. अंबड	१८६	१८६	९३७	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	३६६	७, ७९१	७, २७१
५. परतूर	२२०	२३०	२३६	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	६८२	१, ७७५	१, ७८०

टीप: १] सन १९८०-८१ वर्षाची माहिती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेपूर्वीच्या तालुक्याची असून अंतीम सुधारित आहे.
 २] सन १९८१-८२ व १९८२-८३ वर्षाची माहिती जिल्हयाच्या पुनर्रचनेनंतरच्या तालुक्याची असून अस्थायी स्वरूपाची आहे.
 ३] उ. ना. = उपलब्ध नाही.

आधार: १] संचालक, कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे.
 २] जिल्हा निरीक्षक भूमी अ. क्लिख, जालना.

[३७] -

तक्ता क्रमांक: ३.७

जालना जिल्हयातील वेहीरीखेरीज १९८५-८६ वर्षातील लघुपाटबंधा-याची काये.

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	उपयोगात नसलेली कामे				उपयोगात असलेली काये			
		जिल्हा परिषद	राज्य	खाजगी व सहकारी	स्कूण	जिल्हापरिषद	राज्य	खाजगी व सहकारी	स्कूण
१.	३.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
	जिल्हा बेरीज	---	---	---	---	१७	२६	---	४३
	तालुके								
१.	भोकरदन	---	---	---	---	८	५	---	१३
२.	जाफ्राबाद	---	---	---	---	२	३	---	५
३.	जालना	---	---	---	---	२	७	---	९
४.	अंबड	---	---	---	---	४	५	---	९
५.	परतूर	---	---	---	---	१	६	---	७

[पुढे चालू.....]

[६६]

[तक्रता क्रमांक: ३.७ पुढे चालू.....]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	ओलिताखालील निष्पन्न क्षेत्र [हेक्टर]				वापरातील कामाचे लाभक्षेत्र [हेक्टर]			
		जिल्हापरिषद	राज्य	खाजगी व सहकारी	एकूण	जिल्हापरिषद	राज्य	खाजगी व सहकारी	एकूण
	जिल्हा बेरीज	—	१, ९८०	—	१, ९८०	१, ३८९	१९, ८५४	—	२१, २४३
	तालुके								
१.	भोकरदन	—	—	—	—	६४१	४, २३५	—	४, ८७६
२.	जाम्नाबाद	—	७११	—	७११	१४४	२, ७४०	—	२, ८८४
३.	जालना	—	७७५	—	७७५	१६८	८, ४३१	—	९, २९९
४.	अंबड	—	—	—	—	३६०	२, ०४४	—	२, ४०४
५.	परतूर	—	४२४	—	४२४	७६	२, ४०४	—	२, ४८०

आधार: १] कार्यकारी अभियंता, [सियन] जिल्हा परिषद, जाम्ना.

२] कार्यकारी अभियंता, जालना लघुमिळबंधारे विभाग, जालना.

३] जिल्हा उपनिबंधक-सहकारी संस्था, जालना.

जालना जिल्हयातील जून १९६६ ये मोठे व मध्यम प्रकल्प

अ. क्र.	बाब	मोठे प्रकल्प	मध्यम प्रकल्प		
			१.	२.	३.
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१.	प्रकल्पाचे नांव	जायकवाडी प्रकल्प टप्पा-१ [पेठणा डावा कालवा घटक]	जुई प्रकल्प	अप्पर दुधना प्रकल्प	गल्हाटी प्रकल्प
२.	प्रकल्पाचे स्थान	वरणा हे गोदावरी नदीवर पेठणा जवळ पेठणा डावा कालवा, वरणाच्या डाव्या बाजूस.	गांव: दानापूर ता. भोकरदन	गांव: सीमनाथ ता. जालना	गा. शहापूर ता. अंबड
३.	अ] काम पूर्ण होण्याचे वर्ष	मुख्य कालव्याचे संपूर्ण कामे १९८५ मध्ये पूर्ण झाले.	१९६०	१९६६	१९६६
	ब] अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे संभाव्य वर्ष	उपकालवा व वितरीकल्या ५० घ. फु. प्र. से. पेक्षा कमी क्षमता असणा-याचे अस्तरीकरणालाची कामे चालू आहेत. ही कामे १९९० मध्ये पूर्ण होतील.	---	---	---
	क] प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च [लाख रुपयात] सुधारित अंदाज पत्रकानुसार.	१६१९०	३६.०५	८१.११	७७.९१
४.	वरणा				
	अ] मंजूर झालेली उंची [मिटरमध्ये]	३६	१६	१७	१६.७६
	ब] पूर्ण झालेली उंची [मिटरमध्ये]	३६	१६	१६	१६.७१

[३९]

[तक्ता क्रमांक: ३.८ पुढे चालू.....]

१.	२.	३.	४.	५.	६.
५.	कालवा				
	अ] एकूणा लांबी [कि.मी.]	२०८ [एकूणा] १०८ [जालना जिल्हयात]	१८.२१,	४	१५.७६
	ब] पूर्ण लांबी [कि.मी.]	२०८	१८.२१	४	१५.७६
६.	कमाल क्षमता [दशा लक्ष घनमिटर]	११०.८	२.१५	१५.३७	१६.४३
७.	३१.३.१९८६ रोजीचा प्रत्यक्ष साठा [दशलक्ष घनमिटर]	९३०.५	जोत्याच्या पतळीखाली	जोत्याच्या पतळीखाली	९.५८
८.	एकूणा लाभक्षेत्र [हेक्टर]	२,०५,०५०	३,२९६	५,७०८	२,१९३
९.	लाभक्षेत्राखालील लागवडीलायक क्षेत्र [हेक्टर]	१,८३,६४०	२,६३६	५,२८३	२,१९३
१०.	पंकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलिताखाली येणारे क्षेत्र [हेक्टर]	१,७१,६४० [एकूणा] ३६,३०० [जालना जिल्हयात]	२,१६३	३,६०१	२,१९३
११.	सध्या [१९८५-८६] ओलिताखाली क्षेत्र [हेक्टर]				
	अ] बारपाही	६,८३२	---	---	---
	ब] हंगामी	११,४०६	---	---	४०४

[तक्ता क्रमांक: ३.८ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ३.८ पुढे चालू.....]

अ. क्र.	वा. क्र.	मध्यम प्रकल्प			
		१.	२.	३.	४.
१.	प्रकल्पाचे नांव	जिवरेखा प्रकल्प	कल्याण गिरजा प्रकल्प	धामणा प्रकल्प	कल्याण प्रकल्प
२.	प्रकल्पाचे स्थान	गांव: अकोला ता. जाफ्राबाद	गांव: साकंणी ता. जालना	गांव: सेलूद ता. भोकरदन	गांव: लोमनाथ ता. जालना.
३.	अ] काम पूर्ण होण्याचे वर्ष ब] अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे संभाव्य वर्ष क] प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च [लाख रुपयात]	१९६६ --- ४१.७१	१९७२ --- ६६.६६	१९७४ --- ७०.९८	१९८८ --- ४८५.१३
४.	सुधारित अंदाजपत्राकनुसार धरण				
	अ] प्रंजूर झालेली उंची [मिटरमध्ये]	१६	१५	१३	१६.५०
	ब] पूर्ण झालेली उंची [मिटरमध्ये]	१६	१५	१३	१६.५०
५.	कालवा				
	अ] एकूण लांबी [कि.मी.]	१७.७०	१७.०६	१६.३०	९.८०
	ब] पूर्ण लांबी [कि.मी.]	१७.७०	१७.०६	१६.३०	९.८०
६.	कमाल क्षमता [दशलक्ष घनमिटरमध्ये]	६.८८	१०.१५	१०.७२	१५.३७
७.	३१.३.८६ रोजीचा प्रत्यक्ष साठा [दशलक्ष घनमिटर]	०.९०	जोत्याच्या पं पातळी खाली	जोत्याच्या पातळी खाली	---

[तक्ता क्रमांक: ३.८ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमोंक: ३.८ पुढे चालू.....]

१.	२.	७.	८.	९.	१०.
६.	रकूणा लाभक्षेत्र [हेक्टर]	३, २३७	१, ७९२	२, ४२२	३, ५९६
९.	लाभक्षेत्राखालील लागवडीलायक क्षेत्र [हेक्टर]	२, ५८९	१, ७३६	१, ८६२	२, ६९३
१८.	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलिताखाली येणारे क्षेत्र [हेक्टर].	१, २९९	१, ९९६	१, ७८८	२, ०२०
११.	सध्या [१९८५-८६] ओलिताखाली असलेले क्षेत्र [हेक्टर]				
	अ] बारमाही	---	---	---	---
	ब] हंगामी	४९१	६५४	---	---

[४३]

आधार: १] कार्यकारी अभियंता, जालना लघु पाटबंधारे विभाग, जालना.

२] शाखाधिकारी, गल्हाटी मध्यम प्रकल्प नं. १ शहापूर.

३] उपअधिकारी, जालना.

४] अधिक्षक-अभियंता, जायकवाडी कालवा मंडळ, औरंगाबाद

५] प्रशासक, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, औरंगाबाद.

६] उपअधिकारी अभियंता, जायकवाडी प्रकल्प मंडळ, औरंगाबाद.

तक्ता क्रमांक: ३६९

१९८०-८१ च्या वृषि गणनेनुसार जालना जिल्हयातील वहीत धारणा जमीनींची संख्या व त्यांचे क्षेत्रफळ, ओलिताखाली, असलेल्या वहीत धारणा जमीनी आणि ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्राव वहीतीच्या प्रकारानुसार आणि क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहीत धारणा जमीनींची संख्या

अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी	वैयक्तिक धारणा		संयुक्त धारणा		संस्थांचे धारणा		एकूण धारणा	
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	०.५ पेक्षा-कमी हेक्टर	७,६७५	२,५३४	४	१	—	—	७,६७९	२,५३५
२.	०.५ — १.० —"	१३,६३२	१०,५७३	८	५	—	—	१३,६४०	१०,५७८
३.	१.० — २.० —"	३५,४९०	६०,२५०	११	१५	७	१०	३५,५०८	६०,२७५
४.	२.० — ३.० —"	२८,१२२	७२,३१४	१८	४५	७	१७	२८,१४७	७२,३७६
५.	३.० — ४.० —"	२०,८६२	७३,२८५	१३	४५	१०	३४	२०,८८५	७३,३६३
६.	४.० — ५.० —"	१५,६०७	७०,५९९	१४	५९	६	२७	१५,६२७	७०,६८५
७.	५.० — ६.० —"	१२,८०६	६९,५४१	४	२०	४	२२	१२,८१४	६९,५८३
८.	६.० — ७.५ —"	१२,०३५	८१,३९९	१२	७६	७	४७	१२,०५४	८१,५२२
९.	७.५ — १०.० —"	११,४०८	९८,४५१	२०	१७५	८	६८	११,४३६	९८,६२४
१०.	१०.० — २०.० —"	११,७८९	१,५०,५५०	१६	१७४	१२	१७१	११,८१७	१,५०,८९५
११.	२०.० — ३०.० —"	५८१	१२,८०५	१	२६	१	२२	५८३	१२,८५३
१२.	३०.० — ४०.० —"	६४	२,१५७	१	३७	१	३४	६६	२,२२८
१३.	४०.० — ५०.० —"	८	३५५	—	—	१	४२	९	३९७
१४.	५०.० — वरील	१	३५	१	५१	३	२५७	५	३४३
एकूण [सर्व श्रेणी]		१,६९,५८०	७,०४,८४८	१२३	७२८	६७	७५१	१,६९,७७०	७,०६,३२७

[पुढे चालू....]

[तब्बतः क्रमांकः ३९ पुढे चालू...]

अ. क्र.	क्षेत्र क्षेत्रा	पूर्णापणो ओलिताखोली		पूर्णापणो जिलायती		अगतः ओलिताखोली	
		संख्या	क्षेत्रफल	संख्या	क्षेत्रफल	संख्या	सकूणक
		१	२	३	४	५	६
१.	०.५ पेक्षा-कमी हेक्टर	४३	१५	७५,०३८	२,०७०	५९८	२७०
२.	०.५ - १.० "	२१	१७	१२,२५८	९,२५७	८७१	७२३
३.	१.० - २.० "	३१२	३८१	३३,३७७	७१,९२६	१,८१९	१,३३५
४.	२.० - ३.० "	१३७	२८०	२६,१०९	६२,५८१	१,९११	५,५४०
५.	३.० - ४.० "	७२	२३६	१८,६८१	६१,८२२	२,१३२	७,२५३
६.	४.० - ५.० "	२९	१०१	१३,५६५	५६,३१६	२,१३५	९,२९५
७.	५.० - ६.० "	१२	६६	११,१८६	५७,३२५	१,६१६	७,८९७
८.	६.० - ७.५ "	७	४६	१०,६२५	६६,३८१	१,५२३	९,६८९
९.	७.५ - १०.० "	२	१८	९,५८१	७२,८५७	१,८५३	१५,७०६
१०.	१०.० - २०.० "	---	---	९,५७२	९८,८६२	२,२५५	२९,५२३
११.	२०.० - ३०.० "	---	---	४५५	८,०२५	१२९	२,९५२
१२.	३०.० - ४०.० "	---	---	५१	१,२७५	१५	४८५
१३.	४०.० - ५०.० "	---	---	६	१९९	३	१३५
१४.	५०.० वरील	---	---	५	२८३	---	---
सकूण [सर्व क्षेत्रा]		६२५	१,१५७	१,५२,३९६	५,७९,२५८	१६,७५९	९१,२६७

[पुढे चालू...]

अ.क्र.		क्षेत्र क्षेत्रा		संपूर्ण मालकीचे		पूर्णाधिक भाडेपट्टीने		अंशतः मालकीचे व		अंशतः भाडेपट्टीने	
१.	२.	१२.	१५.	२०.	३१.	३३.	३३.	३३.	३३.	३३.	३३.
		संख्या	क्षेत्र	संख्या	क्षेत्र	संख्या	सकूण मालकीचे	भाडेपट्टीचे	सकूण	मालकीचे	भाडेपट्टीचे
१.	०.५ पेक्षा कमी हेक्टर										
		७५४८२	२५४८२	८०	८	११७	२२	१६			४५
२.	०.५ - १.० -"	१२५२६२	१०५४३८	५५	४६	१२३	३०	६४			२४
३.	१.० - २.० -"	३४५७८७	५२५१६२	२१७	३१८	५०४	२२२	४२६			७८८
४.	२.० - ३.० -"	२७५७७४	७१५४३०	११२	२६८	२६१	२४२	४२२			६७८
५.	३.० - ४.० -"	२०५६२	७२५२५३	७५	२५२	२४१	४२७	४३१			८५८
६.	४.० - ५.० -"	१५५३२७	६२५६२२	५२	२७२	१७१	२६२	५२२			७८४
७.	५.० - ६.० -"	१२५५८२	६८५३०६	४७	२५५	१८५	६४३	३७२			१५०२२
८.	६.० - ७.५ -"	११५८१२	७२५८८२	७०	४५८	१७२	३७३	८०२			१५१८२
९.	७.५ - १०.० -"	११५१८१	२६५५३३	१२	१७३	२३३	२०७	१५०८१			१५२८८
१०.	१०.० - २०.० -"	११५५०२	१५६५१२३	६	२६	३०२	२५५	२५१			४६०६
११.	२०.० - ३०.० -"	५४४	११५२४७			३२	३७०	५३६			२०६
१२.	३०.० - ४०.० -"	६०	२०२१	१	३५	५	६८	१०४			१७२
१३.	४०.० - ५०.० -"	८	३५१	१	४६						
१४.	५०.० वरील	४	२८३	१	६०						
सकूण सर्व क्षेत्रा		१, ६६, ६७१	६, २०, २१०	७४६	२, २९४	२, ३५३	५, २०५	७, २१८	१३, १२३		

[४६]

टीप: १] माहिती अस्थायी स्वस्वायी आहे. २] तक्त्यात दर्शविलेली माहिती तालुक्याच्या पुनर्रचनेच्या स्थितीनुसार आहे.

आधार: कृषि गणना १९८०-८१.

[४६]

तक्ता क्रमांक: २१०

१९८२ च्या पशुगणनेप्रमाणे जालना जिल्ह्यातील तालुकानिहाय कृषि विषयक अंकांचे

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	नागरांची संख्या		गाड्यांची संख्या		उसाचे प्रक		ओलिताखाठी तेलावर चालणारे पंप.	ओलितागाडी विद्युत पंप	ट्रॅक्टर	तेल घाणणे	
		लाकडी	लोखंडी	शक्तीवर चालणारे	बैलाच्या मदतीने चालणारे	५ किलो व त्यापेक्षा अधिक चक्र	५ किलो व त्यापेक्षा कमी चक्र					
	जिल्हा सकूण	५, ५५७	२२, २५२	३५, २३८	४२५	२२	३, ६५७	७, ५७७	४३५	३१२	१२	
१.	तालुके											
१.	भीकरदन	८०२	५, ०५८	५, ८७१	१५	—	१, ५२१	६४	४०	—	—	—
२.	जाफ्राबाद	२१५०	२, २१२	३, ५८२	४२	१	४५२	८६२	४८	७	—	—
३.	जालना	१, ५४२	५, ४२१	९, ०९४	१६६	१	७७०	२, ५२२	१३१	२१०	—	—
४.	अंबड	८६८	४, ७४४	९, १२४	९०	२५	८६३	१, २३४	१३२	२७	३	—
५.	परतूर	२, १८१	४, ६६०	७, ५६०	११२	२	५१	२, ८२५	७७	६८	१६	—

आधार: पशुगणना वर्ष १९८२.

जालना जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्षातील दुष्काळ, टॅगाई सहाय्य परिस्थितीची माहिती

अ. क्र.	वाब	जिल्ह्याची		तालुके				
		रकूणा	भोकरदन	जाफावाद	जालना	अंबड	परतूर	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	
अ]	<u>दुष्काळ व तीव्र टॅगाई</u>							
१.	तालुक्यातील रकूणा गावांची संख्या	९१५	१५३	१००	२२४	२३७	२०१	
२.	ग्रस्त गावांची संख्या	६३१	६५३	१००	१९४	१८४	---	
३.	ग्रस्त लोकसंख्या	७५२,९९२	१,६४०,५९	८४७,६८	३,७०,३९	१,८८,२६	---	
४.	जमीन महसुलामध्ये पूर्ण निलंबन दिलेल्या गावांची संख्या	६३१	१५२	१००	१९४	१८४	---	
५.	अंदाजित हानी [रुपयांमध्ये]	---	---	---	---	---	---	
६.	अ] पीक नयेणो	---	---	---	---	---	---	
	ब] पशुधन, मालमत्ता इत्यादींची हानी	---	---	---	---	---	---	
७.	मदतीची हाती घेतलेली कामे	४०५	२१९	१६	६४	५७	४९	
८.	कामावर घेतलेल्यांची संख्या	७६५,२६	६१,००	३,२४	४,५४	३,३५	४,००	
९.	केलेला खर्च [रुपयात]	४०,१०,५००	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	
१०.	शेतजमीन अधिनियमाखाली दिलेल्या टॅगाईची रक्कम [रुपयात]	३,००,५४०	१,५९,०४०	८,०००	---	३,५५,००	---	
ब]	<u>अवर्षणा सहाय्य परिस्थिती</u>	---	---	---	---	---	---	
	१ ते १०	---	---	---	---	---	---	
क]	<u>पूर</u>	---	---	---	---	---	---	
	१ ते १०	---	---	---	---	---	---	

टीप: गावांची संख्या १९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे न देता जिल्हाधिकारी यांनी पुनर्घना झालेला तालुकावार गावांची संख्या पुरविली आहे.

आधार: जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिस कार्यालय, जालना.

जालना जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्षातील टंचाईच्या पूर्वेतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत माहिती.

जिल्हा/तालुका	मंडळ	मंडळातील गावांची संख्या	गुस्त गावांची संख्या १९८५-८६
१.	२.	३.	४.
एकूण जिल्हा बेरीज		९१५	६३१
तालुके			
१. भोकरदन	१. धावडा	३१	३१
	२. भोकरदन	४४	४४
	३. सिपोरा	३५	३५
	४. हसनबाद	४३	४३
२. जाफ्राबाद	१. जाफ्राबाद	५०	५०
	२. टेंभूर्णा	५०	५०
३. जालना	१. मोजपुरी	३९	३२
	२. नेर	४४	३५
	३. बदनापूर	३४	३१
	४. जालना	३८	३५
	५. दाभाडी	३४	२८
	६. वाघुळजहांगीर	३५	३३
४. अंबड	१. अंबड	४१	४१
	२. राणीउपगांव	४६	४३
	३. कुंभारी पिंपळगांव	३६	३५
	४. वडीगोद्री	४०	१६
	५. तिरुमुरी	३५	१०
	६. जामखेड	३९	३९
५. परतूर	१. परतूर	४०	---
	२. मंठा	४८	---
	३. आष्टी	२८	---
	४. दुधा	५९	---
	५. श्रेष्ठी	२६	---

आधार: जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिसा कार्यालय, जालना.

१९८१ च्या पञ्चगणनाविप्रसङ्गातः जालना जिल्ह्यावर्तमान तालुकाविहाय पञ्चगण

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	विदिता विक्रीत गायी व बैल					शुद्धीत गायी		शुद्धीत गायी व बैल	शुद्धीत गायी व बैल	शुद्धीत गायी व बैल
		शुद्धीत गायी व बैल	शुद्धीत गायी व बैल	शुद्धीत गायी व बैल	शुद्धीत गायी व बैल	शुद्धीत गायी व बैल	शुद्धीत गायी व बैल	शुद्धीत गायी व बैल			
१.	जिल्हा	६८१	४०९	१,०९०	७७७	७३०	१२६	१,६३३	२,१८८	४,९११	
तालुके											
१.	भोकरदन	३८	१२४	१६२	७६	८७	७६	२३९	३६६	७६७	
२.	जाफ्राबाद	६	३१	३७	४२	२३	---	६५	१६२	२७१	
३.	जालना	४८१	८०	५६१	४१२	३७९	४६	८३७	९२१	२,३१९	
४.	अंबड	१२७	९५	२२२	१७२	१८४	४	३६०	३९३	९७५	
५.	परतूर	२९	७९	१०८	७५	५७	---	१३२	३३९	५७९	

[तक्ता क्रमांक: ४.१ पुढे चालू....]

अ. क्र. जिल्हा/तालुका		देशी गायी व बैल										
		तीन वर्षांवरील बैल					तीन वर्षाखालील गायी					
		केवळ पैदाशी करिता वापरलेले बैल	पैदाशी व कामाकरिता उपयोगात आणलेले बैल	केवळ कामाकरिता वापरलेले बैल	इतर एकूण तीन वर्षांवरील बैल	दुभत्या	आटलेल्या व एकदाही न ट्यालेल्या	फक्त कामा साठी	इतर गायी	एकूण गायी		
१.	२.	१३.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.	२२.
	जिल्हा एकूण	७५	३, ४१७	१, ९१, ९०७	१, ३५३	१, ९६, ७५२	४९, ३५९	५७, ५८७	८७९	१३९	१, ०७, ९६४	
	तालुके											
१.	भोकरदन	१	१, ०६२	३३, ८०७	६१२	३५, ४८२	६, ५०९	९, १२४	१०३	२२	१५, ७५८	
२.	जाफ्राबाद	—	—	१९, १५८	२३	१९, १४१	५, ०४०	५, ४०३	—	—	१०, ५४३	
३.	जालना	४५	२, ०४६	४८, ३६७	३१२	५०, ७७०	१४, ०१४	१६, ३२२	७७६	११७	३१, २२९	
४.	अंबड	१२	४०	४९, १५४	१६५	४९, ३६१	१२, ८८८	१४, २३२	—	—	२७, १२०	
५.	परतूर	२७	२६९	४१, ४२१	२४१	४१, ९५८	१०, ९०८	१२, ५०६	—	—	२३, ४१४	

[पुढे चालू....]

[पुढे चालू ...]

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	देशी मारपी व डेल तीन वर्षे व त्याखालील देशी वासर	स्कूला देशी पायी	विदेशी/संकरित व देशी स्कूला गायी व डेल	मृतदे व डे राजि पध्दतीवरून रेटे	केवळ पैदाशी व कामासाठी माठी ठेवलेले	पैदाशीसाठी कामासाठी ठेवलेले	मृतदे व डे	इतर स्कूला रेडे
१.	२.	२२.	२३.	२४.	२५.	२६.	२७.	२८.	२९.
	जिल्हा-स्कूला	१२, ०७८	३, २६, ७९५	४, ०१, ७०५	२६९	४६७	१, ४१०	१९५	२, ३४१
	तालुके								
१.	भोकरदन	१२, ५२२	६३, ७६२	६५, ५२९	२६	२०९	४२०	१००	७५५
२.	जाफ्राबाद	१०, ६२४	४०, २४८	४०, ५१९	४	२१	२७४	---	२९९
३.	जालना	२४, ३४१	१, ०६, ३३९	१, ०८, ६५८	१४८	७४	२०४	१०	४६६
४.	अंबड	२४, ४०८	१, ००, ८८९	१, ०१, ८६५	२९	५९	२९०	९	३८७
५.	परतूर	२०, १८४	८५, ५५६	८६, १३५	३२	१०४	२२२	७६	४३४

[पुढे चालू ...]

[४५]

[तक्ता क्रमांक: ७.१ पुढे चालू....]

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	महशी व रेडे							एकूण गी
		तीन वर्षांवरील महशी			रेडके ३ वर्षे व त्याखालील	एकूण महशी व रेडे			
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	
	जिल्हा एकूण	१३, ३३७	१४, ३६६	१३५	२८	२७, ८६६	१८, ८४१	४९, ०४८	४, ५०, ७५२
	तालुके								
१.	भोकरदन	१, ५६१	२, ०४७	१३	१५	३, ६३५	२, ५२०	६, २१०	७१, ५३९
२.	जांभुबादक	९९७	१, ३७०	---	---	२, ३६७	१, ९०१	४, ५६७	४५, ०८६
३.	जालना	४, ८७५	४, ६२६	१२२	१५	९, ६३७	४, ९५५	१५, ०५७	१, २३, ७१५
४.	अंजळ	२, ५९६	२, ६८२	---	---	५, १७८	३, ८२५	९, ३२०	१, ११, २५५
५.	परतूर	३, ४०८	३, ६५१	---	---	७, ०५९	५, ६५१	१३, १२५	९९, २५९

[पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ७.१ मुठे चालू...]

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	सेढया	चक-या	घोडे व गिगरे	इतर पशुधन	रकूणा पशुधन	रकूणा कोवडया	रकूणा
१.	२.	३.	३.	५.	६.	७.	८.	९.
जिल्हा रकूणा	५२, २२१	२, ०३, ३०७	२, ३८७	१३, ०७२	७, ११, ७५७	१, ३५, २८३	१, ३५, ५३२	
तालुके								
१. भोकरदन	१२, ७८८	२८, ६६५	५६०	१, ८६०	१, १५, ०११	१८, ५०२	१८, ५२३	
२. जाफ्राबाद	८, २३२	१६, ६७५	३९२	१, २३५	७२, २२६	१३, ०७२	१३, १७०	
३. जालना	११, ५२०	५७, ८६३	५०२	५, ०७३	१, ८७, ६५०	२९, ५५१	२९, ६६५	
४. अंबड	५, २५३	५८, ३२१	६११	२, ५५३	१, ७८, ६२२	३१, २३१	३१, २३१	
५. परतूर	४, ०५१	५१, ७७५	५१५	२, ६६२	१, ५८, १६८	४२, १३७	४२, २५०	

टीप: १] माहिती अस्थायी स्वरूपाची आहे. २] इतर पशुधनमध्ये डुकरे, गढवे आणि उंट यांचा समावेश आहे.
३] जालना जिल्ह्यातील भोकरदन-तालुक्यातून औरंगाबाद जिल्ह्यामधील सोयगांव तालुक्यात समाविष्ट केलेल्या १७ गावांची माहितीचा यांत समावेश नाही.

आधार: पशुगणना १९८२

L. 48 J
 तक्ता क्रमांक: ४. २

जालना जिल्हयातील १९८५-८६ वर्षात तालुकानिहाय पशुवैद्यकीय आंकडेवारी

अ. क्र.	तालुका	पशुवैद्यकीय	उपचार केल्या	जनावरांची संख्या	कृत्रिम गर्भधारणा			
		इस्पितळे दवाखाने मदत डॉक्टर पर्यवेक्षक इस्पितळे दवाखाना मदत केंद्र	रकूण	केलेली जनावरे	केंद्र गर्भधारणा केलेली जनावरे			
	जिल्हा बेरीज	२०	३५	१, ०१, ८६२	१, ०५, ५१२	२, २०, ३०३	७८	१२, ३७६
१.	मोकरदन	१६	२६	१, १९, ७०९	१, २०, ३३९	१३	३, ०३८	
२.	जामना	१०	१९	१, १२, ५७६	१, १२, ५७६	५	८६२	
३.	जालना	१४	३३	१, २, ९२८	१, १२, ९६६	२०	५, ८००	
४.	अंबड	१६	५	१, १२, ९२८	१, १२, ९२८	२०	२, ५४०	
५.	परतूर	५	२१	२३, ७६९	२५, ३१९	४८, ९८०	२०	१, १३६

आधार: १] जिल्हा पशुसंवर्धन उपस्थालक, जालना. २] जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना.

[५५]
तक्ता क्रमांक: ४.३

जालना जिल्हयातील रोगाच्या प्रकारानुसार पशुंच्या मृत्यूची संख्या १९८५-८६
वर्षाकरिता

संसर्जन्य व बाँडगूळजन्य रोग

१९८५-८६

१.	२.	३.
	लागणा	मृत्यू
एकूण पशुधनाची मृत्यू संख्या		
१. <u>गायी व म्हशी</u>		
अ) घटसर्प	५०	२५
ब) लाल्या	—	—
क) फ-या	५१	३२
ड) फासा	—	—
प) स-या	—	—
फ) इतर	२९	१८
एकूण	१३०	७५
२. <u>भेंढ्या व बक-या</u>		
अ) फ-या	—	—
ब) न्यूमोनिया	—	—
क) पायलाग व लाल्या	—	—
ड) इतर	—	—
एकूण	—	—
३. <u>कोबड्या</u>		
अ) राणी खेत [मानमोडी]	—	—
ब) देवी	—	—
क) बुळकाडी	—	—
ड) इतर	—	—
एकूण	—	—

आधार: जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना.

तक्ता क्रमांक: ५.४

जालना जिल्ह्यातील मान्यता प्राप्त पशुवधुहे आणि या पशुवधुहात १९८५-८६ वर्षात कत्तल केलेल्या पशुंची संख्या

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	पशुवधुहांची संख्या	गायी-वैल	म्हशी-रेडे	भेंढ्या	शौळ्या	डुक्करे	इतर	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
	<u>जिल्हा एकूण</u>	८	५,१११	७४	५८४	६,८२३	---	---	१२,५९२
	<u>तालुके</u>								
१.	भोकरदन	१	---	---	१८	३४२	---	---	३६०
२.	जाफ्रावाद	१	६४	२७	---	---	---	---	९१
३.	जालना	२	४,८८८	४०	५४६	५,८०४	---	---	११,२७८
४.	अंबड	२	१४१	७	२०	६४७	---	---	८१५
५.	परतूर	२	१८	---	---	---	---	---	१८

टीप: १] नगरपरिषदतील पशुवधुहात कत्तल केलेल्या पशुंची आंकडेवारी अद्यावत ठेवली जात नाही.

२] अनधिकृत पशुकत्तलीवर नियंत्रण नसल्यामुळे कत्तल केलेल्या पशुंची अधिकृत संख्या कमी आढळते.

आधार: १] जिल्हा पशुवधुधन अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना २] सर्व नगरपालिका जालना जिल्हा.

[५७-]

तक्ता क्रमांक: ४.५

जालना जिल्हयातील वनक्षेत्र '१९८५-८६ या वर्षा करिता [क्षेत्र चौ. कि. मी.]

अ. क्र.	विभाग	राखीव	सुरक्षित	अवर्गीकृत	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१.	एकूण	७८.१८	११.६४	२.८०	९२.६२
२.	महसुली	---	---	---	---
३.	वन	७८.१८	११.६४	२.८०	९२.६२

आधार: वन सांख्यिकी, महाराष्ट्र राज्य पुणे

[५८]

तक्ता क्रमांक: ४. ६

जालना जिल्हयातील मुख्य व गौणा वन उत्पादने १९८५-८६ या वर्षाकरिता

अ. क्र.	वन उत्पादन	उत्पादन हजार घनमिटर	मुल्य हजार रुपयात
१.	२.	३.	४.
१.	इमरतीये लाकूड	---	---
२.	जळीऊ लाकूड	---	---
३.	येंदन	---	---
गौणा वन उत्पादने [किंमत]			
अ]	बांबू	---	---
ब]	गवत इत्यादी	३० [मे. टन]	७९
क]	विडी पाने	६७८.८ [बॅगज]	१,०४
ड]	डिंक	७.५० [किवॅटल]	३
ई]	इतर	---	---
	१] आपटा पाने	---	---
	२] मोहगची फळे	---	---
	३] खाणी व खनिजे	---	---
	४] हिरडा	---	---
	५] आंबा	---	---
	६] इतर	---	---
फ]	एकूण गौणा वन उत्पादने	---	---
४.	एकूण किंमत	---	१,८६

आधार: विभागीय वन अधिकारी, विभागीय कार्यालय, औरंगाबाद

[५९]

तक्ता क्रमांक: ४. ७

जालना जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्षातील मत्स्य व्यवसाय

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	नदीची लांबी [कि. मी.]	मत्स्य व्यवसायासाठी अनुकूल क्षेत्र, तळी, तरोवर व जलाशय यांचे एकूण क्षेत्र [हेक्टर]	मत्स्य व्यवसायासाठी आणलेले एकूण क्षेत्र [हेक्टर]	शु-जल मत्स्य उत्पादन [म. टन]	पकडलेल्या माशांची उत्पादनाला मिळालेली किंमत [रुपये लाखात]	मत्स्य व्यवसाय क्षेत्रासाठी वापरलेले मत्स्य बीज संख्या [लाखात]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
	जिल्हा बेरीज	४६५	४, ५६४	३, २००	१, ०००	५०.००	१६.७०
	तालुके						
१.	भोकरदन	उ. ना.	१, ०००	८००	१५०	७.५८	३.९६
२.	जांभ्याबाद	उ. ना.	१, २००	१, ०००	५०	२.५०	०.२०
३.	जालना	उ. ना.	१, २००	१, ०००	४८०	२८.००	७.५०
४.	अंबड	उ. ना.	८९५	२००	३००	१५.००	५.०४
५.	परतूर	उ. ना.	२६९	२००	१०८	५.००	—

टीप: १] तालुकानिहाय नदीची लांबी उपलब्ध नाही. उ. ना. = उपलब्ध नाही.

आधार: जिल्हा मत्स्य व्यवसाय विकास अधिकारी, जालना.

तक्ता क्रमांक: ५.१

जालना जिल्ह्यात १९८५ व १९८५ वर्षात असलेल्या कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या

अ. क्र.	उद्योग गट व त्याचा सक्तांक	वर्ष	संख्या		स्तंभ ६ मधील कामगार			संख्या			
			नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	पंपत्र पाठविणारे चालू कारखाने	एकूण पुरुष स्त्रिया	काम केलेल्या श्रमदिवसांची एकूण संख्या	पंपत्र न पाठविणारे चालू कारखाने	स्तंभ ११ मधील कारखान्यातील कामगार		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
१.	०३३ शीतीथे पदार्थ तसेच पत्राजत्य घटार्थाचा दर्जा ठरविण्या विषयक उत्पादन	१९८५ १९८५	१० १०	५ ३	६ ७	३३९ ४३१	१५० १७६	१८९ २५५	८५१२५ १,५५,५६८	---	---
२.	२०४ धान्य गिरणी उत्पादने	१९८५ १९८५	१८ १९	— १	१८ १७	३०२ ३२२	२५९ २५८	४३ ६४	८३,४२१ ८६,५२७	---	१६
३.	२०७ ऊस व ताडीचा रस यापासून देशी साखर बोरा खांडसरी मूळ याचे उत्पादन	१९८५ १९८५	१ १	१ १	— —	— —	— —	— —	— —	---	---
४.	२११ इतर खाद्य तेल आणि चरबी याचे [उदा. राई, मूईमूग, तीळ वगैरे तेले याचे उत्पादन]	१९८५ १९८५	१२ १२	५ ५	६ ६	२२४ २२१	१८२ १७९	४२ ४२	३८,५५४ ४५,०१९	१ १	१५ २०
५.	२१५ बर्फाचे उत्पादन	१९८५ १९८५	१ १	१ १	— —	— —	— —	— —	— —	---	---
६.	२३० कापूस वटन, निष्कासन व गाठी बांधणी	१९८५ १९८५	२५ ३१	३ ३	१८ २६	१,०३,५ १,५९,६	३५३ ५५६	६८२ ९४०	६६,३३७ १,५५,२९३	४ २	१३४ ८५

[तक्ता क्रमांक: ५१ पृष्ठे चालू.....]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	
७.	२३१	कापूस पिंजून साफ करणे सत कातणी व कापड बनविण्यासाठी तयार गिरणीमध्ये इतर प्रक्रिया करणे.	१९८४ १९८५	<	—	८	७२	४१	३१	७ ३५५	—	—
८.	२६१	कोणात्याही प्रकारचे दोरखंड दो-या जाळी इत्यादीचे उत्पादन	१९८४ १९८५	२	—	२	२३	२३	—	६६६२ ७६७३	—	—
९.	२७१	प्लायवूड व्यतिरिक्त इतर लाकड कापून रंधा फिरवन कोरे तयार करणे	१९८४ १९८५	२६	—	२३	६२	६२	—	१७९२८ १६९१९	३	५
१०.	२७२	लाकडी अगर पेंत बाबू कोरेच्या पेट्या पिपे करड्या कोरे बनविणे	१९८४ १९८५	२	—	२	१७	१७	—	३,३५७ ६२८८	—	—
११.	२८०	लगदा कागद, वर्तमान त्राया कागद, फा कोरे बनविणे	१९८४ १९८५	१	—	१	६२	६२	—	१२७७२ १०८५८	—	—
१२.	२८१	कागदाच्या व पठ्याच्या पेट्या बनविणे	१९८४ १९८५	१	—	१	२२	२१	—	६५१८ ७३०८	—	—
१३.	३०१	रबर व प्लास्टीकवर प्रक्रिया करून प्राथमिक स्वरूपाचे पादत्राणी तयार करणे	१९८४ १९८५	—	—	—	—	—	—	—	—	—
१४.	३२१	सॅकिंग अत्यावश्यक पदार्थांचे उत्पादन [१९८४ तिलकाच्या वस्तू इत्यादी] १९८५	१९८४ १९८५	२	१	१	६५	३०	२५	१६३८५ १६९९५	—	—

[६१]

[तक्ता क्रमांक: ५.१ पुढे चालू.....]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
१५.	३३० लोखंड व पोलाद तयार करणी	१९८४ १९८५	१ १	— —	१ १	३४ ४७	३४ ४७	— —	१०१६६ १२०८५	— —	— —
१६.	३३१ लोखंड व पोलादाच्या सळ्या पत्रे बनविणे	१९८४ १९८५	६ ७	— —	५ ७	२६६ ४६१	२६६ ४६१	— —	७५३०५ १४८५५२	१ —	२२४ —
१७.	३४० कर्णिकृत नतलेल्या वस्तूंचे उत्पादन करणी उदा. लोखंडी पत्रे बुंदकीची नळी लोखंडी टाकी जहाजाचे साहित्य स्वच्छता गृहास लागणारी साहित्य कोरे	१९८४ १९८५	१ १	— —	१ १	३६ २१	३६ २१	— —	१११२४ ८९८४	— —	— —
१८.	३४३ हाताने वापरायची हत्यारे व संबधीत सामग्री उदा. खिळे नट व बोल्ट इत्यादी बनविणे]	१९८४ १९८५	१ १	— —	१ १	६३५ ५३३	६२१ ५२३	१४ १०१	१११४७० ५६८३८	— —	— —
१९.	३४५ धातुची भांडी, सु-या कोरे बनविणे	१९८४ १९८५	३ ३	१ १	२ २	६६ ६९	६६ ६९	— —	१९९३५ २०१९६	— —	— —
२०.	३५१ ट्रिल, क्रेन यासारखी अक्जड पत्रे बनविणे अगर त्यांची दुरुस्ती करणी	१९८४ १९८५	२ २	१ १	१ १	१४ ११	१४ ११	— —	४३७० ३४९५	— —	— —
२१.	३५६ इलेक्ट्रीक यंत्र व्यतिरिक्त इतर यंत्र व त्यांचे सटे भाग बनविणे उदा. मिक्सर, व्हॅक्यूम पंप बनविणे.	१९८४ १९८५	१ १	— —	१ १	१२३ १८७	१२३ १८६	— १	३७८८४ ५७५१६	— —	— —
२२.	३५९ विद्युत व्यतिरिक्त यंत्र सामग्रीचे उत्पादन व दुरुस्ती	१९८४ १९८५	१ १	— —	१ १	१३ ११	१३ ११	— —	३१३५ ३५०१	— —	— —

तक्ता क्रमांक: ५.१ पुढे चालू.....

[तक्ता क्रमांक: ५.१ पुढे चालू.....]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
२३.	४००	विद्युत उर्जेचे प्रेषण व उत्पादन									
		१९८४	१	१	—	—	—	—	—	—	—
		१९८५	१	१	—	—	—	—	—	—	—
२४.	९७३	मोटार व्हान व मोटार सायकलीची दुस्तती	१९८४	२	—	२	९९	९९	—	३६३०३	—
		१९८५	२	—	२	८९	८९	—	३१०९९	—	—
जिल्हा			१९८४	१२८	१८	१०१	३५९९	२४७२	१०२७	५३९०१७	९
			१९८५	१३७	१९	११०	४२११	२८३६	१३७५	९५१०७९	८

टीप: जिल्ह्याची पुनर्रचना झाल्याने तालुक्याबद्दलची रकत्रित माहितीचा यात समावेश आहे.

आधार: मुख्य कारखाने निरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

तक्ता क्रमांक: ५.२

जालना जिल्ह्यात १९८४ व १९८५ वर्षात चालू असलेल्या कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचे सकितांक	वर्ष	१० कामगार पेक्षा कमी		१० ते १९ कामगार		२० ते ४९ कामगार		५० ते ९९ कामगार		१०० ते ४९९ कामगार		५०० ते ९९९ कामगार		१००० ते ४९९९ कामगार		५००० व त्याहून अधिक कामगार		एकूण	
			अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब		
१.	८३ शोती विकास सेवा	१९८४	—	—	१	१०	३	८०	—	—	२	३४९	—	—	—	—	—	—	६	३३९
२.		१९८५	—	—	१	१५	४	९७	—	—	२	३१९	—	—	—	—	—	—	७	४३१
२.	२० अन्नपदार्थांचे उत्पादन	१९८४	५	४०	८	११३	५	१४९	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१८	३०२
		१९८५	—	—	१३	१८५	५	१५६	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	१८	३३८
३.	२१ अन्न पदार्थांचे उत्पादन	१९८४	१	६	४	५२	१	४९	—	—	१	१३२	—	—	—	—	—	—	७	२३९
		१९८५	२	१६	२	३४	२	६९	—	—	१	१२२	—	—	—	—	—	—	७	२४९
४.	२३ सुती कापडाचे उत्पादन	१९८४	६	५२	६	८७	८	२७१	९	७३१	१	१००	—	—	—	—	—	—	३०	१५४१
		१९८५	८	७१	१	१५	१३	३६२	१०	६९४	४	५१०	—	—	—	—	—	—	३६	१६५२
५.	२६ वस्त्र निर्माण उद्योग (परिधान करण्यात येणारे धरून परत पादत्राणी वगळून)	१९८४	—	—	२	२३	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	२	२३
		१९८५	—	—	२	२५	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	२	२५
६.	२७ लाकूड व लाकडाच्या वस्तू परिवार व खिळणा यांचे उत्पादन	१९८४	२७	७४	१	१०	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	२८	८४
		१९८५	२६	७३	१	१५	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	२७	८८

[तक्ता क्रमांक: ५.२ पुढे चालू]

[तक्ता क्रमांक: ५.२ पुढे चालू.....]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.
७.	२८ कागद व कागदाच्या बनविणे	१९८४	---	---	---	१	२२	१	६२	---	---	---	---	---	---	---	---	---	२	८४
	उपाई पकडण आणि संलग्न उद्योग	१९८५	---	---	१	१५	---	---	१	५२	---	---	---	---	---	---	---	---	२	६७
८.	३० रबर प्लास्टिक पेट्रोलियम, आणि कौळसा यांचे उत्पादन.	१९८४	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
		१९८५	---	---	१	१४	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	१	१४
९.	३२ खनिज पदार्थांचे उत्पादन	१९८४	---	---	---	---	---	---	१	५५	---	---	---	---	---	---	---	---	१	५५
		१९८५	---	---	---	---	---	---	१	५५	---	---	---	---	---	---	---	---	१	५५
१०.	३३ मूळ धातू व संमिश्र धातू उद्योग	१९८४	---	---	---	---	३	७७	३	२२३	१	२२४	---	---	---	---	---	---	७	५२४
		१९८५	---	---	३	३५	१	४७	३	१८२	१	२४४	---	---	---	---	---	---	८	५०८
११.	३४ धातूजन्य पदार्थ व त्यांच्या भागांचे उत्पादन [सामग्री] व वळणवळण [सामग्री] वगळता	१९८४	---	---	---	---	३	१०२	---	---	---	१	६३५	---	---	---	---	---	४	७३७
		१९८५	---	---	---	---	३	९०	---	---	---	१	५३३	---	---	---	---	---	४	६३३
१२.	३५ यंत्र सामग्री, यांत्रिक हत्यारे यांचे संशोधन आणि निर्मिती [विद्युत् यंत्र सामग्री] वगळता	१९८४	---	---	२	२७	---	---	---	---	१	१२३	---	---	---	---	---	---	३	१५०
		१९८५	---	---	२	२२	---	---	---	---	१	१८७	---	---	---	---	---	---	३	२०९
१३.	३७ दुसऱ्यांती सेवा	१९८४	---	---	---	---	१	३१	१	६८	---	---	---	---	---	---	---	---	२	९०
		१९८५	---	---	---	---	१	३४	१	५५	---	---	---	---	---	---	---	---	२	८२
जिल्हा ४२		१९८४	३६	१७२	२४	३२३	२५	८२५	१५	१४२२	६	२२३	१	६३५	---	---	---	---	१४८	१४५०
		१९८५	३६	१६०	२४	३०५	२९	८५२	१६	१४३८	२	१४८२	१	५३३	---	---	---	---	१९८	१३४०

टीप: १] ऊ = कारकाच्यापैकी तपसा २] जिल्ह्याची पुरवठ्याची आख्याने तालक्याद्वारे सक्षित माहितीचा यात समावेश आहे. आधार: मुख्य कारखाने निरीक्षक, महाराष्ट्र शासन मुंबई.

तक्ता क्रमांक: ५.३

कासाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार जालना जिल्ह्यातील कारखान्यांचे वर्गीकरण सन १९८४, १९८५ वर्षाकरिता.

अ. क्र.	मुख्य उद्योग गट व त्याचे सकितांक	वर्ष	दिवसांची संख्या अनुल्लेखित	६० दिवस किंवा त्याहून कमी		६१ ते १२० दिवस		१२१ ते १६० दिवस		१८१ ते २४० दिवस		२४१ ते ३०० दिवस		३०० हून अधिक दिवस		एकूण
				अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	
१.	०३	श्रीतीसंबंधी सेवा	१९८४													
			१९८५													
२.	२०	खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	१९८४													
			१९८५													
३.	२१	खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	१९८४													
			१९८५													
४.	२३	सुती कापडाचे उत्पादन	१९८४													
			१९८५													
५.	२६	तयार कपडे बनविणे [परिधान करण्यात येणारे कपडे धरून परत पादार्थां वगळून]	१९८४													
			१९८५													
६.	२७	लाकूड व लाकडाच्या वस्तू व छिद्रणा यांचे उत्पादन	१९८४													
			१९८५													
७.	२८	कागद व कागदाच्या छपाई पत्रिकांचे व तत्सम धंदे	१९८४													
			१९८५													

[तक्ता क्रमांक: ५.३ पुढे चालू.....]

[६७]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.		
८.	३०	रबर प्लास्टिक पेट्रोलियम	१९८४	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---		
		अपणि कौन्सायु उत्पादन	१९८५	---	---	---	---	---	---	---	---	१	१४	---	---	१	१४			
९.	३२	अधातू खनिजे निमित्ती	१९८४	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	१	५५	१	५५			
			१९८५	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	१	५५	१	५५			
१०.	३३	मूळ धातू व मिश्र धातूचे उद्योग	१९८४	---	---	---	---	---	---	---	---	---	६	३६०	---	---	६	३००		
			१९८५	---	---	---	---	---	---	---	---	---	५	१८१	३	३२७	८	५०८		
११.	३४	धातूच्या वस्तू व सटे भाग	१९८४	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	४	७३७	४	७३७		
		बनावणी	१९८५	---	---	---	---	---	---	---	---	---	१	५३३	३	९०	४	६२३		
१२.	३५	यंत्र यांत्रिकी हत्यारे व यंत्रांचे सटे भाग	१९८४	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	३	१५०	३	१५०		
		याचे उत्पादन	१९८५	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	३	२०९	३	२०९			
		[विजेटी यंत्र सोडून]												३	२०९	३	२०९			
१३.	९७	दुरुस्ती सेवा	१९८४	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	२	९९	२	९९		
			१९८५	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	२	८९	२	८९			
		जिल्हा- ४२	१९८४	---	---	११	५७६	२१	६१७	४	७६	१०	२५३	२६	७०४	२९	१२७३	१०१	९	३४९९
			१९८५	---	---	४	१०९	१६	७३३	१६	८०६	९	५७	३०	१५४४	३५	१०६२	११९	४२११	

टीप: १] अ= कारखान्यांची संख्या २] जिल्हयाची पुनर्रचना झाल्याने तालुक्याबद्दलची एकत्रित माहितीचा यात समावेश आहे.

ब= कामगार

आधार: मुख्य कारखाने निरीक्षक, महाराष्ट्र शासन मुंबई.

[६८]

तक्ता क्रमांक: ५.४

जालना जिल्ह्यातील १९८५-८५ वर्षातील उद्योगाच्या महत्त्वाच्या बाबींची आंकडेवारी

[रुपये हजारात]

अ. क्र.	उद्योगाचा संकेतिक	उद्योगाचे वर्णन	स्थिर भांडवल	खर्चते भांडवल	सर्व कामगारांची संख्या	सक्ष कर्मचारी	कामगारांचे वेतन	एकूण मिळकत	एकूण उत्पादन	एकूण निव्वीष्टी	उत्पादनासुळे मूल्य वृद्धी
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
१.	१ आणि २	खाद्योपयोगी उत्पादने तयार करणे	२६५०२	१५६६३	६९९	१०८३	२१५५	६१,२६			१८२५५
२.	२२	तंबाखू पेय व तंबाखू उत्पादन करणे	५३९	२८८५	५१२	५४८	१८०५	२३८६	२८०४५०	२५९०८५	३०९१
३.	२३	कापसापासून कापड तयार करणे	३५९१	१२९२	८५५	१०५८	१०९८	१४५५	४८३५	२८९२	१६५४
४.	३१	रासायनिके व रसायने उद्योग [पेट्रोल आणि कोळसा शिवाय]	२२५३	१६५५	५८	१०४	८१	१५६	१५५५८	१०६८९	५३६
५.	३३	मूळ धातू व संमिश्रधातू उद्योग	२०६५३	९७०५	५०१	६४२	३८००	५६९५	१०८५३६	९३८८३	१५४३५
६.	३४	धातूची उत्पादने, स्टेभाग अवजड मशीनरी व वाहतूक साहित्या शिवाय तयार करणे	३०६९३	४२६३	४८६	५९०	४७५३	६८५५	२८१३२	२३३५५	३४८०

तक्ता क्रमांक: ५.४ पुढे चालू.....

[तक्ता क्रमांक: ५.४ पुढे चालू.....]

	१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
७. ३५ मशीन अकारे सुटे भाग तयार करणे [विकेटी मशीन धावाय]	४५६३०	[-]२९५०	१२५	१७१	७५५	१५५०	२५५८	५६५४	[-]२०८२			
८. इतर -----	७५२६	[-] २५७	१६५	२०३	१९५०	२६८८	११२५७	८२८५	२५३९			
जिल्हा बेरीज	१३,९३३८	३,१५३८	३,५०१	४,५१९	१,६५३९	२,६८६०	४,६०३,६१	४,६७,७५७	३,८७,९०			

टीप: १] आकडे अस्थायी आहेत. २] आकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत. ३] आकडे गणना क्षेत्रातील सर्व कारखान्यांची माहिती व गैरगणना क्षेत्रातील अंदाज माहितीवर आधिक आधारीत आहेत. ४] ३ पेक्षा कमी कारखाने असलेल्या उद्योगांची माहिती "इतर" या उद्योग गटात अंतर्भूत केली आहे. ५] ज्या एकीकृत पत्रकातील आकडे दोन किंवा जास्त जिल्हयातील आहेत ती एकीकृत पत्रके हा तक्ता तयार-करताना विचारात घेतली नाहीत. ६] जिल्हयाची पुनर्रचना झाल्याने तालुक्याबद्दलची एकत्रित माहितीचा यात समावेश आहे.

आधार: अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

जालना जिल्हयातील रोजगार विनियम केंद्रातील आंकडेवारी १९८५-८६
या वर्षाकरीता.

अ. क्र.	बाबी	१९८५-८६
१.	जाहीर केलेल्या रिक्त्या जागांची संख्या	६९४
२.	तेवा योजनाचा उपयोग करणारे मालक	६१
३.	पटावरील अर्जदारांची संख्या	२३, १४४
४.	नोकरी मिळालेल्या अर्जदारांची संख्या	
	अ) खाजगी क्षेत्र	—
	ब) सार्वजनिक क्षेत्र	४०२
५.	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	
	अ) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती	५८
	ब) इतर	२५१
	क) स्कुण	४०२
६.	राष्ट्रीय विकासाच्या क्षेत्रात व्यवसाय	
	१] व्यावसायिक तांत्रिक आणि संबंधित कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	२६३
	२] नोकरी दिलेले	१७५
	२] प्रशासकीय शास्त्रीय आणि व्यवस्थापकीय कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	५
	२] नोकरी दिलेले	—
	३] लेखनिक व तत्संबंधीचे कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	२५३
	२] नोकरी दिलेले	५५
	४] विक्री कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	—
	२] नोकरी दिलेले	—
	५] शेतकरी मत्स्य व्यवसाय शिकारी व संबंधित कामगार	
	१] नोंदणी केलेले	२३
	२] नोकरी दिलेले	३३

[तक्ता क्रमांक: ५.५ पुढे चालू.....]

१.	२.	३.
६] खाणा कामगार		
१] नोंदणी केलेले		
२] नोकरी दिलेले		
७] वाहतूक व दळणावळणा व्यवसायातील कामगार		
१] नोंदणी केलेले		३२
२] नोकरी दिलेले		३
८] क्राफ्टसमन, उत्पादन प्रक्रिया कामगार		
इतर ठिकाणी वर्गीकरण न झालेले कामगार		
१] नोंदणी केलेले		२१३
२] नोकरी दिलेले		२८
९] सेवा, खेळ या तत्सम कामगार		
१] नोंदणी केलेले		२९
२] नोकरी दिलेले		९
१०] इतर ठिकाणी वर्गीकरण न केलेले कामगार		
१] नोंदणी केलेले		४,९०४
२] नोकरी दिलेले		६६
११] एकूण		
१] नोंदणी केलेले		४,८२०
२] नोकरी दिलेले		४०९

आधार: जिल्हा सेवा योजन अधिकारी जालना.

[७२] -

तक्ता क्रमांक: ५६

जालना जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम १९८५-८६ या वर्षाकरिता

अ. क्र.	वाच	परिमाण	वर्ष [१९८५-८६]
१.	<u>सेवा योजन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र</u>		
१]	वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तीशः अगर गटामध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या	संख्या	निरंक
२]	सेवा योजन केंद्रामध्ये घणयात आलेली गटांची चर्चा	"	"
३]	मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरीवर/प्रशिक्षणासाठी/उभेदवारी साठी दिलेल्यांची संख्या	"	"
२.	<u>विश्वविद्यालयीन सेवा योजन माहिती मार्गदर्शन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन</u>		
१]	वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तीशः अगर गटामध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या	"	"
२]	सेवा योजन केंद्रामध्ये घणयात आलेली गटांची चर्चा	"	"
३]	मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना व नोकरीवर/प्रशिक्षणासाठी/उभेदवारीसाठी दिलेल्यांची संख्या	"	"

आधारः जिल्हा सेवायोजन अधिकारी, जालना.

[७३]

तक्ता क्रमांक: ५७

१९८५-८६ वषरत जालना जिल्हयात रोजगार हमी योजनेखाली धेतलेली कामे, त्यावरील रोजगार व खर्च

अ. क्र.	महिना	प्रत्यक्ष	संचित	मनुष्य दिवस	रोजगार हमी योजनेखालील कामाची संख्या
१.	एप्रिल	१९८५	१९८५	१४,००२	१८७
२.	मे	१९८५	३२,३९	२०,२७५	२४२
३.	जून	१९८५	७३,०१	२१,३३९	२००
४.	जुलै	१९८५	२०,२८	१४,००१	२३६
५.	ऑगस्ट	१९८५	२५,९७	१०,३३९	१९०
६.	सप्टेंबर	१९८५	२३,८८	१०,५२५	२२३
७.	ऑक्टोबर	१९८५	२५,४३	७,२०४	१६३
८.	नोव्हेंबर	१९८५	१९,५८	१६,२७७	१८०
९.	डिसेंबर	१९८५	२७,७७	१०,८६५	१९२
१०.	जानेवारी	१९८६	१९,८२	१२,९६६	१८०
११.	फेब्रुवारी	१९८६	२९,९४	१२,६१०	१८३
१२.	मार्च	१९८६	६२,१९	१६,५३९	२४८
एकूण १९८५-८६		३१७,८१		१,४९,०४९	२,४२४

आधार: जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, जालना.

[७४]

तक्ता क्रमांक: ५.८

जालना जिल्ह्यातील असलेल्या निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार ३१ मार्च १९६६ ला संपणाऱ्या वर्गीकरिता.

अ. क्र.	उद्योगाचे नांव	राष्ट्रीय उद्योग संकेतांक	साहित्य देणाऱ्या आस्थापनांची संख्या	कर्मचारी वर्गाची संख्या			
				शासकीय	निमशासकीय	खाजगी	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	कृषि	०	९	३७४	—	७१	४४५
२.	खाणाकाम	१	—	—	—	—	—
३.	वस्तू निर्माण	२ आणि ३	३९	२४	२९	२,७७७	३,०३०
४.	वीज निर्मिती व गॅस, पाणी व सांडपाणी सेवा	४	१	—	८५८	—	८५८
५.	बांधकाम	५	११	६७४	९९	१७	७९०
६.	घाऊक व किरकोळ व्यापार व हॉटेल व्यवसाय	६	२०	—	—	१९५	१९५
७.	परिवहन, गुदामे आणि दळणावळण	७	३	९६	२२	४	१२२
८.	वित्त पुरवठा, विमा स्थावर मालमत्ता आणि व्यापार विकासक सेवा	८	३१	—	४९७	४७३	९७०
९.	सामूहिक, सामाजिक आणि व्यक्तिगत सेवा	९	८९	५,०४३	२,५७६	—	८,६१९
एकूण		—	२०३	६,२११	४,०८१	४,५५६	१४,८४८

आधार: जिल्हा सेवा योजन अधिकारी, जालना.

[७५]

तक्ता क्रमांक: ५.९

जालना जिल्हयातील ३१ मार्च १९८६ अखेर विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या
[लोकसंख्या हजारात]

यंत्रणा	जिल्हयातील संख्या		विद्युतीकरण झालेली गावे		विद्युतीकरण झालेली शहरे		एकूण विद्युतीकरण	
	गावे	शहरे	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
१. महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, जालना.	९१३	४	९०४	८,७०	४	१,६०	९०८	१०,३९
२. खाजगी कंपन्या	—	—	—	—	—	—	—	—
३. जिल्हयाची एकूण बेरीज	९१३	४	९०४	८,७०	४	१,६०	९०८	१०,३९

[७६]

टीप: लोकसंख्येचे आंकडे पुष्पांकात केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत.

आधार: कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, जालना.

[७६]

तक्ता क्रमांक: ५.१०

जालना जिल्ह्यात विजेचा वापर १९८५-८६ या वर्षाकरिता [हजार कि. वॅट तात्तामध्ये]

अ. क्र.	निर्मितीचा प्रकार	विजेचा वापराचा प्रकार						संबंधनाची संख्या	
		घरगुती	व्यापारी कामासाठी लघु शक्तीसाठी वीज	औद्योगिक	सांख्यिक	कृषि	इतर		सकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	
१.	थरमल	१११२०	३१३०	१३२१०	१३७०	१९२८०	३५०	४८४६०	६६०८७
३.	हायड्रो	---	---	---	---	---	---	---	---
३.	इतर	---	---	---	---	---	---	---	---
५.	सकूण	१११२०	३१३०	१३२१०	१३७०	१९२८०	३५०	४८४६०	६६०८७

आधार: कार्याकारी अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, जालना.

[७६]

[७७]

तक्ता क्रमांक: ५.११

आर्थिक गणना १९८०

विगर कृषि आस्थापना

आस्थापना व स्वकार्यरत उद्योगासह

जिल्हा: औरंगाबाद.

बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
[एक] सर्व प्रकारच्या आस्थापना एकत्र	३२,७४५	१७,७३३	५०,४७८
१.१ आस्थापनांची संख्या	५,८०१	६,६२५	१२,४२६
१.२ आस्थापनांची मालकीच्या प्रकारानुसार संख्या			
अ] सहकारी	३६७	२२०	५८७
ब] सांख्यिक	२,८९७	१,४२३	४,३२०
क] खाजगी	२,५३७	३,९८२	६,५१९
१.३ मालकांचा विशेष सामाजिक गट [एकूण संस्थेची टक्केवारी]			
अ] अनुसूचित जाती	१४.३८	३.७६	१८.१४
ब] अनुसूचित जमाती	३.३७	२.६०	५.९७
१.४ जागिरेहीत कार्यान्वित असलेले असलेल्या संस्थांची एकूण संस्थेची टक्केवारी	२३.८१	१२.६६	३६.४७
१.५ शक्तीवर चालणाऱ्या संस्थांची एकूण संस्थेची टक्केवारी	१४.२३	१६.७५	३०.९८
[दोन] सर्वसाधारणापणे काम करणाऱ्या कामगारांची संख्या			
अ] एकूण कामगार	५८,३५१	८२,४४५	१,४०,७९६
ब] घेतनावर काम करणारे कामगार	२०,०७५	६१,६६६	८१,७४१
क] घेतनावरील कामगारांची एकूण कामगारांची टक्केवारी	३४.४८	७४.७८	५८.०६
ड] कामगारांची प्रतिस्थापना सरासरी संख्या	५	११	८

टीप: जालना जिल्ह्याची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या औरंगाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०

तक्ता क्रमांक: ५.१३.

प्रमुख उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या व सर्वसाधारणपणे नेहमी काम
करणाऱ्या कामगारांची संख्या

जिल्हा: औरंगाबाद.

अ. क्र.	बाब	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापना	कामगार	आस्थापना	कामगार	आस्थापना	कामगार
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१.	खाणाकाम	२७	१०६	१	१८	२८	
२.	उत्पादन व दुरुस्ती सेवा	१४९५३	२५३२२	५०१७	२७७७२	१९९७०	५३००१
३.	बीज, गेंस व पाणी	४	४२	१२	७६	१६	११८
४.	बांधकाम	२७४	५३५	१०६	३७५	३८०	९१५
५.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	१००४८	११९३१	७४४१	११९४१	१८४८९	२३०७२
६.	निवासगृहे व उपहार-गृहे	१९५८	१८०५	१०५७	३६६५	२३१५	५४७४
७.	वाहतूक	५६	१४३	३६२	१२२३	४२५	१३६६
८.	साठवणूक व वस्त्रार	१६	२२	२६	२४७	११२	२६२
९.	दळणावळण	२१९	४५१	३६	५६०	२५५	१०११
१०.	अथ पुरवठा, विमा, मा मालमत्ता व धंदेविषयक सेवा	३३४	९२३	६५२	२८१७	९९३	६७४०
११.	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा	५६५६	१४६४७	२९३२	२८६८६	८५९५	४३३३३
१२.	इतर						
१३.	सर्व प्रमुख उद्योग गट	३२७४५	५५८२७	१७७३३	७६५९१	५०४७८	१३२४१८

टीप: जालना जिल्हयाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या औरंगाबाद जिल्हयाचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०

तक्ता क्रमांक: ५.१३.

१९८०च्या आर्थिक गणानुसार औरंगाबाद जिल्हयातील महत्वाच्या उद्योगगटानुसार
बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१.	खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	०५	२, ७३५	२८२	३, ७१७
२.	इतर वस्त्र निर्माण उद्योग	२७	३, ७२०	१, १६३	४, ८८३
३.	लाकूड व लाकडाचे उत्पादन	२९	३, ६५२	३१०	३, ९६२
४.	चामडी व चामड्याच्या वस्तू तयार करणे	३२	८४९	९१	९४०
५.	धातू उद्योग व त्याचे भाग यंत्रसामग्री व सामग्री वगळता	४३	१, ०१३	४०२	१, ४१५
६.	दुरुस्ती सेवा	४८	१, ५३८	१, ००२	२, ५४०
७.	किरकोळ व्यापार	५९	१, ८१५	७, १३०	१६, ९४५
८.	उपहारगृहे व कॅफे	६०	१, १३७	८६५	२, ००२
९.	सार्वजनिक प्रशासन	८८	१, ०१६	७२८	१, ७४४
१०.	शैक्षणिक सेवा	९०	१, ४३०	४३७	१, ८६७
११.	वैद्यकीय व आरोग्य सेवा	९२	५६६	४२५	९९१
१२.	खाजगी प्रकारच्या सेवा	९८	१, ८९३	८१९	२, ७१२

एकूण

२९, ३६४ १४, २५४ ४३, ६१८

टीप: जालना जिल्हयाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या औरंगाबाद
जिल्हयाचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०

१९८० च्या आधिक गणनेनुसार औरंगाबाद जिल्ह्यातील महत्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषी आस्थापनेतील कामगारांची संख्या.

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक			
		३.	४.	५.	६.
१.	छात्रदा पदार्थांचे उत्पादन	०५	६, १६८	२, ५४३	८, ७३१
२.	तंबाखू व तंबाखूचे उत्पादन	०७	४	१, ८७८	१, ८८२
३.	इतर वस्त्रा निर्माण उद्योग	२७	४, ७२२	१, ८६३	६, ५८५
४.	लाकड व लाकडाचे उत्पादन	२९	५, ८१४	२७४	६, ७८८
५.	चामडे व चामड्याच्या वस्तू तयार करणे.	३२	१, १२४	२९५	१, ४१९
६.	रसायन व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन	३५	७	१, २९८	१, ३०५
७.	अधातुजन्य पदार्थांचे उत्पादन इतरत्र वर्गीकृत न केलेले	४०	२, ००५	४४३	२, ४४८
८.	मूळ धातू व संमिश्र धातू उद्योग	४१	१२	२, ००८	२, ०२०
९.	धातू उद्योग आणि त्याचे भाग यंत्र, सामग्री व सामग्री वगळता	४३	१, ५४८	२, ६८९	४, २३७
१०.	यंत्र व यंत्र सामग्री	४४	१७	३, ३२३	३, ३४०
११.	वाहतूक साधन सामग्री उद्योग	४६	—	१, ९०९	१, ९०९
१२.	दुरुस्ती सेवा	४८	१, ९२१	१, ९७०	३, ८९१
१३.	धातूक व्यापार	५८	३७९	७२२	१, १०१
१४.	किरकोळ व्यापार	५९	११, ५५२	१०, ४१९	२१, ९७१
१५.	उपहारशुद्धे व कॅफे	६०	१, ७७८	२, ९१६	४, ६९४
१६.	बॅकिंग	७४	३९८	१, ५६६	१, ९६४
१७.	सार्वजनिक प्रशासन	८८	५, १८२	१७, ८०८	२२, ९९०
१८.	शैक्षणिक सेवा	९०	४, ८३७	६, १४५	१०, ९८२
१९.	वैद्यकीय व अरोग्य सेवा	९२	९४४	२, १८०	३, १२४
२०.	छात्रांणी प्रकारच्या सेवा	९८	२, ४१९	१, ३६७	३, ७८६

एकूण

५०, ८३१ ६४, ३३६ ११, ५, १६७

टीप:— जालना जिल्ह्याची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे पुन्या औरंगाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यांत आली आहे.

आधार:— आधिक गणना १९८०.

[८१]

तक्ता क्रमांक: ५, १५

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार औरंगाबाद जिल्हयातील बिगर कृषि सहकारी आस्थापना [सर्व उद्योग गट एकत्र]

अ. क्र.	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१.	सहकारी औद्योगिक संस्थांची संख्या	३६७	२३०	५९७
२.	क्विवर चालणा-या संस्थांची एकूण संख्येची टक्केवारी	२.७२	११.८२	६.१३
३.	सहकारी औद्योगिक आस्थापनात सर्व साधारणपणे काम करणारे कामगार-			
	अ] एकूण संख्या	२,२८८	३,०५६	५,३४४
	ब] प्रति आस्थापना कामगारांची संख्या	६	१४	९

टीप: १] सहकारी उद्योग । या गटात सहकारी संस्था आहेत कारण सहकार प्रकाराखाली स्वयंकार्यरत उद्योग नाहीत.

२] जालना जिल्हयाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या औरंगाबाद जिल्हयाचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०

[६७]

[८२]-

तक्ता क्रमांक: ५.१६

१९८०च्या आर्थिक गणनेनुसार औरंगाबाद जिल्ह्यातील प्रमुख उद्योग गटानुसार
सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या

अ. क्र.	उद्योग गट	गावसिण		नागरी		एकूण	
		३.	४.	५.	६.	७.	८.
		आस्थापना रोजगार		आस्थापना रोजगार		आस्थापना रोजगार	
१.	खाणकाम व दगडकाम	---	---	---	---	---	---
२.	उत्प्रेषण व दुसऱ्या सेवा	९	६८५	३८	१,५४२	४७	२,२२७
३.	वीज, गॅस, पाणी पुरवठा	---	---	---	---	---	---
४.	बांधकामाशी संबंधित उद्योग	---	---	१	१५०	१	१५०
५.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	५९	९४	४७	९६	१०६	१९०
६.	उपहार गृहे व हॉटेल	२	२	१३	७०	१५	७२
७.	वाहतूक	---	---	---	---	---	---
८.	साठवणूक व वखार	३	४	६	६	९	१०
९.	दळणावळणा	८	१७	१	२	९	१९
१०.	वित्त व्यवस्था इत्यादी सेवा	१६९	५१३	६६	७३०	२३५	१,२४३
११.	सामुहीक, सामाजिक व खाजगी सेवा	११७	९७३	४८	४६०	१६५	१,४३३
१२.	इतर	---	---	---	---	---	---
	बेरीज	३६७	२,२८८	२२०	३,०५६	५८७	५,३४४

टीप: १] सहकारी उद्योग या सहकारी संस्था आहेत कारण सहकार प्रकाराखाली स्वयंकार्यरत उद्योग नाहीत.

२] जालना जिल्ह्याची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या औरंगाबाद जिल्ह्याचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०

[८३] -

तक्ता क्रमांक: ५.१७

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार औरंगाबाद जिल्हयातील उत्पादन व तुरुस्ती सेवा या गटातील संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या

रोजगारांचा आकारमान गट [संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
१ - २	७१८	१, १९१	६५५	१, १६६	१, ३७३	२, ३५७
३	९८	२९४	२९४	८८२	३९२	१, १७६
४	६२	२४८	१९४	७७६	२५६	१, ०२४
५	४६	-२३९	१२५	-६२५	१७१	-८५५
६ - ९	१६४	१, २०९	२३१	१, ६५९	३९५	२, ८६८
१०-१९	१२०	१, ५२६	१२७	१, ६३४	२४७	३, १५४
२०-४९	२८	-७१२	९३	२, ८९३	१२१	३, ६०५
५० त्यापेक्षा जास्त	८	१, ४९९	८८	१५, १३५	९६	१६, ६३४
सर्वे :						
आकारमान गट	१, २४४	६, ९०३	१, ८०७	२४, ७७०	३, ०५१	३१, ६७३

टीप: जालना जिल्हयाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या औरंगाबाद जिल्हयाचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०

[८३]

[८४] -

तक्ता क्रमांक: ५.१८

१९८०च्या आर्थिक गणनेनुसार औरंगाबाद जिल्हयाची घाऊक किरकोळ संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणाऱ्या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या

रोजगारांची आकारमान गट[संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
१-२	४५९	७६०	८३४	१,५६७	१,२९३	२,३२७
३	८६	२५८	४६२	१,३८६	५४८	१,६४४
४	३८	१२०	२५२	१,००८	२८२	१,१२८
५	१४	७०	११५	५७५	१२९	६४५
६-९	२१	१४४	१७१	१,१६१	१९२	१,३०५
१०-१९	५	५८	४३	५४०	४८	५९८
२०-४९	---	---	८	२०५	८	२०५
५० त्यापेक्षा जास्त	---	---	१	६१	१	६१
सर्व	६१५	१,४१०	१,८८६	६,५०३	२,५०१	७,९१३

टीप: जालना जिल्हयाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या जिल्हयांचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०

[६१]

१९८०च्या आर्थिक गणनेनुसार औरंगाबाद जिल्हयातील सामुहीक, सामाजिक व व्यक्तीगत संस्थांची एकूण संख्या व

१९८० नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या

आकारमान गट [संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
१-२	२,१८८	२,८३३	५४९	८५५	२,६३७	३,६८८
३	१०४	६१२	१७०	५१०	३७४	१,१२२
४	१२६	५०५	८०	३२८	२०६	८३४
५	१०६	५३६	८२	५१०	१८८	६४६
६-९	२५९	१,८६०	२१३	१,५७२	४७२	३,४३२
१०-१९	१४८	१,९६१	२६२	३,४७३	४१०	५,४३४
२०-४९	७२	२,०३७	२१८	६,७२८	२९०	८,७६५
५०-त्यापेक्षा जास्त	१०	१,१९२	११५	६३,६०४	१२५	१४,७९६
सर्व:						
आकारमान गट	३,६१३	१९,५२९	१,६८९	२७,४७२	४,७०२	३९,००१

टीप: जालना जिल्हयाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे जुन्या औरंगाबाद जिल्हयाचीच माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०

जिल्हयातील एकूण कामांक: ५, २०

१९८० च्या आर्थिक गणनेनुसार औरंगाबाद सर्व उद्योग गट मिळून एकत्र संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणाऱ्या आकारमान गटाच्या आकारमान गटानुसार संख्या

रौजगारांचा आकारमान गट [संख्या]	गाामीण आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या	नागरी आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या	गाामीण एकूण आस्थापनांची संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.
१-२	३, ८५८	५, ७०६	२, ४१२	४, २६५	६, २७०	९, २७१
३	५०७	१, ५२१	१, १७७	३, ४४१	१, ६५४	४, ९६२
४	३०३	१, २१२	६७८	२, ७१२	१, ९८१	३, ९२४
५	२०८	१, ०४०	४२५	२, १२५	१, ६३३	३, १६५
६-९	५०७	३, ६४८	८०८	५, ७७३	१, ३१५	९, ४२१
१०-१९	२९४	३, ८२३	५७३	४, ४६६	२, ८६४	११, २८९
२०-४९	१०५	२, ८६८	३५६	१०, ८८६	२, ४६१	१३, ७५४
५० त्यापेक्षा जास्त	१९	२, ७८१	२२६	३०, ८५२	२, २४५	३३, ६३३
सर्व:	५, ८०१	२२, ५९९	६, ६२५	६४, ५२०	१२, ४२६	९०, ११९

टीप: जालना जिल्हयाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्यामुळे पुढ्या औरंगाबाद जिल्हयाचीय माहिती देण्यात आली आहे.

आधार: आर्थिक गणना १९८०.

आधार: आर्थिक गणना १९८०.

तक्ता क्रमांक: ६.१

जालना जिल्ह्यातील विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था

अ. क्र.	संस्थांचा प्रकार	३०. ६. १९८६
१.	सहकारी पत संस्था	६१५
२.	सहकारी बिगर पत संस्था	४२६
३.	कृषि पत संस्था	५७७
	१] जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी	१
	२] जिल्हा भू-विकास बँका	१
	३] प्राथमिक कृषि सहकारी संस्था	५७३
	४] इतर	---
	अ] धान्य बँका	---
	ब] आदिवासी पत संस्था	---
	क] शेतकरी सेवा संस्था	---
४.	बिगर शोती पत संस्था	४१
	१] औद्योगिक सहकारी बँका	---
	२] नागरी बँका व नागरी पत येदया	५
	३] पेंशन धारकांची संस्था	३६
	४] गिरणी व कारखाने कामगार संस्था	---
	५] थ्रिफ्ट आणि पत संस्था	---
	६] भिषी	---
	७] इतर	---
५.	कृषि बिगर पत संस्था	१८४
	१] कृषि पणान	६
	२] कृषि उत्पादन व प्रक्रिया	३
	३] मत्स्य व्यवसाय	१५
	४] पशुसंवर्धन संस्था	१
	५] सिमेंट संस्था	५
	६] शोती सहकारी संस्था	---
	७] कृषि प्रक्रिया	१३
	अ] कुक्कुटपालन	---
	ब] पीक संरक्षण	---
	क] दुग्ध व्यवसाय	१४१
	इतर [नसूद करावे]	---
	अ] भात गिरणी	---
	ब] फलोद्यान संस्था	---

तक्ता क्रमांक: ६.१ पुढे चालू.....

[तक्ता क्रमिक: ६.१ पुढे चालू.....]

१.	२.	३.
६.	बिगर कृषि बिगर पत संस्था	२४२
१]	हातमाग कामगार	८
२]	विणकर [सत्रमाग]	८
३]	इतर औद्योगिक	—
४]	गाहक भांडार	९
५]	घरबाधणी	४१
६]	देखरेख संस्था	—
७]	इतर [नमूद करावे]	—
अ]	औद्योगिक वसाहत	१
ब]	वन	—
क]	वाहतूक	१
ड]	छपाई प्रकीर्ण	२
इ]	प्रसिध्दी	—
फ]	रुग्णालय	—
ग]	कामगार कंत्राट	१०३
ह]	जिल्हा व विभागीय सहकारी मंडळ	—
च]	संघ	—
छ]	साखर कारखाने	२
	चर्म रंगविणी व	—
	कपाविणी-या संस्था	२
ज]	ताडी सहकारी संस्था	१०
झ]	बहुउद्देशीय ग्रामीण कारागीर संस्था	६
न]	महिला संस्था	८
त]	चर्मकार	१०
थ]	बांधकाम	६६
द]	संकीर्ण	६६
ध]	रिक्शा ओढणा-यांची संस्था	१०
म]	तेलघाणी	२
य]	हस्त व्यवसाय	१
र]	फळ, भाजीपाला वृक्ष उत्पादक	१
ल]	अपंग	१
व]	सत, गिरणी	१
एकूण सहकारी संस्थांची संख्या		१, ०४१

टीप: जिल्हा भूविकास बँक राज्य पत संस्था असल्याने एकूण सहकारी पत संस्थेत समाविष्ट केला गेला नाही.

आधार: जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, पालना.

तद्वत्ता क्रमांक: ६. २

जालना जिल्हयातील विविध प्रकारच्या पतपेढ्याबाबत निव्वळ माहिती
३०. ६. ८६ ला संपणा-या व्षिकरिता.

[समये व सभासद संख्या हजारात]

अ. क्र.	बाब	३०. ६. ८६ ला दिवशी
१.	३.	३.
१.	सकूणा सहकारी संस्थांची संख्या	१, ०४१
२.	सकूणा सभसदांची संख्या	९६२
३.	भरणा झालेले भाग भांडवल	१९, ६७, ८९
४.	<u>त्यापेकी</u>	
	१] शासकीय	१०, ०२, ९३
	२] स्वतःचा निधी	४, ६८, ३५
५.	ठेवी	५, ४४, ३४
६.	खेळते भांडवल	८७, ०७, ६७
७.	निव्वळ दिलेले कर्ज	२६, १७, ४७
८.	<u>नफा</u>	
	१] सहकारी संस्थांची संख्या	३९१
	२] रक्कम	६३, १४
९.	<u>तोटा</u>	
	१] सहकारी संस्थांची संख्या	५१७
	२] रक्कम	४, ३३, ८८
१०.	नफा किंवा तोटा नसलेल्या सहकारी संस्था	१३३

आधार: १] जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, जालना.

२] दुग्ध व्यवसाय विकास अधिकारी, जालना.

३] कार्यकारी संचालक, समर्थ सहकारी साखर कारखाना लि. अकृशानगर

४] कार्यकारी संचालक, जालना सहकारी साखर कारखाना लि. रामनगर

तकता क्रमांक: ६.३

जालना जिल्हयातील ३०.६.१९८६ ला संपणा-या वर्षातील सहकारी बँकांचे कोषे

[सूचक तालिका]

अ. क्र.	बाब	शाखीची संख्या	सभासद संख्या	भाग भांडवल	राखीव व इतर विधी	कुल भांडवल	विलीनी व अल्प मुदतीचे	विलीनी व अल्प मुदतीचे	विलीनी व अल्प मुदतीचे
१.	महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक								
२.	जिल्हा प्रध्यवर्ती सहकारी बँक	४२	४२	१	१	१	१	१	१
३.	जिल्हा औद्योगिक बँक								
४.	महाराष्ट्र राज्य सहकारी भू-विकास बँक								

[१०]

सहकारी बँकांची

तकता क्रमांक: ६.३

[तक्ता क्रमांक: ६.३ पुढे चालू.....]

अ. क्र. नांव	दिलेले कर्जे चालू.....									
	त्यांपैकी			यणो कर्जे				थकलेले कर्जे		
	अल्प हंगामी शोती कामा-	मध्यम मुदतीची	दीर्घ मुदतीची	अल्प मुदतीचे रोखपत व देयकातील कसुर यासह	मध्यम मुदतीचे	दीर्घ मुदतीचे	अल्प मुदतीचे रोखपत व देयकातील कसुर यासह	मध्यम मुदतीची	दीर्घ मुदतीची	
	१.	३.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.
१. महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
२. जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक	६, ६५, ३७	७८, ४५	--	१५, २४, ६६	२, १८, ६४	१२, ००	५, ७२, ५२	६३, २५	१, ५३	
३. जिल्हा औद्योगिक बँक	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
४. महाराष्ट्र राज्य सहकारी भुविकास बँक	--	--	१, ०९, ००	--	--	५, ५४, ३४	--	--	१, २४, ६३	

आधार: जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जालना.

[१२]

तक्ता क्रमांक: ६५

जालना जिल्हयातील प्राथमिक-कृषि सहकारी संस्थांचे ३०. ६. १९८६ला दिवशी संपणा-या वषाचि कार्य

[रुपये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	सहकारी संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद				भाग भांडवल	त्यापेकी शासकीय	राखीव व इतर निधी	कज
				एकूण स्तंभ	खातेदार	सभासद	इतर				
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
	जिल्हा एकूण	५७३	१, ६८, ६५३	१, ४८, ६२५	४०, ८६४	१, ६७, ८३१	—	३, ३५, ६८	१३, ६७	७, ८९	१७, २५, ८८
१.	तालुके										
१.	भोकरदन	१०८	३३, ६६८	२७, ८५६	७, १९४	२०, ६६२	—	६८, ५६	५, १७	७६	३, ३१, ९६
२.	जाफ्राबाद	६५	१३, ७६०	१२, ८२२	३, १७०	१, ६५५	—	३५, ०३	१, २७	३१	१, ५८, ९३
३.	जालना	१२२	३५, ९६२	३५, ५१२	७, ९५०	२७, ५६२	—	७७, ६४	४, ४६	२, ६१	४, १२, ४१
४.	अंबड	१५९	५०, ६८५	४७, ८३३	१३, ६२६	३१, २०७	—	८५, १५	१, ८१	१, ३६	५, ५२, ६४
५.	परतूर	११९	३४, ५७८	२७, ६६९	८, ९२४	१८, ७४५	—	७२, ३०	३६	२, ९१	२, ६९, ९४

[तक्ता क्रमांक: ६५ पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ६.४ पुटे चालू.....]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	खेते भांडवल	दिलेली एकूण कर्जे		थणी कर्जे		कर्जाची एकूण थकबाकी	
			[अल्प, मध्यम, दीर्घ]	[अल्प, मध्यम, दीर्घ]	[अल्प, मध्यम, दीर्घ]	[अल्प, मध्यम, दीर्घ]		
			अर्जांची संख्या	रक्कम	अर्जांची संख्या	रक्कम	थकबाकीदारांची संख्या	रक्कम
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.
	जिल्हा एकूण	१९, ८१, १२	२०, ८७९	६०, ७९, ४४	१, ३०, १६०	१६, ९५, २९	४१, २४९	५, ५३, ३७
	तालुके							
१.	भोकरदन	३, ७३, ६७	१४, ७९३	२, १०, ४६	२१, २७०	३, १९, ८७	६, ४७७	७१, ७३
२.	जाफ्राबाद	१, २७, ६१	८, ७९४	१, ५८, ६१	११, २७२	१, ७१, ९७	४, ५४६	५३, ९१
३.	जालना	५, २९, ४९	२२, ३२२	२, ७८, ७४	२९, ०२४	४, २७, ७४	६, ७२२	७७, १६
४.	अंबड	५, ९३, ३०	२७, ६७६	२, ८३, ०६	३८, ७६६	५, ४७, ९२	११, ०९९	२, १७, ९७
५.	परतूर	२, ८६, ८५	१६, ४९४	१, ४८, ५७	२९, १२८	२, २७, ७२	१२, ४३४	१, ३२, ६०

[तक्ता क्रमांक: ६.४ पुटे चालू.....]

क्रमांक: ६५ पुढे चालू.....]

१. क्र. जिल्हा/तालुका

थकबाकी पेकी

१.	२.	तीन वर्षांपेक्षा कमी		तीन वर्षांपेक्षा अधिक	
		थकबाकीदारांची संख्या	रक्कम	थकबाकीदारांची संख्या	रक्कम
३.	४.	२०.	२१.	२२.	२३.
	जिल्हा एकूण	२७, ७३९	३, ८७, २७	१३, ५३०	१, ६६, १०
	तालुके				
१.	भोकरदन	३, ३४०	४७, ४८	३, १३७	२४, २५
२.	जाफ्राबाद	३, ४५०	३२, ३७	१, ०९६	१४, ५४
३.	जालना	५, ७५६	६७, १४	२४६	१०, ०२
४.	अंबड	४, ५८७	१, १४, २६	६, ५०३	१, ०३, ०१
५.	परतूर	१०, ५८६	१, १८, ३२	१, ८४८	१४, २८

१. १. १. १.

टीप: जालना तालुक्यात एक शेतकरी सेवा संस्था बेरजेत जमा केली आहे.

आधार: जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जालना.

[२५]

तक्ता क्रमांक: ६. ५१

जालना जिल्हयातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थामार्फत ३०. ६. १९८६ ला संपणा-या वर्षाकरिता दिलेली पिक कर्जे
[सपथे हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	सकूणा स्तंभे ४ ते १३]	अन्नधान्ये									
			खाद्य पिके			अखाद्य पिके						
			गहू	भात	ज्वार, कर्णिक धान्ये [ज्वारी, बाजरी, मका इ.]	डाळी	इतर	कापूस	गळीताची धान्ये	उत्त ताग व मेषटफ	इतर	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.
	जिल्हा बेरीज	२, १५, ७८	३१, ७१	—	१, ५६, ६६	३७, २५	३६, ५५	३, ६४, ३२	३२, १६	२, ५७, १३	—	—
	तालुके											
१.	भोकरदन	१, ८७, ३७	८, ७६	—	४५, २६	४, २४	१५, ४०	५४, ७२	१२, ६०	४४, २२	—	—
२.	जाफ्राबाद	१, ३१, ७५	२, ३०	—	२०, ३५	१०	१, ४६	८०, ६०	१६	२६, २०	—	—
३.	जालना	१, ८४, ३४	२, ८८	—	२८, ००	४, २७	—	६३, ५४	१३, १५	६४, ८०	—	—
४.	अंबड	२, ६८, ६२	१०, ०३	—	५५, ६०	२०, ०२	१८, ६३	२०, ०२	२, २५	७१, ३०	—	—
५.	परतूर	१, ४४, ३३	७४	—	६, ७५	७, १५	१, १२	७५, ३०	३, ३६	४९, २१	—	—

आधार: जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, जालना.

[१६]

तक्ता क्रमांक: ६. ५३

सहकारी

जालना जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थामार्फत ३०. ६. १९६६ला संपणा-या वर्षाकरिता दिलेली पिक कर्जे
[समथे हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण स्तंभ [४ ते १३]	खान्ध पिके					अखण्ण पिके				
			गहू	भात	ज्वार व धान्य [ज्वारी, बाजरी, मका इ.]	डाळी	इतर	कापूस	गळीतापी धान्य	ऊस	ताग व मेस्टा	इतर.
१.	जिल्हा बेरीज	२९, २०	५०	---	२, ०५	३०	१, ०३	११, ७५	५४	१३, ०३	---	---
	तालुके											
१.	भोकरदन	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
२.	जाफाबाद	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
३.	जालना	२९, २०	५०	---	२, ०५	३०	१, ०३	११, ७५	५४	१३, ०३	---	---
४.	अंबड	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
५.	परतूर	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

आधार: जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जालना.

[१६]

[१७]

तक्ता क्रमांक: ६.५३

जालना जिल्हयातील आदीवासी सहकारी संस्थामार्फत ३०.६.१९८६ला संपणा-या वर्षाकरिता दिलेली पिके कर्जे
[रुपये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण स्तंभ [४ ते १३]	अन्नधान्ये										
			खाद्य पिके					अखाद्य पिके					
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	
			गहू	भात	ज्वार	वर्गीय धान्ये	डाळी	इतर	कापूस	गळीतापी	उस	ताग व	इतर
						[ज्वारी, बाजरी, मका इ.]				धान्ये	मेस्टा		

जिल्हा बेरीज

तालुके

१. भीकरदन
२. जाफ्राबाद
३. जालना.
४. अंबड
५. परतूर

निरंक

आधार: जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, जालना.

[१८]

तक्ता क्रमांक: ६. ६

जालना जिल्ह्यातील जिल्हा आणि प्राथमिक पणान संस्थांचे ३०. ६. १९८६ ला संपणा-या वर्षाचे कार्य

[रुपये हजारत]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	खेळते भांडवल	खरेदीची किंमत			विक्रीची किंमत		
					कृषि उत्पादन	श्रीतीच्या गरजेच्या वस्तू	उपभोग्य वस्तू	स्वतःच्या मालकीचे	अडत्या म्हणून	एकूण [स्तंभ क्र. ९+१०]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	
तालुके										
१.	भोकरदन	१	२, ८६५	११, ७०	—	३४, ९३	२१, ५८	५७, ७९	—	५७, ७९
२.	जाफाबाद	२	९१०	१९, ०३	—	४१, ०२	९, ८१	५२, ७४	—	५२, ७४
३.	जालना	१	७५५	२३, ८१	—	५९, ५९	—	६१, ५८	—	६१, ५८
४.	अंबड	१	४, ३९०	७८, ३९	—	५७, २७	७२, १६	१, ३९, ७७	—	१, ३९, ७०
५.	परतूर	१	४, ५८३	२४, २४	—	४७, ६७	२८, ६६	७०, ९६	—	७०, ९६
एकूण प्राथमिक पणान संस्था										
६		६	१३, ४४३	१, ४९, १७	—	२, ४८, ३९	१, ३२, २१	३, ८२, ६७	—	३, ८२, ६७

[पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ६.६ पुढे चालू.....]

अ. क्र. जिल्हा/ तालुका कृषि उत्पन्नाची विक्री अडते व मालक म्हणून कृषि उत्पन्नाची विक्री [अडते व मालक म्हणून]

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	
ता. क्र.	जिल्हा/ तालुका	भात व तांदूळ	गहू	इतर अन्नधान्ये	कापूस	गळीताची धान्ये	डांबी	इतर	एकूण
१.	भोकरदन	--	--	--	--	--	--	--	--
२.	जाफ्राबाद	--	--	--	--	--	--	--	--
३.	जालना	--	--	--	--	--	--	--	--
४.	अंबड	--	--	--	--	--	--	--	--
५.	परतूर	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण जिल्हा बेरीज--		--	--	--	--	--	--	--	--

[१००]

[संज्ञा क्रमांक: ६६ मुद्दे याकू.....]

अ. क्र. जिल्हा/तालुका		श्रीतीला आवश्यक वस्तुंची विक्री [अडते व मालक म्हणून]					उपभोग्य वस्तुंची स्कूपा विक्री.
		खते	बियाणी	कृषि अवजारे	इतर	स्कूपा	
१.	२.	२०.	२१.	२२.	२३.	२४.	२५.
<u>तालुके</u>							
१.	मोकरदक	३४,४१	१,८३	९	—	३६,३३	२१,४५
२.	जाफ्राबाद	४०,२४	२,२४	—	—	४२,४८	१०,२६
३.	जालना	६१,३७	११	—	—	६१,४८	—
४.	अंबड	६१,१०	४,७८	२८	२,२८	६९,२४	७७,८०
५.	परतूर	३७,४४	३,४७	—	—	४०,९१	२८,४९
जिल्हा बेरीज		२,३५,३६	१२,४३	३७	२,२८	२,५०,४४	१,३८,००

आधार: जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जालना.

वार्षिक हिशेब तक्ते १९८५-८६

[१००]

[१०१]

तक्ता क्रमांक: ६.७

जालना जिल्हयातील ३०.६.१९८६ ला संपणा-या बिगर शोती सहकारी पत संस्थांचे कार्य [रुपये हजारात]

अ. क्र.	प्रकार	संस्था	सभासद	भाग भांडवल [रु.]	राखीव व इतर निधी [रु.]	ठेवी [रु.]	खर्चते भांडवल [रु.]	अग्रिम [रु.]	वसूल [रु.]	थणी [रु.]	थकित [रु.]
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
<u>प्राथमिक सहकारी बँका</u>											
१.	नागरी बँका	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
२.	कर्मचारी पत पेढी आणि इतर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
<u>इतर बिगर शोती</u>											
१.	नागरी बँका	२	१३,१०२	१४,८७	२७,०७	४,६४,१६	६,६८,२३	१,३५,९४	२२,५२	१,०२,९९	११,१७
२.	कर्मचारी पतपेढी	३६	५,०७४	४८,३९	४,१६	१	१,९३,६०	१,८७,९९	१,२२,९७	१,९०,३६	९,९७
३.	इतर [नागरी पतपेढी]	३	६२२	५३	२	६,०१	५६	--	--	४१	--

[१०१]

आधार: जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जालना.

जालना जिल्हयातील-उत्पादक आस्थापना व सामाजिक सेवा सहकारी संस्थांची
अंकिडेवारी [३०.६.१९८६ ला संपणा-या वर्जाकरिता]

[रु. हजारात]

अ. क्र.	संस्थांचे प्रकार	संस्था	सभातद	भाग भांडवल	राखीव व इतर निधी	खर्च भांडवल
१.	<u>उत्पादक आस्थापना</u>					
१]	साखर कारखाने	२	५,८४४	४,९१,५८	३,८८,५९	१६,४२
२]	इतर कृषि प्रक्रिया संस्था	३	१,०९५	३२	१	५४
३]	विणकर संस्था	१६	७९४	३,८५,९६	१,५९	५,५९,८५
४]	सूत क्षिरणी	१	२,२८३	१,६३,८०	४६	२,१६,३३
५]	इतर औद्योगिक सहकारी संस्था	२७	६,७५९	८४,८६	३२	८२,६९
६]	दुग्ध उत्पादक संस्था संघटना	१४१	१०,८४९	६,८८	१,३५	१३,०६
७]	मत्स्य व्यवसाय सहकारी संस्था	१५	६३०	५७	१	१,३१
८]	सहकारी शोती संस्था	—	—	—	—	—
९]	उपसाधिन सहकारी संस्था	५	१४९	६२	१	५६
१०]	जंगल कामगार सहकारी संस्था	—	—	—	—	—
११]	—	—	—	—	—	—
११-]	कृषि माल प्रक्रिया कापसाची रड, काढणा-या व दवाइ करणा-या संस्था	१३	१२,३९५	३१,१०	६,८२	१,०४,५६
१२]	इतर	—	—	—	—	—
२.	<u>सामाजिक सेवा</u>					
१]	ग्राहक भांडार	९	६,२१०	२,३४	२,३८	१०,०५
२]	गृहनिर्माण सहकारी संस्था	७१	१,६८३	३,८६	६	१,३४
३]	कामगार कंत्राट सहकारी संस्था	१०३	५,५२४	०,८०	८	९,३५
४]	औद्योगिक वसाहत आणि वास्तूक	२	१६६	३,३६,१२	९८	८,२६,०१
५]	इतर	—	—	—	—	—

आधार: जिल्हा संपनिर्वाह सहकारी संस्था, जालना.

[१०३]

तक्ता क्रमांक: ६.९

जालना जिल्ह्यातील उत्पादक आस्थापना व सामाजिक सेवा सहकारी संस्था
यांनी केलेले कार्य [३०.६.१९८६ वर]

अ. क्र.	सहकारी संस्थांचे प्रकार	बाब	परिमाण	साध्य ३०.६.१९८६
१.	३.	३.	४.	५.
१.	साखर कारखाने	१] उसाचे गळीत		
		अ] उसाचे वजन	हजार मे. टन	१२८.६७५
		ब] मूल्य	रु. लाखात	३१०.१०
		२] साखरेचे उत्पादन		
		अ] साखरेचे वजन	हजार मे. टन	१३.०९०
		ब] मूल्य	रु. लाखात	७७६.५५
२.	प्राथमिक विणकर संस्था	१] चालू हातमाग	संख्या	१०
		२] खरेदी	रु. लाखात	८.०३
		३] उत्पादन	"-	निरंक
		४] विक्री	"-	७.०८
३.	सुत किरणगी	१] धोटेयांची संख्या	संभरात	---
		२] तयार झालेला धागा	हजार मे. टन	---
४.	इतर औद्योगिक संस्था	१] खरेदी	रु. लाखात	३.०३
		२] उत्पादन	"-	०.७९
		३] विक्री	"-	०.७८
५.	दुग्ध व्यवसाय सहकारी संस्था व संघटना	१] खरेदी	रु. लाखात	८३.७४
		२] विक्री	"-	७८.३७
६.	मच्छीमारी [प्राथमिक व मध्यवर्ती]	१] पकडलेले मासे [मूल्य]	रु. लाखात	०.४९
		२] विक्री [मूल्य]	"-	०.६५
७.	कुषि	१] कसलेली जमीन	संभर हेक्टरमध्ये	---
		२] उत्पादन	रु. लाखात	---

तक्ता क्रमांक: ६.९ पुढे चालू.....

[तक्ता क्रमांक: ६.९ पुढे चालू.....]

अ. क्र.	सहकारी संस्थांचे प्रकार	बाब	परिमाण	साध्य ३०.६.१९८६
१.	२.	३.	४.	५.
८.	उपसाधन निवहन संस्था	१] ओलिताखाली आणलेली जमीन	शंभर हेक्टरमध्ये	---
९.	जंगल कामगार संस्था	१] दिलेल्या जोड्यांची संख्या संख्या		---
		२] वर्षात गोळा केलेल्या वन उत्पादनाचे मूल्य	रु. लाखात	---
१०.	घाऊक ग्राहक भांडार	१] खरेदी	रु. लाखात	१.७५
		२] विक्री	"	२.९५
११.	प्राथमिक ग्राहक भांडार	१] खरेदी	रु. लाखात	१०.०२
		२] विक्री	"	१०.००
१२.	गृह निर्माण संस्था	१] चालू वर्षात बांधलेल्या घरांची/ गाळ्यांची संख्या	संख्या शोकड्यात	निरंक
१३.	कामगार कंत्राट संस्था	१] वर्षात केलेल्या कामांची संख्या	संख्या	१९३
		२] केलेल्या कामाचे मूल्य	रु. लाखात	६०.११
		३] दिलेली मजुरी	"	१५.०३

आधार: जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, जालना.

[१०५]

तक्ता क्रमांक: ६.१०

जालना जिल्हयातील नियंत्रित बाजारपेठांची तालुकानिहाय माहिती ३०.६.१९८६ या वर्षा अखेर संपन्नारे वर्ष
[परिमाण टनामध्ये, मुल्य हजार रुपयात]

अ. क्र.	बाजारपेठांचे नाव	तालुका	बाजारपेठांचा प्रकार	वार्षिक आंकडे										
				१. गहू		२. ज्वारी		३. बाजरा		४. मका		५. पना.		
				परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	
१.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, जालना	जालना	कृषि उत्पन्न बाजार	३,३९५	१,८६,९०	१६,२५७	२,९०,३५५	६,४९४	१,३४,३५५	६८९	१३,०६	५११	२,५०	
२.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, भोकरदन	भोकरदन	कृषि उत्पन्न बाजार	९६	२,१८	४,२२६	५०,८७	२५९	३,९६	५	७	१४	५३	
३.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, अंबड	अंबड	कृषि उत्पन्न बाजार	३२८	८,७८	१,१५६	२३,३४	४९८	८,७१	१	२	४९	२,७५	
४.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, परतूर	परतूर	कृषि उत्पन्न बाजार	३२६	८,७०	१,७४०	२९,६२	१८२	३,३६	१	१	३१	१,३८	
५.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, मंठा	परतूर	कृषि उत्पन्न बाजार	१३०	३,५७	७२५	१०,८७	६१४	६,५३			२६	१,०९	
स कू ण				४,२७५	१,२५,१३	२४,१०४	४,४४,९५	८,७४७	१,४४,६८	६९६	१३,१६	६३१	७,५५	

[तक्ता क्रमांक: ६.१० पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ६.१० पुढे चालू.....]

अ. क्र.	बाजार पठेचे नाव	तालुका बाजार पठेचा प्रकार	वार्षिक आक									
			६. तूर		७. मूग		८. उडिद		९. कुलथी		१०. मठ	
१.	२.	३.	४.	परिमरणा मूल्य	परिमरणा मूल्य	परिमरणा मूल्य	परिमरणा मूल्य	परिमरणा मूल्य	परिमरणा मूल्य	परिमरणा मूल्य	परिमरणा मूल्य	परिमरणा मूल्य
१.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, जालना	जालना	१२, १३९	४, ६१, १७	९, ८५५	४, ०४, ७३	२८०	१२, ९३	२९२	६, ६३	४१९	१९, ५२
२.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती भोकरदन	भोकरदन	८२	२, ६०	१५७	५, ६५	५०	२, २१	२	३	३	१२
३.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती अंबड	अंबड	७०३	२८, ३२	६४१	२४, ९५	---	---	७५	१, ७७	३६	१, ५९
४.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती परतूर	परतूर	२, ११६	७८, १०	२, १०२	८४, ०५	१४	६१	३८	८६	---	---
५.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती परतूर	परतूर	७८५	३७, १९	९०९	३३, ६७	२५८	७, ६४	---	---	---	---
स कु णा			१५, ८२५	५, ९७, २८	१३, ६६४	५, ५३, ०५	६०२	२३, ३९	४०७	९, २९	४५८	२१, २३

[तक्ता क्रमांक: ६.१० पुढे चालू.....]

[तक्ता क्रमांक: ६.१० पुढे चालू.....]

अ. क्र.	बाजार पठेचे नांव	तालुका	बाजार पठेचा प्रकार	वार्षिक आंक									
				११. गूळ		१२. कापूस		१३. भुईमूग		१४. सूर्यफूल		१५. जवस	
१.	२.	३.	४.	परिमाणा	मूल्य	परिमाणा	मूल्य	परिमाणा	मूल्य	परिमाणा	मूल्य	परिमाणा	मूल्य
१.	२.	३.	४.	२५.	२६.	२७.	२८.	२९.	३०.	३१.	३२.	३३.	३४.
१.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती	जालना		१०, २८१	३, ६४, ३७	२७, २०८	१०, ४२, ९४	५८६	२६, ३९	१२	६८	२६	१, २१
२.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, भोकरदन		कृषि उत्पन्न बाजार समिती.	—	—	२, १२९	१, १७, ३०	[उ]	२	२	७	—	—
३.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, अंबड	अंबड		३१६	१०, १०	१७, ८७१	९, ७८, ६२	४	११	२२०	९, २३	१	५
४.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, परतूर	परतूर		६१४	११, ७३	२२, ४२६	१२, ६९, ५२	३४	१, २८	१९५	८, ४८	५	२४
५.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, मठा	परतूर		४६	१, ४२	७, ९३५	४, ५५, १२	—	—	—	—	५	२३
ए कु णा				११, २५७	४, ०७, ६२	७७, ५६९	३८, ६३, ७०	६२४	२७, ८०	४२९	१८, ४६	३७	१, ७३

[तक्ता क्रमांक: ६.१० पुढे चालू.....]

[१०८]

[तक्ता क्रमांक: ६.१० पुढे चालू.....]

अ. क्र.	बाजारपेठेचे नांव	तालुका	बाजारपेठेचा प्रकार	वार्षिक आवक					
				१६. सरंडी		१७. तीळ		१८. इतर	
				परिमाणा	मूल्य	परिमाणा	मूल्य	परिमाणा	मूल्य
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.		
१.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती. जालना	जालना		—	—	२१	१, ३५	१६, २९२	४, ८४, ६४
२.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती भोकरदन	भोकरदन	कृषि उत्पन्न बाजार समिती.	१	४	१	५	४२	१, ३५
३.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती अंबड	अंबड		१	२	३	२४	८९५	३२, ९०
४.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती परतूर	परतूर		४	१२	३	२०	१, २०३	४२, २८
५.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती मठा	परतूर		—	—	१	५	४४५	१९, ६०
सकूण				६	१८	२९	१, ८९	१८, ८७७	५, ८०, ७७.

[१०८]

[१०९]

[तक्ता क्रमांक: ६.१० पुढे चालू.....]

अ. क्र.	बाजारपेठेचे नांव	तालुका	बाजार पेठेचा प्रकार	एकूण वार्षिक आवक	
				परिमाणा	मुल्य
१.	२.	३.	४.	५.	६.
१.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, जालना	जालना	समिती	१, ०४, ७५७	३३, ७८, ६२
२.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, भोकरदन	भोकरदन	बाजार	७, ०६९	१, ८७, ०५
३.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, अंबड	अंबड	बाजार	२२, ७९८	११, ३०, ७८
४.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, परतूर	परतूर	उत्पन्न	३१, ०३४	१५, ४०, ६४
५.	कृषि उत्पन्न बाजार समिती, मंठा	परतूर	कृषि	११, ८७९	५, ६६, ९८
एकूण जिल्हा बेरीज				१, ७७, ५३७	६८, ०३, ९९

टीप: [अ] = अर्धा टनापेक्षा कमी

आधार: सर्व कृषि उत्पन्न बाजार समिती, जालना जिल्हा.

[१०९]

[११०]

तक्ता क्रमांक: ६.११

जालना जिल्ह्यातील ३०. ६. १९८६ वर्ष अखेर नोंदणी केलेले सावकार व त्यांनी दिलेली कर्जे

[रुपये हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	सावकारांची संख्या	व्यापा-यांना दिलेली कर्जे	व्यापा-या अतिरिक्त दिलेली कर्जे	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.
	जिल्हा बेरीज	२१	१०,५३	१३,४०	२३,९३
	तालुके				
१.	भोकरदन	—	—	—	—
२.	जाफ्राबाद	२	—	—	—
३.	जालना	१५	१०,५३	१३,४०	२३,९३
४.	अंबड	—	—	—	—
५.	मरतूर	४	—	—	—

आधार: जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जालना.

[११०]

[१११]

तक्ता क्रमांक: ५.१

१९८५ वर्षात जालना जिल्ह्यात सार्वजनिक सहाय्यित संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय सुविधांची तालुकानिहाय माहिती

जिल्हा/तालुका	संख्या				खाटाची संख्या			उपचार केलेले		उपचार केलेले बाह्य						
	रुग्णालये	दवाखाने	प्रसूती गृहे	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	डॉक्टर	वैद्य परिचारिका	एकूण स्त्रिया साठी	मला साठी	आंतररुग्ण (संख्या हजारात)	पुरुष	स्त्रिया	मूले	रुग्ण [संख्या हजारात]	पुरुष	स्त्रिया	मूले
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.
जिल्हा बेरीज	३	१६	—	३०	७४	७	२८४	३२१	२२१	१०	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	२, १७	२, ५८	१, ३४
तालुके																
१. भोकरदन	—	३	—	५	११	१	३८	३४	२४	—	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	१०	१२	१४
२. जाफाबाद	१	१	—	३	६	—	२३	२२	१६	—	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	६	९	७
३. जालना	१	६	—	७	३०	३	९८	१४७	९३	१०	३५	३५	२५	१, ४३	१, ६७	७५
४. अंबड	—	२	—	९	१४	२	६०	५४	३६	—	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	२१	२९	१७
५. परतूर	१	४	—	६	१३	१	६५	६४	५२	—	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	३७	३३	२१

टीप: १. आंफडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत. २] १९८५ वर्षात ६ दवाखान्याधि प्राथमिक आरोग्य केंद्रात-रुग्णतर झाल्यामुळे दवाखान्याची संख्या कमी झाली आहे. ३] x= फक्त नागरी सामान्य रुग्णालयाची माहिती. ४] उ. ना. = उपलब्ध नाही. ५] आरोग्य कार्यालयाकडे उपचार केलेल्या आंतररुग्णांची पुरुष, स्त्रिया, मुले नुसार तालुकानिहाय माहिती-उपलब्ध नसल्याने दिली गेली नाही. या वर्षात जिल्ह्यातील उपचार केलेल्या आंतररुग्णांची एकूण संख्या ४ हजार आहे.

आधार: १] जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना. २] जिल्हा शाल्य चिकित्सक, सामान्य रुग्णालय, जालना. ३] वैद्यकीय अधिकारी, जिल्हा क्षयरोग केंद्र असेलेशन वार्ड, जालना ४] वैद्यकीय अधिकारी, नगर परिषद, जालना.

[११२]

तक्ता क्रमांक: ७.२

जालना जिल्हयातील १९८५ वर्षात तालुकानिहाय नोंदणी केलेल्या जन्म व मृत्यूची संख्या

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण	नोंदिलेल्या जन्मांची संख्या			नोंदिलेल्या मृत्यूची संख्या			बाक मृत्यूची संख्या		
			पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.
	जिल्हा एकूण	एकूण	८,९३६	७,७३२	१६,६६६	२,५९०	१,९७०	४,५६०	३००	२५०	५५०
	गांधीणा	एकूण	६,३२२	५,२७७	११,६०३	२,०४३	१,५७३	३,६१६	२४३	२०२	४४५
	नागरी	एकूण	२,६०५	२,४५५	५,०६३	५४७	३९७	९४४	५७	४८	१०५
	तालुके										
१.	भोकरदन	एकूण	१,७७२	१,७२७	३,१७६	४२८	४२३	८५१	४७	४७	९४
	गांधीणा	एकूण	१,६२७	१,३६६	३,२७३	४६२	४०३	८६५	४५	४५	९०
	नागरी	एकूण	५२	६१	११३	२२	२०	४२	२	३	५
२.	जाफाबाद	एकूण	१,०२१	९२७	१,९४८	२७८	२४२	५२०	३७	२८	६५
	गांधीणा	एकूण	१,०२१	९२७	१,९४८	२७८	२४२	५२०	३७	२८	६५
	नागरी	एकूण	—	—	—	—	—	—	—	—	—
३.	जालना	एकूण	३,६५७	३,२३७	६,८९४	८६७	६२८	१,४९५	९७	७३	१७०
	गांधीणा	एकूण	१,३२६	१,०७१	२,३९७	४३७	३०८	७४५	४२	२९	७१
	नागरी	एकूण	२,३३१	२,१६६	४,४९७	४३०	३२०	७५०	५५	४४	९९
४.	अंबड	एकूण	१,१६५	९८६	२,१५१	४५५	३५१	८०६	६०	५९	११९
	गांधीणा	एकूण	१,०९६	९१५	२,०११	४१२	३३१	७४३	६०	५८	११८
	नागरी	एकूण	६९	७१	१४०	४३	२०	६३	—	१	१
५.	परतूर	एकूण	१,३४२	१,१५८	२,५००	४९२	३२६	८१८	५९	४३	१०२
	गांधीणा	एकूण	१,१८९	९९८	२,१८७	४७७	३९६	८७३	५९	४३	१०२
	नागरी	एकूण	१५३	१६०	३१३	४५	३०	७५	—	—	—

[८४४]

आधार: उपसंचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, पुणे.

[११३]

तक्ता क्रमांक: ७.३

जालना जिल्हयातील १९८५ वर्षासाठी विविध कारणानुसार मृत्यूची संख्या

अ. क्र.	हिवताप	पटकी	देवी	क्षय	न्युमोनिया	अमांश	हृदय	विषम	कर्करोग	श्वसन	आत्महत्या	अपघात	इतर	एकुण
						व अतिसार व गॅस्ट्रो	विकार	ज्वर		क्रिये			कारण	मृत्यू
										संबंधीय रोग				
१.	—	७	—	१६५	५६	३४	११०	१३	५९	१७८	१४	१८७	३,८१७	४,५६०

आधार: उपसंचालक, आरोग्य सेवा, संचालनालय, पुणे.

[११३]

[११४]

तक्ता क्रमांक: ७, ४

जालना जिल्हयात १९८५ वर्षातील पटकी प्रतिबंधक लस टोचणी विषयक आंकडेवारी

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	ग्रामीणा नागरी एकूण	पटकी लस टोचणी
	जिल्हा एकूण	ग्रामीणा नागरी एकूण	१, ७२, ६५९ २७, २१६ १, ९९, ८७५
	तालुके		
१.	भोकरदन	ग्रामीणा नागरी एकूण	२७, ८३८ — २७, ८३८
२.	जाफ्राबाद	ग्रामीणा नागरी एकूण	७, ८५६ — ७, ८५६
३.	जालना	ग्रामीणा नागरी एकूण	२६, ५७८ २७, २१६ ५३, ७९४
४.	अंबड	ग्रामीणा नागरी एकूण	८४, ४१५ — ८४, ४१५
५.	परतूर	ग्रामीणा नागरी एकूण	२५, ९७२ — २५, ९७२

आधार: १] जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना.

२] सर्व नगरपरिषद, जालना जिल्हा.

[११५]

तक्ता क्रमांक: ७.५

जालना जिल्ह्यातील तालुकानिहाय कुटुंब नियोजन केंद्राची संख्या ३१.३.१९८६ या वर्षाखेरची

जिल्हा/तालुका	एकूण गामीणा नागरी	३१ मार्च १९८६ राजी असलेली केंद्राची संख्या	निर्बीज प्रेरणा केलेल्यांची संख्या			लूप-पद्धती [भा.प. य. सी. डी] संख्या	जनसंख्या जोडण्याची संख्या
			पुरुष नसबंदी	स्त्रियांची नसबंदी	एकूण		
१.	३.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
जिल्हा बेरीज	एकूण गामीणा नागरी	३६ ३१ ५	३५२ २७७ ७५	७,०४५ ५,७५२ २,२९३	७,३९७ ५,८२९ २,३६८	७,८५२ ६,९३९ ९१३	८९,४५९ ७४,८९१ १४,५६८
तालुके							
१. भोकरदन	एकूण गामीणा नागरी	६ ५ १	८४ ७२ १२	९४७ ९१४ ३३	१,०३१ ९८६ ४५	१,३२९ १,२२३ १०६	१५,४८५ १४,१६३ १,३२२
२. जाफ्राबाद	एकूण गामीणा नागरी	४ ४ —	६४ ६४ —	५६६ ५६६ —	६३० ६३० —	१,०२१ १,०२१ —	६,९९३ ६,९९३ —
३. जालना	एकूण गामीणा नागरी	१० ७ ३	९० ३४ ५६	२,७७८ ७५६ २,०२२	२,८६८ ७९० २,०७८	२,७५१ २,६२९ १०२२	२९,९३१ १७,८४६ १२,०८५
४. अंबड	एकूण गामीणा नागरी	९ ९ —	५५ ५५ —	१,३३७ १,३३७ —	१,३९२ १,३९२ —	१,४३५ १,४३५ —	२२,२६८ २२,२६८ —
५. परतूर	एकूण गामीणा नागरी	७ ६ १	५९ ५२ ७	१,४१७ १,१७९ २३८	१,४७६ १,२३१ २४५	१,३१६ १,२३१ ८५	१४,७८२ १३,६३१ १,१५१

[६६६]

आधार: जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना.

[११६]
तक्ता क्रमांक: ८.१

१९८१ च्या जनगणनेनुसार जालना जिल्ह्यातील तालुकानिहाय साक्षरता

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	सकुणा		साक्षरांची संख्या		साक्षरतेची टक्केवारी		
		गांभीर्णा नागरी	पुरुष	स्त्रिया	सकुणा	पुरुष	स्त्रिया	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	
<u>सकुणा जिल्हा</u>		सकुणा	२३८	७६	२१७	४५,५७	१७,९८	३०,५९
		गांभीर्णा	१८८	७८	२३७	४२,७१	११,२७	२७,१९
		नागरी	५०	२८	७७	६०,७९	३५,७१	४८,४०
<u>तालुके</u>								
१.	भोकरदन	सकुणा	३६	९	७७	४३,१९	१०,५३	२७,११
		गांभीर्णा	३३	७	७०	४२,७९	९,७५	२६,२१
		नागरी	३	१	७	५७,२५	२७,९०	४९,३७
२.	जाफाबाद	सकुणा	२०	६	२६	४७,३६	१३,७६	३०,५६
		गांभीर्णा	२०	६	२६	४७,३६	१३,७६	३०,५६
		नागरी	---	---	---	---	---	---
३.	जालना	सकुणा	८५	३३	११७	४८,९९	१९,५६	३७,५८
		गांभीर्णा	७६	११	५६	४१,७८	९,९७	२५,९७
		नागरी	३९	२२	६१	६२,१६	३६,८०	४९,६३
४.	अंबड	सकुणा	५६	१७	७३	४३,२०	१३,२१	२८,३८
		गांभीर्णा	५३	१५	६८	४२,५३	१२,२९	२७,५७
		नागरी	३	२	५	५७,६७	३३,८६	४६,११
५.	परतूर	सकुणा	७१	१३	५७	४३,७१	१३,७६	२८,९७
		गांभीर्णा	३७	१०	४७	४२,७५	१२,०६	२७,७५
		नागरी	५	३	७	६६,६७	३१,६५	४७,३७

[३७६]

टीप: ५. कडे पुण्याकित केल्याने बेरजा कदाचित जुळणार नाहीत.

आधार: १९८१ जनगणना प्रकाशन.

[११६]

तक्ता क्रमांक: ४.३

जालना जिल्हयातील शैक्षणिक संस्था व शिक्षकांची संख्या १९५५-५६ वर्षांकरिता

अ. क्र.	शैक्षणिक संस्था प्रकार	संस्थांची संख्या	शिक्षक	
			एकूण	पुष्पिताक्षीत
अ]	पुर्व माध्यमिक शाळा	४	१५ [१५]	१२ [१२]
ब]	प्राथमिक शाळा			
	१. एक शिक्षकी शाळा	४४४	३९९ [६]	३३३ [६]
	२. कनिष्ठ प्राथमिक शाळा	३७३	१०९७ [२७७]	२३६ [२४७]
	३. उच्च प्राथमिक शाळा	२५६	१५१८ [२६५]	१३६७ [२४२]
	एकूण [१, २, ३]	१०७३	३०१४ [५५८]	२६३५ [४९५]
क]	माध्यमिक शाळा	९३	११७३ [१७३]	११२६ [१६८]
ड]	उच्च माध्यमिक शाळा	५	१३९ [३५]	१२७ [३४]
इ]	सामान्य शिक्षणाची महाविद्यालये [कला शास्त्र / वाणिज्य शास्त्र]	४	१३८ [१२]	— [-]
	एकूण	११४३	४४७० [७९३]	३९०० [७९९]

टीप: स्तंभ क्रमांक: ४ व ५ मध्ये कसात दाखविलेले आंकडे स्त्र शिक्षकांचे आहेत.

आधार: शिक्षण संघालनालय महाराष्ट्र राज्य पुणे.

[६९९]

[११८]

तक्ता क्रमांक: ८.३

जालना जिल्ह्यातील पूर्व प्राथमिक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तरानिहाय संख्या आणि मागासकर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी ३०.९.१९८५ रोजीची

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	संस्थेतील विद्यार्थ्यांची संख्या									
		पूर्व प्राथमिक		प्राथमिक		माध्यमिक		सामान्य शिक्षणाची महाविद्यालये		एकूण	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
१.	पूर्व प्राथमिक	७५६	३०६	५२३	---	---	---	---	१, ३३९	५०३	
२.	इयत्ता १ ते ४	---	---	११७११९	४३९५१	---	---	---	१, १७, ०१९	४३, ९५१	
३.	इयत्ता ५ ते ७	---	---	१७३६९	४१५२	१८११२	४, ८१९	---	३५, ४८९	८, ९६१	
४.	इयत्ता ८ ते १०	---	---	---	---	१९०३७	३, ७६४	---	१९, ०३७	३, ७६४	
५.	इयत्ता ११ ते १२	---	---	---	---	८५०	२३५	२, ०४२	३५२	२, ८९२	५८७
६.	उच्च माध्यमिक नंतर	---	---	---	---	---	---	१, ७०८	४१०	१, ७०८	४१०
[११ व १२ वगळून]											
एकूण		७५६	३०६	१३५९८१	४८३१०	३७९९९	८, ८१८	३, ७५०	७६२	१, ७५, ४७६	५८, १९६

[७६६]

[तक्ता क्रमांक: ८.३ पुढे चालू.....]

[११९]

[लकता क्रमांक: ८.२ पुढे चालू.....]

अ. क्र.		शैक्षणिक स्तर							
		मागास वर्गीय विद्यार्थी							
		अनुसूचित जाती		अनुसूचित जमाती		इतर मागास वर्गीय		एकूण मागास वर्गीय	
		एकूणा	मुली	एकूणा	मुली	एकूणा	मुली	एकूणा	मुली
१.	२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.
१.	पूर्व प्राथमिक	१०६	४०	२२	१४	१९२	८९	२२०	१४३
२.	इयत्ता १ ते ५	१७,२१४	५,७७१	३,२७१	९५०	२७,२९५	१०,२१८	४७,७८०	१६,९३९
३.	इयत्ता ५ ते ७	४,६२४	८७०	५३६	६३	८,१४८	१,८०६	१३,३०८	२,७३९
४.	इयत्ता ८ ते १०	२,७२३	३६६	१७५	१८	३,६२१	५८१	६,५१९	९६५
५.	इयत्ता ११ ते १२	२७२	३८	११	—	४६३	६१	७४६	९९
६.	उच्च माध्यमिक नंतर [११ ते १२ वगळून]	३१७	४०	१६	२	६००	६९	९३३	१११
एकूणा		२५,२५६	७,१२५	४,०३१	१,०४७	४०,३१९	१२,८२४	६९,६०६	२०,९९६

[११९]

आधार: शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे.

[१२०]

तक्ता क्रमांक: ८.४

जालना जिल्ह्यातील १९८४-८५ व १९८५-८६ वर्षात, इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्थांबाबत माहिती

संस्थीय प्रकार	वर्ष	संस्थांची संख्या	विद्याध्यायी संख्या												एकूण शिक्षक		
			मागासवर्गीय जाती		मागासवर्गीय जमाती		इतरमागास वर्गीय जाती		एकूण मागास वर्गीय जमाती		बिगर मागास वर्गीय जाती		एकूण	एकूण स्त्री शिक्षक			
			एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	एकूण			
			१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	१८.	१९.	२०.	२१.			
१. शिक्षणविषयक पदवी महाविद्यालय	१९८४-८५	१	२६	४	—	—	६५	५	९१	९	११०	१२	२०१	२१	९	३	
	१९८५-८६	१	१३	—	—	—	१३६	३	१४८	३	५०	१६	१९८	१९	१३	३	
२. विधी पदवी महाविद्यालय	१९८४-८५	१	८	—	१	—	१६	—	२५	—	९४	८	११९	८	८	—	
	१९८५-८६	१	४	—	—	—	२५	१	२९	१	७२	८	१०९	९	७	—	
३. वैद्यकीय महाविद्यालय	१९८४-८५	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	१९८५-८६	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
४. आयुर्वेदिक महाविद्यालय	१९८४-८५	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	१९८५-८६	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
५. अभियांत्रिकी महाविद्यालय	१९८४-८५	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	१९८५-८६	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
६. इतर	अ) तंत्रनिकेतन	१९८४-८५	१	५	—	३	—	५	—	१३	—	२०	—	३३	—	६	१
	१९८५-८६	१	५	—	३	—	५	—	१३	—	२०	—	३३	—	५	१	
ब) आयटीआय	१९८४-८५	२	३४	६	५	२	८०	६	११९	१३	२०१	१९	३२०	२९	३७	१	
	१९८५-८६	२	६१	६	७	१	५०	—	११८	७	२०१	१३	३१९	२०	३५	—	
क) डी. हड,	१९८४-८५	१	९	३	४	३	३३	९	४६	१५	९७	३९	१४३	५४	१२	६	
	१९८५-८६	२	१३	४	४	—	४६	४	६२	८	१६९	५०	२३९	५८	१७	७	
ड) जी. सी. डी.	१९८४-८५	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	१९८५-८६	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

[१२०]

आधार: १] शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे, २] प्राचार्य औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, जालना/अंबड
३] प्राचार्य शासकीय तंत्रनिकेतन, जालना.

[१२१]

तक्ता क्रमांक: ८.५

जालना जिल्ह्यातील आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्यांना मिळणारी मोफत शिक्षणाची सवलत सन १९८५-८६ वर्षाकरिता

लाभार्थीची संख्या

माध्यमिक कनिष्ठ महाविद्यालये उच्च शिक्षण अभियांत्रिकी वैद्यकीय इतर महाविद्यालये इतर संख्या स्कूला पत्यल
[११वी व १२ वी] [महाविद्यालये] [हजारात]

१. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९.

१०,४५०

१,८१४

९८०

१३२३४ ४६२

आधार: शिक्षण संयोजनालय, पुणे

[१२१]

[१२२]

तक्ता क्रमांक: ८.६

जालना जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्षातील प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च

[समये हजारात]

यंत्रणा	योजनेतर			योजनांतर्गत			एकूण		
	आवर्ती	अनावर्ती	एकूण	आवर्ती	अनावर्ती	एकूण	आवर्ती	अनावर्ती	एकूण
१. जिल्हा परिषद	---	---	४, ७०, ७१	---	---	५, ०८	---	---	४, ७५, ७९
२. नगरपरिषद	---	---	२६, ३६	---	---	---	---	---	२६, ३६
३. कटक मंडळ	---	---	---	---	---	---	---	---	---
४. महानगरपालिका	---	---	---	---	---	---	---	---	---
५. बांधकाम अनुदानासहीत द्वारे खर्च	---	---	३, १४	---	---	१३, ६५	---	---	१६, ७९
एकूण	---	---	५, ००, २१	---	---	१८, ७३	---	---	५, १८, ९४

[१२२]

टीप: आवर्ती, अनावर्ती खर्च वेगवेगळा उपलब्ध न झाल्याने एकत्र दिला आहे.

आधार: शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे.

[१२३]

तक्ता क्रमांक: ८.७

जालना जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्षातील व्यवसाय मार्गदर्शन [कनिष्ठ विद्यालये] व तांत्रिक शाळा [आठवी ते वारावी]

अ. क्र.	वाव	प्रमाण	वर्ष [१९८५-८६]
१.	२.	३.	४.
१.	शाळांची संख्या	संख्या	२
२.	<u>पदांवरील संख्या</u>		
	अ) मुले	"	१९२
	ब) मुली	"	१७
	सकूण [अ+ब]	"	२०९
३.	सकूण खर्च [रुपयात]	रुपये	२, ६२, ०४५

[१२३]

आधार: १] प्राचार्य जे. ई. एस. आर. बी. वायडीया, कला आणि लखोटिया वाणिज्य आणि वी. वेंसीज विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय, जालना
२] प्राचार्य, शासकीय तंत्र संस्था, अंबड.

[१२४]

तक्ता क्रमांक

जालना जिल्ह्यात १९८५-८६ वर्षातील प्रौढ शिक्षण केंद्रे

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	प्रौढ शिक्षण केंद्रांची संख्या
१.	जिल्हा बेरीज	६९५
	तालुके	
१.	भोकरदन	३५
२.	जाफ्राबाद	९०
३.	जालना	११०
४.	अंबड	२२०
५.	परतूर	२४०

आधार: जिल्हा प्रौढ शिक्षणाधिकारी, जालना.

[१२४]

[१२५]

तक्ता क्रमांक: ८.९

जालना जिल्हयातील शिक्षकाकरिता प्रशिक्षण संस्था १९८३-८४
या वर्षाकरिता

अ. क्र. बाब परिमाण वर्ष १९८३-८४

१. शिक्षणाकरिता प्रशिक्षण संस्थांची संख्या

अ] पदवी स्तर	संख्या	—
ब] पदवी पूर्व स्तर	"	१
क] शाळा स्तर	"	—

२. पटावरील विद्यार्थ्यांची संख्या

अ] पदवी स्तर	"	—
ब] पदवी पूर्व स्तर	"	१४९
क] शाळा स्तर	"	—

३. एकूण खर्च

अ] पदवी स्तर	रुपये	—
ब] पदवी पूर्व स्तर	"	२, ७८, ५२०*
क] शाळा स्तर	"	—

टीप: * फक्त डी. सड. कॉलेजाच खर्च दिलेला आहे.

आधार: शिक्षण संचालनालय महाराष्ट्र शासन पुणे.

[१२६]

तक्ता क्रमांक: ९. १.

३१ मार्च १९८६ रोजी जालना जिल्ह्यातील रेल्वे मार्गाची लांबी

अ. क्र.	रेल्वे मार्ग	लांबी कि. मी. मध्ये
		३१.३.१९८६
१]	ब्रॉड गेज	
	१] शकेरी	निरंक
	२] तुहेरी	"
	३] तिहेरी व अधिक	"
२]	मीटर गेज	८८
३]	नेरो गेज	निरंक
	एकूण रेल्वे मार्ग	८८

साधार: स्थानक प्रमुख, दक्षिण मध्य रेल्वे, जालना.

[१२७]

तक्ता क्रमांक: ९.२

जालना जिल्ह्यातील प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार ३१ मार्च १९८६ वर असलेली रस्त्यांची लांबी [लांबी कि.मी.मध्ये]

अ.क्र.	वर्गीकरण	बिगर नगरपालिका रस्ते			नगरपालिका हद्दीतील रस्ते
		सार्वजनिक बांधकाम व घरबांधणी	जिल्हापरिषद	एकूण	
१.	२.	३.	४.	५.	६.
<u>प्रकारानुसार</u>					
१.	राष्ट्रीय महामार्ग	---	---	---	---
२.	राज्य महामार्ग	४७२.५०	३०.००	५०२.५०	---
३.	प्रमुख जिल्हा रस्ते	२३१.८०	२७५.६१	५०७.४१	---
४.	इतर जिल्हा रस्ते	११.६०	८३०.४९	९४२.०९	---
५.	खेड्यातील रस्ते [योजनातर्गत]	२५.००	५५५.३३	५८०.३३	---
६.	इतर [अवर्गीकृत]	---	---	---	१३१.७४
एकूण		८२०.९०	१,६९१.४३	२,५१२.३३	१३१.७४
<u>पृष्ठभागानुसार</u>					
१.	सिमेंट काँक्रीट	---	---	---	१२.१५
२.	डांबरी	४१४.८८	१७.००	४३१.८८	८०.८४
३.	खडीचे पक्का रस्ता	२९८.४५	८२९.४७	१,१२७.९२	२०.१२
४.	इतर माल वापरून केलेले [वाहन चालण्यास योग्य]	२२.०५	८०५.४६	८२७.५१	७.००
५.	इतर [वाहन चालण्यास अयोग्य]	५.६०	३९.५८	४५.१८	११६.६३
एकूण		८२०.९०	१,६९१.४३	२,५१२.३३	१३१.७४

आधार: १] सहाय्यक अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, औरंगाबाद २] सर्व नगरपरिषद, जालना जिल्हा.

[१२८]

तक्ता क्रमांक: ९.३

जालना जिल्हयातील वापरात असलेल्या मोटार वाहनांची संख्या
३१ मार्च १९८६ या वर्षाखेरी

अ. क्र.	बाबी	संख्या
१.	मोटार सायकली, स्कूटरी, मोपेड, इत्यादी	५, १८८
२.	मोटारी/जीपस/स्टेशन वॅगन	६३७
३.	टॅक्सी कॅब्स	३७
४.	<u>स्वयंचालित शिक्षा</u>	
	१] खाजगी	९३
	२] सार्वजनिक [टॅक्सी]	३०७
५.	<u>स्टॅण्ड करेजेस</u>	
	१] डिझेलवर चालणाऱ्या	२७
	२] पेट्रोलवर चालणाऱ्या	—
	३] डिझेलवर चालणाऱ्या कॉन्टॅक्ट करेजेस	—
६.	<u>मालमोटारी</u>	
	अ] <u>खाजगी वाहने</u>	
	१] डिझेलवर चालणाऱ्या	४९४
	२] पेट्रोलवर चालणाऱ्या	—
	ब] <u>सार्वजनिक वाहने</u>	
	१] डिझेलवर चालणाऱ्या	२२
	२] पेट्रोलवर चालणाऱ्या	—
७.	रुग्ण वाहिका	१
८.	शाळ्या बस	१
९.	खाजगी सेवा देणारे वाहने [अनुदान]	१
१०.	जोड वाहने [ट्रेलर]	७२७
११.	ट्रॅक्टर	६६३
१२.	इतर	२
	एकूण	८, १७७

आधार: सहाय्यक प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, औरंगाबाद

[१२९]

तक्ता क्रमांक: ९.४

जालना जिल्हयातील महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन मंडळाची १९८५-८६ वर्षाची प्रवासी वाहतूक आंकडेवारी

अ. क्र.	उपक्रमाचे नाव	वर्ष अखेरीस मार्गाची सख्या	सकूण मार्गाची लांबी [कि. मी.]	मार्गाची सरासरी लांबी [कि. मी.]	वर्षातील अस्तित्वात असलेल्या बसे गाड्यांची सख्या	रस्त्यावरील धावणाऱ्या बसे गाड्यांची दैनिक सरासरी सख्या	प्रवाशांची दैनिक सरासरी सख्या [लाखात]	वाहतूकीमुळे वर्षातील मिळालेले उत्पन्न [रु. हजारात]	दर प्रवाशा मागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न [पेशामध्ये]	
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	
१.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, जालना आणि अंबड डेपो.	१०१	९३२०.४	९२.२८	११३.५१	९८.८२	८.३४	४,८९,९९	३९१	[१२६]

आधार: विभाग निर्यात, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, औरंगाबाद.

[१३६]

तक्ता क्रमांक: ९.५

जालना जिल्ह्यातील महत्वाच्या रस्त्यांवरील वाहतूक गणना डिसेंबर १९६५ या वर्षाकरिता

अ. क्र.	गणना स्थानाचे ठिकाण [कि.मी.]	स्थानाचे जवळपासचे शहर/खेडे	पुढील भागाचा प्रकार	रस्त्याची		जलत गती वाहने				मंदगती वाहने			
				रुंदी फुड	मोटारी जीपस व व्हॅन्स	बस माल- गाड्या ट्र- की	मोटारी सायकली व स्कूटर्स	स्कूटर्स	जनावरा कडून ओढली जाणारी	सायकली इतर [रिक्षा]	स्कूटर्स		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.

नाशिक जालना अर्धापूर पेट्टागुडम राज्य महामार्ग क्रमांक: ६ अ

१.	२२३/०	जी गाँव शोकाटा	डांबरी	१८	१०८५	२४८	१२२४	८११	३४३८	६८७	३६३	३६४	१४१४
२.	२५०/०	खेड्याजवळ	"	"	१०१३	६५५	१०५४	७६६	३४८८	६८१	५४२	५५२	१९७५
३.	२५१/६	जालना	"	"	८८८	३५०	१९४५	६८४	३८६७	७५६	१३४८	८०२	२९०६
४.	२८५/८	दाभोरी [जालना]	"	"	७३५	१८५	१५९१	५८४	३०९५	७५१	९१४	५४२	१५३७
५.	२९०/०	घोखरी	"	"	२०६	४७	६५४	५०	९५७	८४	८०	९०	२५४
६.	२९७/०	वाटूरफाटा	"	"	२२७	७२	५३२	१२८	९५९	९१	७४	३१	१९६
७.	३१६/०	देवगाँव	"	"	९१	८६	३६४	३८	५७९	६१	२६	२३	११०

अहमदनगर शोगाँव पाधरी बसमती राज्य महामार्ग क्र. २९

१.	१९/६	पापीड	डांबरी	१२	५६	५४	६९	२५	२०७	२९०	२४८	१३	५५१
२.	०/०	अंबडनाका	"	"	३७	५४	७१	३०	१९५	२५५	—	१८	२७३
३.	१३/५	मोहापुरी	"	"	४१	२९	८६	४१	१९७	६९	४३	४०	१५२
४.	४५/५	जांब	"	"	२९	२९	४६	३६	१४०	७८	३९	२६	१४३
५.	११२/०	आष्टी	"	"	३९	५५	११२	११४	३२०	१६१	१०३	—	२६४

[तक्ता क्रमांक: ९.५ पुढे चालू.....]